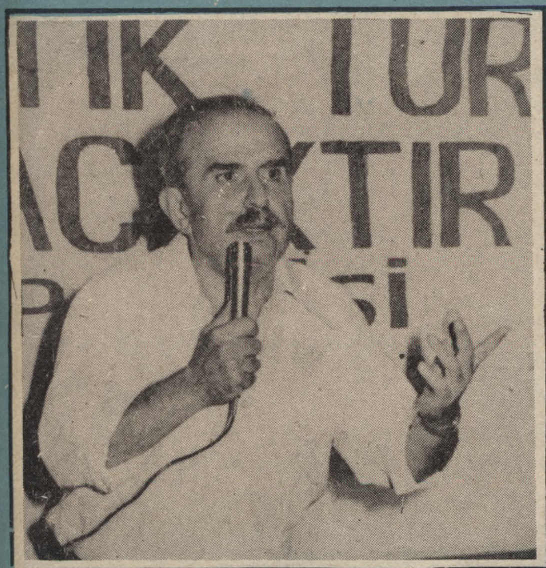
EMEKÇİ

SOSYALİZM YOLUNDA TAM BAĞIMSIZ VE
GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE İÇİN

MİHRİ BELLİ'Yİ KİMLER VE NEDEN ÖLDÜRMEK İSTEDİ

1 MAYIS 1979'UN HESABINI VERELİM

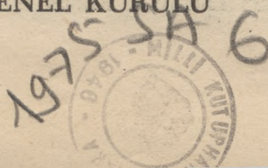
"KURTULUŞ'UN KURAMSIZLIĞI" BROŞÜRÜ ÜZERİNE

27
haziran 1979

.YIN.

EMEKÇİ

SAYI : 27 HAZİRAN 1979

EMEKÇİ AYLIK DERGİ

Sahibi: M. Lütfi Kıyıcı
Yazı işleri Müdürü: M. İzzet Çelik
Yönetim ve Yazışma Yeri: Hürriyet Bulvarı No: 16/1 D: 605 Basmane İzmir
Abone Koşulları: Yıllık 300, Altı Aylık 150 Lira
Yurt Dışı Aboneleri Posta Masrafını Eklemelidir
Dizgi-Baskı: Kent Basımevi
Kapak: Yılmaz Ofset
Son Baskı Tarihi: 23 Mayıs 1979

1 Mayıs 1979'un Hesabını Verelim

1 MAYIS: dünya işçi sınıfının birlik ve dayanışma günü; Emeğin Bayramı. Yüzyıldır, dünyanın hemen her yerinde kutlanıyor. Kimi yerlerde de, işkencehanelerde, hapishanelerde, evlerde... Ama her zaman her yerde aynı ruh, aynı anlam, aynı amaç: gelecek dünya işçi sınıfınındır! Her şey sınıfsız sömürüsüz bir dünya içindir!

Türkiye'de 1925 yılına kadar, 1 Mayıs kitlesel yürüyüş ve mitinglerle kutlandı.

Bundan sonraki 41 yıl boyunca ise Türkiye'li proleter devrimciler, bilinçli işçiler ve emekçiler, 1 Mayıs'ları hapishanelerde karakollarda ya da evlerde kutladılar. En güç koşullarda, her türden baskı ve zulme karşı sürdürülen devrimci mücadele, gelişmesiyle orantılı olarak bu anti-demokratik düzeni geriletmeyi bildi. Gerçi Türkiye, tarihi boyunca hiç bir zaman gerçek burjuva demokrasisi görmedi ama, Amerikancı faşizm, proleter devrimcilerinin anın koşullarına uygun, tutarlı mücadeleleri sonucu, geriletilebildi. Proleter devrimcileri, emekçi halkın en geniş çevrelerine seslenebilme ortamını mücadeleleri ile sağladılar. Sosyalizm, sosyalizmin bilimi, bir sır, bir umacı olmaktan çıktı; buna bağlı olarak başta işçi sınıfı olmak üzere emek-

çi halkın bilinç düzeyi bir on yıl öncesininkiyle kıyaslanamayacak derecede yükseldi. Amerikan emperyalizmi-işbirlikçi burjuvazi-feodal mütegallibe üçlü ittifakına, bu gerici ve sömürgen üçlü ittifaka karşı yürütülen devrim mücadelesi emekçi halkın hemen tüm kesimlerinde yankı buldu. Proleter devrimci hareketin çizgisi açıktı, hedefler netti, sloganlar, içinde bulunduğumuz devrim aşamasının hedeflerine uygun ve tüm halkı sarabilen, anlaşılır sloganlardı.

1970 başlarına değin proleter devrimci hareket birlik halinde gelişerek geldi. Türkiye'de günümüz sendikal hareketinde ilerici, dürüst sendikacılığın tek temsilcisi olan DİSK, Amerikancı sarı sendikacılığın temsilcisi Türk-İş'e bir tepki olarak böyle bir ortamda doğdu. Böyle bir ortamda, proleter devrimcileri tarafından desteklenen TİP parlamentoya 15 milletvekili sokmayı başardı.

Ama tüm proleter devrimlerinin tarihi göstermiştir ki, devrim mücadelesi dümdüz gitmiyor. İster istemez bir dizi inişler-çıkışlardan sonra varılıyor zafere. Bunda da, gerek proleter devrimcilerinin bazı yanlışları, gerekse egemen sınıfların geçici üstünlükleri rol oynuyor elbette. Bizde de böyle oldu. Önce, proleter devrimci hareketi bölmeyi başardılar, ardından da 12 Mart açık faşizmini bindirdiler.

Açık faşizmi sürdüremediler ama, böl ve yönet oyununu sürdürdüler. Yönetmek için ille de grupların yönetiminde olmak gerekmez. Bölünmeyi körükleyerek, grupçukları, kendi istedikleri mücadele alanlarına çekerek başardılar bunu; öyle ki, keskinlik yarışması içinde bölünme kural haline geldi. Fraksiyonculuğun önünde bütün kapılar açık hâlâ, ama birlik için çalıştın mı her türlü engeli dikiyorlar karşına! Bu konuda alabildiğine duyarlıdırlar. Devrimci hareketin tüm bu olumsuzluklarına karşın, halkın bilinç düzeyi yükseldi.

Sosyalist hareketin gücü, potansiyel olarak muazzam boyutlara ulaştı. Bu arada, işçi sınıfının bilinçlenme düzeyine uygun olarak DİSK en bilinçli işçi tabanına sahip, ülkenin en güçlü sendikal kuruluşu haline geldi.

Sosyalist hareketin bölünmüşlüğü yüzünden, bir türlü harekete geçirilemeyen muazzam sosyalist potansiyel ilk kez DİSK'in harekete geçmesi, diğer demokratik kitle örgütlerinin ve siyasi hareketlerin aktif desteği ile 1976 1 Mayıs töreninde kendini gösterdi. Böylece her türlü olumsuzluklara karşın, büyük boyutlara ulaşan devrimci potansiyel, 1 Mayıs'ı emekçile-

rin birlik, dayanışma ve mücadele günü, yüzbinlerle kutlanan bir bayram olarak kabul ettirdi egemen sınıflara. Bundan korktular. 1977 1 Mayıs'ında uyguladıkları kanlı provakosyon bu korkunun bir ifadesiydi. Düşmana inat 1978 1 Mayıs'ı 1 Mayıs alanında daha görkemli olarak kutlandı.

Böylece 1 Mayıs'ın İstanbul'daki kitlesel gösterilerle kutlanması gelenek haline geldi ülkemizde de.

Ne var ki 1979'da bu geleneği sürdüremedik.

1960-70 arası proleter devrimci hareketin gerçekleştirdiği atılım, daha sonra içine girilen her türlü olumsuzluklara karşın emekçi halkın artık durdurulamaz sosyalizm yönelişinin yollarını açmıştı. Bunun sonucu ortaya çıkan, muazzam sosyalist birikimin dayatması sonucu üç yıldır yığınların katıldığı bir törenle kutlanan 1 Mayıs'ı bu kez gerçekleştiremedik. Neden?

Üç yıldır 1 Mayıs, ABD emperyalizmi ve işbirlikçi egemen sınıflara karşın kutlandığına göre, bu yıl kutlanamamasının nedeni öncelikle nedir? Bu neden, süregiden bölünmüşlük olgusundan başka bir şey değildir. Peki ama bundan önce kutlanan üç 1 Mayıs'ta da bölünmüşlük söz konusu idi. Bugün olsa olsa fraksiyonlar keşmekeşine bir kaç gurupçuk daha eklenmiş olabilir. O halde 1 Mayıs bu yıl İstanbul'daki 1 Mayıs alanında niçin kutlanamadı?

Tüm bu soruların bir yanıtı var: Bundan önceki üç 1 Mayıs'ta gerek demokratik kitle örgütleri, gerekse siyasetler ortak davranabildiler. Slogan yarışmasına karşın, yılda bir gün de olsa —birlik dayanışma ve mücadele gününün anlamına uygun olarak— ortak davranarak 1 Mayıs'ları şanına lâyık bir biçimde kutlayabildiler. Özellikle 1978 1 Mayıs'ında 1,5-2 ay önceden harekete geçen DİSK yönetimi, gerek sosyalist parti ve siyasetlerle, gerekse diğer demokratik kitle örgütleriyle yaptıkları birdizi toplantılarla ortak davranmada önemli bir rol oynadı.

Bu yıl ise 2 ay önceden, el attığı her demokratik kitle örgütünü karıştırıp parçalayan bir siyasetin sabotajı ile karşı karşıya kalındı. «İlerlemeciler» diye adlandırılan ve 40 yılı aşkın bir süredir ayakları Türkiye toprağına basmamış bir mülteciler grubunun çizgisini izleyen bu çevre, son DİSK genel kurulundan sonra DİSK Yönetiminde bir ağırlığı kalmayınca, tüm demokratik kuruluşlarda yaptığı gibi DİSK'i de bölmeye yönelik bir tutum içine girdi. Öyle ki tasfiyecilik hastalığından kaynaklanan dayatmacı, disiplinsiz davranışları yüzünden Onur Kurulu'na verildiler. DİSK'ten geçici ihraç cezası aldılar. İhraç kara-

rının biçimi, zamanı, süresi, yerinde olup olmadığı tartışılabilir. Ama «ilerlemecilerin» ayrılıkçı ve DİSK'i yıpratıcı çalışmalarının kesinliği tartışma götürmez.

İşte bu çevre daha mart ayında, üç yıldır süren geleneği elinin tersi ile bir kenara iterek, kendi başlarına İzmir'de 1 Mayıs töreni için izin aldılar. Bu hareket, üç yıldır DİSK'in girişimi diğer devrimci demokratik kitle örgütlerinin ve siyasetlerin aktif olarak katılımıyla en güçlü birbiçimde İstanbul'da, 1 Mayıs alanında yapılan töreni daha başından baltalamaya yönelik olmaktan başka bir şey değildi. Bu düpedüz geleneksel 1 Mayıs törenini bölme girişimiydi. Bu tartışmasız ihanetti. Bu baltalayıcı tutumlar yüzünden burjuvazinin nasıl takdirlerini aldıklarını ibretle izledik.

Biz, bu girişimin önemli bir yanını daha vurgulayalım: DİSK'in üç yıllık geleneğe uygun olarak, diğer demokratik kitle örgütleriyle ve siyasetlerle birlikte İstanbul'da 1 Mayıs alanında 1 Mayıs'ı kutlamak için yetkili mercilere müracaat edeceği besbelli idi. «İlerlemecilerin» İzmir müracaatı aynı zamanda Ecevit'e «1 Mayıs başka yerde de kutlanabilir. İstanbul'da izin vermeyin» demeye de geliyordu ve bu girişim, İstanbul'da 1 Mayıs Alanında 1 Mayıs'ın yasaklanmasının karşısına en güçlü şekilde çıkabilme olanağını da baltalıyordu.

Burada «ilerlemecilerin» kuyruğuna takılıp son dakikaya kadar bunların girişimini destekler duruma düşen «Kurtuluş» ve «Emeğin Birliği» gibi grupların büyük bir yanlışın içine düştüğünü belirtmeden geçmeyelim.

Yine aynı şekilde «ilerlemecilerden» ayrı da olsa İzmir'de 1 Mayıs töreni yapacağını ilan edip girişimde bulunan «Devrimci Yol» ve «Halkın Kurtuluşu» gibi siyasetler de, İstanbul'da 1 Mayıs alanında 1 Mayıs töreninin yasaklanmasının karşısına bir yumruk halinde dikilme gereğini yeteri kadar önemsemediklerini göstermişlerdir. Emperyalizm ve işbirlikçi egemen sınıflar bilmeliydiler ki İstanbul dışında hiç bir yerde 1 Mayıs kutlanmayacak, o gün tüm devrimci güçler omuz omuza 1 Mayıl alanında olacak. Buna gölge düşürülmüştür.

DİSK yönetimine gelince; umarız ki, tutuklanmakla, yaptıkları bir sürü hatadan arındıklarını sanmazlar. Örneğin geçen 1 Mayıs için demokratik kuruluşlar, partiler ve siyasetler ile 2 ay öncesinden hazırlık toplantıları başlatmışlar, ve bu son derece yararlı olmuştu. Bu kez bunu yapmadılar. Oysa, pekâlâ «ilerlemeciler»in ayrılıkçı tutumları önlenebilir, hiç değilse

tecridi sağlanabilir, diğer tüm devrimci çevrelerin olanca güçleriyle 1 Mayıs alanındaki törene birbirleriyle bağlantılı bir biçimde hazırlanmaları gerçekleştirilebilirdi. Yasaklamaya karşın o gün 1 Mayıs alanında olabilmenin yolları hep birlikte aranabilir, hiç değilse —yığınsal eylem olmak koşuluyla— başka seçenekler bulunabilirdi.

DİSK yönetimi, 1 Mayıs'ı 1 Mayıs alanında kutlayabilmek için «kararlıyız» «kutlayacağız».. vb. gibi tutuklanıncaya kadar birbirini izleyen demeçlerin dışında hazırlık olarak fazla birşey yapmadı, bu da ister istemez çeşitli çevrelerde «DİSK merkez yöneticileri kendilerini tutuklattırarak bu işten sıyrılmak mı istediler?» sorusunu akla getirdi.

Her türlü yasaklamaya karşın 1 Mayıs alanında kutlamada direnmek güzel ve gerekli bir şeydir elbette. Ama geçen yıla oranla 1 Mayıs hazırlıkları çok yetersiz kalmıştır. Örgütler arası eşgüdüm toplantılarının tamamında ve etkili bir biçimde yapılmamasında sıkıyönetim koşulları gerekçe olarak gösterilemez. Bu koşullarda 1 Mayıs'ın İstanbul'da kutlanabilmesi için, DİSK içinde ve diğer örgütlerle birlik sağlanamayınca, iş sadece keskin demeçlerle yetinme noktasına varmıştır. Üzülerek kabul etmek gerekir ki bu, DİSK'in prestiji bakımından bir gerilemedir.

Hazırlık konusundaki tutumlarına bir örnek verelim. Son ana kadar verdikleri demeçlerle «herkes 1 Mayıs'ta 1 Mayıs alanına!» dediler. Onların bu çağrısına uyarak Türkiye'nin birçok yerinden İstanbul'a işçiler, emekçiler geldi. İzmir'den de işçiler geldi. Bunlar, İzmir'deki 1 Mayıs mitingini ihanet sayan işçilerdi. İstanbul'a gelince DİSK Genel Merkezine gittiler. «İzmir'de kutlamak ihanettir. Herkes 1 Mayıs Alanına dediniz, doğruydu, geldik. Şimdi biz ne olacağız?» dediler. «Sokağa çıkılmayacaksa biz sokağa çıkma yasağı süresince Genel Merkezde kalmak, hiç değilse burada kendi aramızda kutlamak istiyoruz, İzmir'e dönmek istemiyoruz» dediler. Bu öneriler karşısında bir süre kararsız kalan DİSK yöneticileri bu yönde kararlı hiçbir hazırlıkları olmadığı için, ellerinden bir şey gelemeyeceğini söylediler ve işçilerin İzmir'e dönmelerini öğütlediler!

Bütün bunlar gösteriyor ki DİSK tarafından yeteri kadar hazırlık yapılmamıştır.

EVET, sokağa çıkma yasağı ilan edildi, DİSK yöneticileri tutuklandı.. v.b. Tüm bunlar egemen güçlerin aczini gösterir. Devrimci güçlerin karşısında yapacakları başka bir şey olmadı-

ğını gösterir. Oysa her türlü engele rağmen, kitlesel olarak amaçlanan mitinglerin yapılabileceğini İran halkı daha yeni kanıtladı. Oysa, iktidarı almaya değil, 1 Mayıs kutlanması gibi en doğal hakkımızı kullanmaya yönelik bir günde, tüm devrimciler tüm güçlerini birleştirip tek bir ses tek bir yumruk gibi çıkabilmeyi başarabilselerdi, 1 Mayıs, 1 Mayıs alanında kutlanabilirdi. İktidar sokağa çıkma yasağı ile aczini belli etti, ama, işin gerçeği, biz de 1 Mayıs'ı üç yıldır olduğu biçimde kutlayamadık. Çünkü gerektiği gibi davranamadık. Gerçek budur ve bu gerçeği kabul etmek gerekir. Bunun vebali hepimizin boynundadır. Ne tutuklanan DİSK yöneticileri, ne 1 Mayıs sabahı kendisini tutuklattıran TİP'liler ve diğerleri, ne 1 Mayıs'ta İzmir'e koşanlar, hiçbirimiz bu vebalden kurtulamayız. (1 Mayıs'ın kırlarda kutlanmasını isteyerek kurulu düzenin partisi olduğunu bir daha kanıtlayan TİKP'yi saymıyoruz bile.)

Birlikte davranma konusunda gerekeni yapabilseydik 1 Mayıs'ı 1 Mayıs alanında kutlardık. Türkiye'de bu sosyalist potansiyel vardır. ONLAR ENGELLEDİ DEĞİL—BİZ YAPAMADIK!

Bu nedenle çuvaldızı öncelikle kendimize batırdık, CHP'nin solundaki hareketi eleştirdik. Elbetteki bu konuda, işçi sınıfımızın ve emekçilerin Ecevit ile partisinden sorulacak hesabı vardır.

Ecevit ve partisinin göstereceği hiç bir gerekçe, 1 Mayıs mitinginin İstanbul'da 1 Mayıs alanında yasaklanmasını haklı kılamaz.

Faşist terör örgütlerinin silahlı saldırısı mı gerekçe gösteriliyor? Geçen yıl alınan önlemlerle, istenirse 1 Mayıs gösterisinde en ufak bir saldırıya meydan verilmeyeceği kanıtlanmıştır. Saldırı bir gerekçe olamaz.

Bölücülük teraneleri mi? CİA, MOSAD ve onların yerli şubesinin güneydoğu Anadolu'da çevirdiği entrikalarla İstanbul'daki 1 Mayıs gösterisinin doğrudan doğruya bir ilgisi nasıl kurulabilir? İstanbul'da bölücülük tehlikesi varsa, İzmir'de ya da diğer illerde neden yok, bunu kimse açıklayamaz.

Demek ki 1 Mayıs kitlesel gösterisini önlemenin gerçek nedeni ne silâhlı saldırı ihtimalidir, ne de İran Ulusal Devriminden sonra Güney Doğu Anadolu'da emperyalistlerle kuklalarının tezgâhlamaya çalıştıkları kışkırtma hareketleridir. Asıl neden İstanbul'da 1 Mayıs alanında yüzbinleri biraraya getiren 1 Mayıs kitlesel gösterisi geleneğinin sona erdirilmesi ve bunun

düzenleyicisi DİSK'in bütünlüğünün parçalanmak istenmesidir, giderek işçi sınıfı hareketinin ve yandaşı emekçi hareketin birlik, mücadele ve dayanışmasının darbelenmek istenmesidir. Bu konuda CHP yönetimi ile «ilerleme» siyaseti arasında açık değilse bile üstü örtülü bir ittifak söz konusudur. DİSK yönetimi, 1 Mayıs mitingi için sadece İstanbul'da ısrar ederken «ilerlemecilerin» daha 1,5 ay önce İzmir'de miting yapmak üzere başvuruda bulunması, Ecevit'in baştan beri İstanbul'da yapılacak 1 Mayıs mitingine karşı kesinlikle karşı çıkmasına büyük olanak sağlamıştır.

Böylece Ecevit, bir yandan, yıllardır 1 Mayıs kitlesel gösterisinin yapılmasına karşı çıkan ve bu yolda her tür entrikayı, provokasyonu tezgâhlayan gerici güçlere teslim olmuş, diğer yandan da Türk-İş ile ilişkilerini güçlendirmeye çalışırken DİSK yönetimine karşı sertlik politikasına yönelmiştir. Oysa DİSK bir süre önce, faşist ve gerici güçlerin yaratmaya çalıştıkları hükümet bunalımına karşı CHP ağırlıklı iktidara destek olabilmek için, büyük patronların temsilcileriyle ve Türk-İş yöneticileriyle birlikte Ecevit'in yanında görünmeyi kabul etmişti.

O halde 1 Mayıs gösterisini önlemek için Ecevit'e gerekçe olarak geriye ne kalıyor? Sıkıyönetimin ilanı mı? Sıkıyönetimin ilan gerekçesi Kahramanmaraş'ta emekçi halkımıza karşı girişilen faşist katliam değil midir? Öyle ise bu gerekçe ile işçilerin ve emekçilerin bayramı nasıl aynı kefeye konabilir.

Demek ki bütün bunlar sahte gerekçelerdir. Asıl amaç, 1 Mayıs kitlesel gösterisini İstanbul'da yasaklamaktır. İşçiler ve emekçiler 1 Mayıs'tan önce kopartılan bütün yaygaralara ve 1 Mayıs'tan sonra ortalığın sütlimana dönüşüne bakarak bunu daha iyi anlıyorlar.

Özellikle İstanbul'un ve diğer büyük şehirlerimizdeki işçi ve emekçilerin oylarıyla iktidara gelebilen Ecevit, artık geniş kitlelerin umudu olmaktan çıkmıştır. O artık emek ile sermaye arasında uzlaşmacı bir yol izlemeyi bile terk etmiş, gittikçe emperyalizme ve işbirlikçi sermayeye yaklaşmış durumdadır. Ecevit'in İstanbul'daki kitlesel 1 Mayıs gösterisine kararlılıkla karşı çıkışı, onlara güvence verme hesabına dayanıyor.

İŞÇİ SINIFIMIZ VE YANDAŞI EMEKÇİLER ECEVİT VE PARTİSİNDEN BU TESLİMİYET POLİTİKASININ HESABINI SORMASINI BİLECEKTİR.

İşçiler Ne Diyor?

DİSK'in çağrısı üzerine 1 Mayıs Alanı'nda yapılacak 1 Mayıs gösterilerine katılmak üzere pek çok işçi İstanbul'a geldi. İzmir'den gelen bir grup işçi DİSK Genel Merkezine giderek DİSK yöneticileriyle görüştüler. Ve 1 Mayıs'ta İstanbul'da kaldılar.

1 Mayıs günü bu işçi arkadaşların konuk olduğu bir evde kendileriyle görüştük.

SORU : 1 Mayıs'ı kutlamak için İzmir'de iki ayrı gösteri düzenlendi. Bu gösterilere katılmak yerine niçin İstanbul'a geldiniz?

CEVAP : 1 Mayıs'ı 1 Mayıs Alanı'nda kutlamak için geldim. Çünkü 1976'dan beri bu böyle süregelmekteydi. Bu geleneği bozmamak için geldim İstanbul'a. Ölerek, yaralanarak, ezilerek ama bilinçle, omuz omuza elde ettiğimiz bir hakkımızı korumak için. Ölülerimizin anısına saygılı olmak, 1 Mayıs'ı 1 Mayıs Alanı'nda kutlamak için geldim İstanbul'a.

Ayrıca İzmir'de miting yapmak, burjuvazi öyle istediği için orada yapmak demekti. Bedeli kanla ödenmiş ve he-

nüz elde edilmiş bir haktan vazgeçmek demekti. Elbette her işçinin İstanbul'a gelme olanağı yoktur. Bunun için 1 Mayıs'lar yurdun her yanında kutlanmalıdır. Ama İzmir'deki gösterilerin gerekçesi bu değildir. İzmir Kordon'da yapılan mitingi düzenleyen «ilerlemeciler»in amaçları İstanbul'da DİSK tarafından düzenlenen gösteriyi sabote etmekti. «İlerlemeciler,» ve onların kuyruğuna takılan bazı gruplar İzmir'deki mitingi düzenlemeseydi, burjuvaziye kendi elleriyle bir seçenek sunmasaydı, işçiler ve diğer emekçi sınıflar tek bir yumruk olarak kalkacak ve İstanbul'da sokağa çıkma yasağına gidilmeyecekti. Bu durum karşısında İzmir'de kalmak, İzmir'de miting yapmak egemen güçlerin baskı politikasına hizmet etmekti. Kazanılmış bir hakkın kullanılmasını sabote etmek demekti. Ve biz burjuvazinin dümen suyuna gidecek değiliz.

SORU : Peki ya siz niçin geldiniz İstanbul'a?

CEVAP : Egemen sınıfların izni, Ecevit'in tavsiyesiyle İzmir'de düzenlenen provokasyon mitingleri değildir bizim yerimiz. Bu nedenle İstanbul'a geldik.

Bizim gibi ülkelerde işçi sınıfının egemen güçler karşısında örgütlü, tek bir yumruk halinde durması gerekir. 1977 Mayısında 34 şehit verdik. Ve ertesi günü tulumları atmadık. Sendika, işe devam, demişti. MESS direnişinde de ihanete uğradık. Ama şimdi DİSK yönetimi değişti. DİSK'in yeni yöneticileri egemen güçlerin tüm baskılarına karşın kararlı bir şekilde direndi. 1 Mayıs 1979'u yine 1 Mayıl Alanı'nda kutlama kararı aldı. 2 Mayıs 77'de, işe devam diyenlerin pasifizmi 1979'da ihanete dönüştü. 1 Mayıs'ı İstanbul'da 1 Mayıs Alanında kutlatmamak için burjuvazinin safına geçti. İzmir'de yapılan mitingin anlamı budur.

Benim üzüldüğüm bir nokta İzmir'de «Devrimci Yol», «Halkın Kurtuluşu», «Kurtuluş» gibi grupların «demokrat bile değil» dedikleri sahte TKP'nin kuyruğuna takılmalarıdır. İstanbul'a gelince Kurtuluşçuların bu hatalarını düzelttiklerini duyduk. Fakat bu sefer de «Halkın Kurtuluşu»nun kuyruğuna takıldıklarını öğrendik.

SORU : İstanbul'a gelince ne yaptınız?

CEVAP : Aramızdan üç temsilci arkadaş seçtik. Biri de bendim. Üç arkadaş DİSK'e gittik. Ben Maden - İş üyesi-

yim. Bir arkadaş Tekstil, bir arkadaş da Gıda - İş üyesiydi. Önce alt kattaki Gıda-İş'e gittik. Bize yöneticilerin tutuklandığını, onların yerine bakanların da tutuklanabileceğini, Abdullah Baştürk'ün polis ve jandarma tarafından götürülürken «1 Mayıs'ta 1 Mayıs Alanı'na» diye bağırdığını anlattılar. Biz de onlara İzmir' deki Gıda-İş yöneticilerinin 1 Mayıs'ın İzmir'de kutlanacağını yazan bildiriler dağıttıklarını anlattık. Bu konu üzerinde duracaklarını söyleyip isimlerimizi aldılar. Bu arada DİSK görevlileri tarafından bir bildiri hazırlanmış. Sokağa çıkma yasağı üzerine «İstanbul'un her yeri 1 Mayıs Alanı haline gelmiştir» demişlerdi. Bunun üzerine bizim sendika binasında kalarak 1 Mayıs'ı İstanbul'da sendika binasında kutlamak istediğimizi söyledik. Bizi üst kata DİSK görevlilerinin yanına gönderdiler. İsteğimizi onlara da söyledik. Tam o sırada yine birilerini götürmek için jandarmalar geldi. Jandarmalar DİSK Yürütme Kurulu görevlilerini sıkıyönetime götürdü. Orada kalanlar bizim bu önerimizi olumlu bulduklarını söylediler, hatta tüm baskılara karşın İzmir'den gelmemize ve 1 Mayıs'ı DİSK merkezinde kutlamak istememize sevindiler. Bu teklifi yetkili arkadaşlara götüreceklerini ve kararı bize bildireceklerini belirttiler. Kararın olumlu olacağı belliydi. Biz İzmir'den gelen diğer arkadaşları çağırmak için oradan ayrıldık. Bizi bekleyen arkadaşları alarak yeniden DİSK Merkezine gittik. Önce böyle bilinçli üyelere sahip olmaktan duydukları sevinci belirttiler, sonra DİSK'in kararını bildirdiler. Karara göre sokağa çıkma yasağı süresince DİSK binasında iki DİSK görevlisi ve avukatların dışında kimse bulunmayacaktı! Bunun üzerine biz de küçük gruplar halinde İstanbul'lu arkadaşlara misafir olduk. 1 Mayıs'ı onlarla kutluyoruz.

SORU : Siz?

CEVAP : İstanbula 30 Nisan günü geldik. Türkiye Emekçi Partisine gittik. İzmir'den gelen diğer arkadaşlarla buluştuk. Çalıştığımız fabrikalardaki arkadaşların 1 Mayıs çalışmalarını, İzmir'deki «İlerlemeciler»in ve diğer grupların durumunu konuştuk.

SORU : İzmir'de sizin çalıştığınız fabrikada durum neydi?

CEVAP : Benim çalıştığım fabrikada Tekstil sendikası yetkilidir. Sendika 1 Mayıs'a

2 gün kala fabrikaya bir bildiri astı. İstanbul'a gitmek isteyenler 500 lira yol parasını falan arkadaşa versin, diyorlardı. Başka hiçbir çalışma yapılmadı. Çok daha önceden çalışma yapılsaydı, 1 Mayıs'ı İstanbul'da 1 Mayıs Alanı'nda kutlamanın önemi anlatılsaydı çok arkadaş İstanbul'a gelirdi. Halkın Kurtuluşu, Dev - Yol, İGD, Kurtuluş gibi gruplar İstanbul'a gitmeye karşı çıktılar. 1 Mayıs'ın İstanbul'da yasaklandığını söylüyorlardı. Onlara göre DİSK kararı aldığı zaman da sıkıyönetim yasağı çıkmıştı. Ama DİSK yine de bu kararı aldı, dedik. 1 Mayıs işçi bayramı olduğuna göre bizim sendikamızın dediğini yapmamızın gerektiğini söyledik. Bütün bunlara karşılık sendika İstanbul'a gitmek için hiçbir şey yapmadı. İki gün önce bildiri asmaları bir yasak savmaydı. Buna rağmen bizim fabrikadan 400 kadar işçi arkadaş İstanbul'a gitmek için başvurdu.

SORU : Sizin fabrikadan 400 kişi mi geldi?

CEVAP : Hayır. Bizim fabrikadan 400 kadar kişi müracaat etti. Ama sendikanın tutumu yüzünden o arkadaşlar güvenip yola çıkamadı. Gelen arkadaşlarımız kendiliklerinden gruplar halinde gelenlerdir. Aslında burada DİSK'in de hatası var. DİSK Yürütme Kurulu her ne kadar sonuna kadar direndiyse de 1 Mayıs gösterisine geniş bir işçi kitlesinin katılmasını sağlayacak bir biçimde çalışmamıştır. İstanbul'a gelince DİSK'e gittik. DİSK yöneticilerinin bizi karşılaması çok içtendi. Ama yüzbinlerce işçinin bizim gibi bekleyiş içinde olduklarından habersizdiler. Kendileriyle bilinçli işçi kitlesi arasına bazı sosyal demokratlardan ve oportünistlerden bir duvar örmüşler. Bu duvar örülmeseydi 1979 1 Mayıs'ı bambaşka bir biçimde kutlanabilirdi.

SORU : Bugün öğle haberlerinde dinledik. TİP'liler yasağa rağmen 1 Mayıs için sokağa çıkmış ve tutuklanmış. Siz niçin çıkmadınız?

CEVAP : Bizim aldığımız haberlere göre sokağa çıkan yalnız TİP'liler değil. Onlardan başka gençlik grupları da çıkmışlar ve tutuklanmışlar. Üzülerek söylüyorum, bunlar dar grupçu eylem biçimleridir. Ve 1 Mayıs'ın amacına pek uygun düşmüyor. 1 Mayıs tüm emekçilerin, ileriden yana güçlerin ortak bayramıdır. Küçük ya da büyük eylem yapılacaksa 1 Mayıs'ın bu en önemli yanı göz önüne

alınmalıydı. Birleştirici olmak için çaba harcanmalı, ortak bir eylem koymak için zorlayıcı olmalıydı. Ama gördüğümüz kadarıyla böyle bir şey yok. Bir takım gruplar için 1 Mayıs'ın ortak bayram olması hiç de önemli değil. Bunun için böyle bir eylem biçimi bizi pek etkilemedi. Grupçuluğa hiç olmazsa «bugün» hayır densin isterdik. İşte bu yüzden bu tip protesto biçimlerini içimize sindiremedik. Yoksa bu tip eylem biçimlerini aramızda tartışmadık değil.

SORU : 1 Mayıs'ı nasıl geçiriyorsunuz?

CEVAP : Mücadelemizde bize yol gösterecek çalışmalar yaparak. Önümüzdeki 1 Mayıs'larda burjuvazinin bölücülük oyununa gelen grupçuluk engellerini, İzmir'deki gibi ihanete varan çizgileri nasıl aşacağımızı, yüzbinlerce emekçi olarak tek bir yumruk olup mücadelemizi nasıl sürdüreceğimizi tartışarak. 1979 1 Mayıs'ının bu hale gelmesinin nedenlerini araştırıp, tüm devrimci kesimlerin yanlışlarını tartışarak. Bütün bu eleştirilerin yanında özeleştirimizi de yaparak. Aramızda bunları değerlendiriyoruz.

Mihri Belli'yi Kimler ve Neden Öldürmek İstedi?

12 Mart faşizminin kanatları altında güçlendirilen, 1. ve 2. MC dönemlerinde iyice azgınlaştırılan gizli-açık faşist odaklar, her ne pahasına olursa olsun iktidar olmak istiyorlar. Efendilerinin (A.B.D. emperyalizmi ve işbirlikçi burjuvazi) CHP ağırlıklı bir iktidar denemesine olanca güçleriyle karşı çıktılar. CHP ağırlıklı iktidar kurulduktan bu yana, bu hükümetin çözüm olmadığını, açık faşist bir diktadan başka çıkar yol olmadığını kanıtlamak için ne yapılabilirse pervasızca yaptılar, hâlâ da yapıyorlar. Bir başka biçimde ifade edersek, içinde bulundukları faşist komplonun gereği olan faşist terörü hem alabildiğine yaygınlaştırdılar, hem de dozajını artırdılar.

Her gün, okullarında, fabrikalarında, semtlerinde.. v.b. faşistlere karşı mücadele veren genç-yaşlı devrimcileri öldürüyorlardı. Buna, 16 Mart 1978 İst. Üniversitesi, Mamak, Balgat, Bahçelievler... v.b. katliamlarını eklediler. Bulundukları mevzilerde kendilerine karşı mücadele eden Doğan Öz, Orhan Yavuz, Tanilli, Cömert gibi yurtsever aydınları, Karafakioğlu, İpekçi gibi kendilerine karşı olan demokratları hedef aldılar. Hem anti-faşist aydınları yıldırıp susturmaya hem de kamuoyunda ünü yaygın kişileri kurşunlayarak «anarşi» karşısındaki tedir-

ginliği büyütmeye, «istikrarsızlık yaratmaya» yöneldiler. Kahramanmaraş kitle katliamına varan vahşetle, emekçi halkın bilinçsiz kesimini de faşist komplonun içine çekmeye kalkıştılar.

Şimdi de Türkiye Emekçi Partisi Genel Başkanı Mihri Belli'yi kurşunladılar.

Kahramanmaraş katliamından önce Türkeş, ve MHP'nin diğer elebaşları, durmadan sıkıyönetim ilanı istiyorlar, yetkinin orduya devredilmesi çağrıları yapıyorlar ve legal, illegal «ülkücü» yandaş örgütleri eliyle tezgâhlattıkları terör eylemleriyle sonuç almaya çalışıyorlardı. Gözünü kan bürümüş, üç beş yaşında çocuklara bile kurşun sıkacak kadar canileşmiş «ülkücü» militanları eliyle gerçekleştirilen Kahramanmaraş katliamından sonra, bilindiği gibi sıkıyönetim ilan edildi. İlk bakışta MHP'nin çağrıları ve çabaları sonuç vermiş gibi görünüyordu. Yandaşları gizli-açık ülkücü örgütler ve onların eli kanlı canileri doğal olarak amaçlarına varmanın sarhoşluğunu yaşadılar. Daha sıkıyönetimin ilan edildiği ilk günü Mihri Belli telefonla tehdit edildi. Tehdit eden kişi, Cengiz Ayhan olduğunu söylüyordu. Artık gün bizim günümüz havasına kapılmışlardı.

Ancak, bir süre sonra sıkıyönetimden umduklarını tam bulamadılar. Bunun üzerine, baştan (bir taktik olarak) hareketsiz görünme havalarından çıkarak tüm yurt düzeyinde faşist saldırılarını yeniden yoğunlaştırdılar. Amaçları hem sıkıyönetimi tüm Türkiye çapında yaygınlaştırmak, hem de, sıkıyönetimle bile «anarşi»nin önünü alamadığını kanıtlayacakları iktidarı şu ya da bu biçimde devirerek, hazır ilan edilmiş sıkıyönetimin üzerine oturmak. Başta Ecevit olmak üzere iktidar gözünü gerçeklere kapaya dursun, M.H.P.'nin «ülkücü» yandaş örgütleriyle birlikte faşist komplonun gırtlağına kadar içinde olduğunu, bugün artık ilkokul çocukları bile biliyor. Elbette sorun yalnızca M.H.P.'den ibaret değil. M.H.P. ile iç-içe çalışmakla birlikte o'nun üstünde yer alan, Kontr-gerilla ve CIA var elbette. Faşist komplonun başında Kontr-Gerilla'nın çok zaman, M.H.P.'nin «ülkücü» militanlarını maşa olarak kullandığı bir gerçek.

Emekçi'nin bu sayısında yer alan, suikast olayının ayrıntılarıyla ilgili olarak Mihri Belli ile yapılmış röportajda da gördüğümüz gibi TEP Genel Başkanı, partiye gelirken her zaman kullanmadığı bir sokakta saldırıya uğruyor. Zaten, her zaman kullandığı kesin ve belirli bir güzergâh yok. Besbelli ki, TEP Genel Merkezine gelirken Belli'nin geçebileceği diğer sokaklarda da

pusu kurulmuş. Kontr-Gerilla kararlıdır; Mihri Belli öldürülecek.

O halde sormak gerekiyor, bu kez niçin Mihri Belli? Eğer mesele kamuoyunda büyük gürültü kopartmak, kendi eserleri olan «anarşi» dedikleri şeyin yarattığı tedirginliği artırmak, gövde gösterisi yapıp, Ecevit iktidarının aczini bir kez daha kanıtlamak, ve kitleleri yıldırmak olsaydı, yalnızca bu olsaydı, kamuoyunda yakından tanınan, kendilerine karşı bir demokratı hedef seçerek bu amaçlarını daha fazla gerçekleştirmiş olurlardı.

Kuşkusuz, Belli'nin uğradığı saldırı belirli ölçüde de olsa tüm bu saydığımız etkileri uyandırmıştır. Yine kuşkusuz TEP Genel Başkanının uğradığı silahlı saldırı ülkenin karşı karşıya bulunduğu büyük faşist komplonun bir parçasıdır. Ama yine de, bir Abdi İpekçi'nin bir Karafakioğlu'nun... vb. katledilmeleri ile aynı düzeyde değerlendirilemez.

M. Belli, bir siyasi partinin (Türkiye Emekçi Partisi) Genel Başkanıdır. Bu parti bilimsel sosyalizmi eylem kılavuzu edinmiştir. Mihri Belli'nin Genel Başkanlığını yaptığı Türkiye Emekçi Partisi yarım yüzyılı aşkın bir geçmişi olan proleter devrimci hareketin çizgisini günümüz koşullarında izleme ve sürdürme iddiasındadır. Mihri Belli bizzat, yarım yüzyılı aşkın bir geçmişi olan proleter devrimci hareket içinde 1940 başlarından beri sorumluluk basamaklarının en üstünde görev yapmış bir devrimcidir.

Mihri Belli gerek TEP kurulmadan önce, gerek kurulduktan sonra olsun, Türkiye proleter devrimci hareketinin en büyük sorununun bölünmüşlük gerçeği olduğunu saptamış ve ona göre bir çizgi izlemiştir. Başlarda, bölünmüşlüğün önemini kavrayamayan, gruplarını devrimci hareketin kendisi olarak gören hemen her grup günümüze değin, yeniden ve yeniden bölünerek gelmişler bu da Belli'nin daha TEP kurulmadan önce koyduğu teşhisin ve bu teşhise verdiği önemin doğruluğunu göstermiştir.

Mihri Belli, yalnızca bölünmüşlük gerçeğini saptamakla kalmamış, bölünmüşlüğün ardında yatan nedenin emperyalizm ve işbirlikçileri olduğunu, bunların bölünmeyi çeşitli yollardan durmadan körüklediğini tekrar tekrar vurgulamıştır. Gerçekten de, istersen en keskin devrimci görünerek (ki zaten hep böyle oluyor) çık ortaya, fraksiyon kurmaya kalktın mı bütün yollar açıktır önünde. Ama birlik doğrultusunda ciddi bir çaba göster hemen karşına dikiliyorlar. Nitekim TEP daha kurulur

kurulmaz, DGM'leri ve 141. maddeyi başına musallat ettiler. Ardından sivil mahkemeler eliyle Demoklesin kılıcı gibi sallandı durdu 141. madde TEP'in başının üstünde. O zaman Mihri Belli'yi 6 ay tevkif ettiler «hapsen tazyik» adı altında. Şimdi ise kuruluşundan 4 yıl sonra, Yargıtay Başsavcısı harekete geçiyor ve Programında bölücülük yaptığı iddiası ve kapatma istemiyle Anayasa Mahkemesinde dava açıyor. Öte yandan, Kontr-Gerilla Mihri Belli'nin canını hedef alan silahlı saldırıda bulunuyor. Bunların bir açıklaması var elbet.

1970'in sonlarında, kendi zaaflarının da etkisiyle proleter devrimci harekette bölünmüşlüğe giden yol açıldı. Tabii, emperyalizm ve işbirlikçi egemen sınıflar her türlü aracı kullanarak bunun üstüne körükle gittiler. Ardından 12 Mart açık faşizmini bindirdiler. Üç yılda açık faşizmi sürdüremez hale geldiler ama «böl ve yönet» oyununu sürdürmeyi becerdiler. Bölünme kural haline geldi. Bu gün akıl almaz boyutlara doğru hızla gidiyor. Ortada çoğu birbiriyle düşman kardeş durumunda, sürüsüne bereket grup-grupçuk var.

Ama her şey kendi zıttını da beraberinde getirir. Öyle ki, bölünmüşlüğün akıl almaz boyutlara doğru hızla yol alması, birlik sorununun çözümünün koşullarını da hızla oluşturuyor. Elbette kendiliğinden çözümlenmeyecek bu sorun. O halde birlik sorununun çözümünde kimler ne rol oynayacaklar? Bu noktada, hemen her biri yeni bölünmelere gebe, çoğu birbiriyle «düşman kardeş» ve hepsi keskinlik yarışması içinde olan grupların bir araya gelip, gerekli esnekliği gösterip bu sorunu çözebilmelerinin güçlüğünü görmek gerek. Kendini dev aynasında işçi sınıfının tek örgütü gören bazı gruplar dışında her grup birlikten sözediyor. Evet bugün, birlik çağrıları, hemen her devrimci çevrenin ağzındadır artık, böyle olması da kaçınılmaz. sorun «kör kör parmağım gözüne» misali ortada. Ama birlik çağrıları yapan bu grupların çoğu, bir gün gelip diğer bütün grupların tabanlarını toparlayıp, hareketi kendilerinin götüreceği düşünden kurtaramıyorlar kendilerini. İstediğin kadar birlik çağrısı yap, bu düş sürdükçe, birlik yerine yeni yeni gruplar çıkıyor ortaya.

Oysa, tüm bu düşlerden kurtulup, sosyalist hareketin içinde bulunduğu açmazdan tek çıkış yolu olarak, başka çıkar yol olmadığını kavrayarak bakmak gerek birlik sorununa. Mihri Belli'nin genel başkanlığını yaptığı Türkiye Emekçi Partisi, soruna bu açıdan, bu önemi vererek bakmaktadır. Bu, birlik sorununu çözmeye varacak tek yaklaşımdır. Bu yaklaşım, onu

kavramış olanı çözümü sağlayabilmek için esnek ve yaratıcı olmaya zorlar; her şeyden önce de ısrarlı olmaya.

Mihri Belli'nin ve TEP'in bu konudaki tutumları da budur. Mihri Belli'nin uğradığı saldırının arifesinde birlik konusunda yeni bir girişimin içinde olması son derece anlamlıdır. Saldırının tam bu anda gerçekleşmesini rastlantı saymak olanaksız. Bu yeni girişimi «iyi saatte olsunlar»ın duymaması da olanaksız!

TEP'in ve genel başkanının birlik sorununa gerçekçi bir yaklaşımla çözüm arama çabalarına, her türlü karşı propagandaya, olumsuz şartlandırma çabalarına karşın, Mihri Belli'nin tarihsel kişiliğinin etkinliğini de eklemek gerekir.

Toparlarsak, sosyalist hareketin içinde bulunduğu açmazdan çıkabilmesi için birlik sorununun çözümünden başka bir yol yoktur. Öyleyse bu sorun çözülecektir. Bölünmenin aklın alamayacağı boyutlara doğru hızla kayması, birlik sorununun çözümünü de yakınlaştırmaktadır. Bu sorunun çözümünde Mihri Belli'nin ve TEP'in oynayacağı rol büyüktür. Grup şartlanması içindeki bazı çevreler bunu anlamasa da sınıf düşmanı çok iyi biliyor. TEP'i kapatıp, bu siyasetin faaliyet alanlarını kısıtlamak istiyorlar. Ve aynı zamanda da Mihri Belli «belasından» kurtulmak. Böylelikle, sosyalist hareketin daha uzun süre içinde bulunduğu keşmekeşi sürdürmeyi düşünüyorlar. Kontrgerilla'nın Mihri Belli'yi seçmesinin başka bir açıklaması olamaz. Buna ancak Mihri Belli'ye karşı 40 yıllık sınıf düşmanlıklarını ekleyebiliriz.

Birlikten ölesiye korkuyorlar. Türkiye'de muazzam bir sosyalist potansiyel var. Bu potansiyelin harekete geçirilebilmesi birlik sorununun çözümüne bağlı. Bu potansiyelin, örgütlü bir biçimde faşist komplolarının karşısına dikilmesinden ölesiye korkuyorlar. 1 Mayıs'ı 1 Mayıs Alanında kutlatmamak için çırpınmaları bu korkunun eseridir. Emekçi halkın yığınsal direnişini istemiyorlar. İstiyorlar ki, darmadağınık, sosyalist hareketin küçük küçük parçalarından bireysel tepkiler, küçük grup çıkışları gelsin. Bununla başa çıkmak pek sorun değil onlar için.

1977 seçimleri öncesinde sol bir parti görünümündeki CHP ve Ecevit bir umut hatta tek umut olarak çıktı emekçi halkın önüne. Bölünmüş sosyalist hareket çaresiz kaldı, destekledi. İstiyorlar ki, hep çaresiz kalsın. Başta işçi sınıfımız olmak üzere emekçi Türkiye halkı CHP ve Ecevit'ten boyunun ölçüsünü pek kısa zamanda aldı. Böyle durumlarda, yeniden sağ partiler alternatif olarak sürülemez, emekçi halkın karşısına. Böyle du-

rumlarda alternatif sosyalist harekettir. Ama bizde solun bu haliyle bu mümkün mü? İşte bu durumun aşılmasından ölesiye korkuyorlar. Birleşmiş sosyalist hareketin emekçi halkın önüne güçlü bir alternatif olarak çıkmasını engellemek için ne mümkünse yapıyorlar. Mihri Belli'nin uğradığı saldırı, bu yolda çabalarının bir parçasıdır.

1946'da sözüm ona çok partili siyasi hayata geçişte Şefik Hüsnü'nün Türkiye Sosyalist Emekçi Ve Köylü Partisi'ni kapatıp, üyelerini tutuklatıp, sosyalist hareketin kitlelerin önüne bir alternatif olarak çıkmasını engellerken, DP'ye yolu açtılar. Bugün de, güçlü bir sosyalist birikime karşın, sosyalist hareketin gerçek seçenek olmasını engellemeye çalışıyorlar.

Bu oyunu bozmalıyız!

Mihri Belli Suikast Olayını Anlatıyor

Türkiye Emekçi Partisi Genel Başkanı Mihri Belli, 7 Nisan 1979 Cumartesi günü saat 14.30 sularında Cağaloğlu'nda Ticarethane Sokaktaki Parti Merkezine giderken İncili Çavuş sokağında saldırıya uğradı. Bu konuda basında bir takım değişik haberler çıktı. Olayın nasıl geliştiği üzerine değişik yorumlar yapıldı. İşin doğrusunu Mihri Belli'nin kendisinden öğrenmek istedik. Hastanede ziyaret ettiğimiz Belli sorularımızı şöyle yanıtladı:

SORU: Olayı kısaca anlatır mısınız?

CEVAP: Bildiğiniz gibi Kadıköy yakasında otururum. Genellikle Karaköy'den dolmuşa binerek Cağaloğlu yönünden ve değişik yollardan Partiye gelirim. O gün otobüs denk geldi, Karaköy'den otobüse bindim ve Sultanahmet meydanında indim. İncili Çavuş sokağından Ticarethane sokağına doğru yürüyordum. Saat 14.30 sularıydı. Yolun yarısında, Sabah gazetesinin önünde bir genç adam ben önünden geçtiğim sırada bana doğru yaklaşarak «Mihri Belli Bey siz misiniz?» diye

sordu. Öyle ki bu soruyu soranı görmek ve yanıtlamak üzere biraz geri dönmek zorunda kaldım. Adamın elindeki silah ve duyduğum sesin bende yaptığı çağrışım durumu ortaya koyuyordu.

O sırada elimde sadece bir evrak çantası vardı. O çantayı adamın üstüne fırlatmış olacağım ki saldırgan kaçtıktan sonra çanta 15 metre ilerde bulundu. Çantanın akıbetini izleyemedim, çünkü o anda bir siper aramak durumundaydım. Benim geliş istikametime göre yolun sol yanında birkaç briketin bulunduğu bir girintiye kendimi fırlattım. Saldırgan ateş ediyordu. İlk kurşunu ne zaman yediğimi bilmiyorum. Briketlerden birini kalkan olarak kullanmaya çalıştım. Bana beş el ateş edildi. Bir kurşun briketi tutan elimi delerek geçti, orada bir yere düştü. Sanırım ağır yara, karnımdan aldığım yara, elimin yaralanması ve briketin elimden düşmesi üzerine aldığım yaraydı. Bir kurşun baldırımı delip geçti. Sanıyorum iki kurşun bana isabet etmedi ya da brikete çarpıp döndü.

Sokak kalabalıktı. Saldırgan Sultanahmet'e doğru kaçmaya başladı. İki el silah sesi daha duydum.

O sırada etrafta toplananlar oldu. Kanı durdurmak için yardım ediyorlardı. Bu işte pek usta sayılmazlardı.

Ben Partinin telefon numarasını vererek haber vermelerini söyledim.

Bir sürücü ile elinde telsiz olan, herhalde bir memur, beni hastaneye götürdüler. Arabaya binerken yerdeki çantamın alınıp yanıma verilmesini istedim.

SORU: Sizi vuranın Cengiz Ayhan olduğunu söylediniz. Bunu nasıl bildiniz?

CEVAP: Ben Cengiz Ayhan'ı tanımam, ancak Sıkıyönetimin ilan edildiği ilk gün, biri TEP Genel Merkezine telefon ederek benimle görüşmek istemiş. Telefon başındaki arkadaş hattı bana bağladı. Telefondaki ses «ben ülkücü militan Cengiz Ayhan» diye kendini tanıttıktan sonra, özet olarak «sol anarşist eylemleri siz yönetiyormuşsunuz, sizinle yakında görüşeceğiz!» dedi. Bu cinsten tehditler telefonla ya da başka yoldan eskiden beri yapılır. Besbelli ki telefon eden kişi ne beni tanıyordu ne de TEP'in eylemi hakkında herhangi bir fikri vardı. Onun için biz sözü edilecek bir önlem almadık, resmi mercilere durumu bildirmedik.

SORU: Sesin sizde çağrışım yaptığını söylediniz..

CEVAP: Evet telefondaki adam da, saldırgan da aynı ses tonuyla, hafif güney Anadolu (Adana - Antep yöreleri) şivesi ile konuşuyordu. Bu durumda, saldırganın Cengiz Ayhan olması çok kuvvetli bir olasılık idi. Ölür de ifade veremez duruma düşerim, düşüncesiyle sokakta yaralı olarak yatarken «beni vuran Cengiz Ayhan olsa gerek» dedim. Maksadım tahkikatı yürütenlere yardımcı olmak, tehdit olayından haberi olmayan yetkililere bir ipucu vermek idi.

Nitekim hastaneye savcılığın getirdiği fotoğraflar içinde Cengiz Ayhan'ı bana ateş eden kişi olarak kesinlikle teşhis ettim. Besbelli ki bu zat önemli bir kişi değildir. Şebekenin cinayet planlarını en alt kademede uygulayanlardandır. Ancak onun yakalanması faşist komplonun yukarı kademelerine ulaşılmasını bir ölçüde sağlayabilir.

Belirttiğim gibi Partiye değişik yollardan gelirim. Bu bakımdan saldırı planını İncili Çavuş sokağında bekleyen bir adamın uyguluyabilmesi bir rastlantı sayılmalıdır. Sanırım öteki sokaklarda da bekleniyordu. Yani iş bir kişinin ya da birkaç kişinin yapabileceği bir iş değildir. Bu iş örgüt işidir. Ve söz konusu örgütün hakkından gelinmedikçe Türkiye'de en ilkel yasaların uygulanabildiği bir hukuk devletinin varlığından kimse sözedemez. Siyasal görüşleri ne olursa olsun herkesin bu komplonun açığa çıkarılarak etkisiz kılınmasında elinden geleni yapması yurtseverlik görevidir.

SORU: «Ayrıntılı Haber»deki, olayla ilgili haber yazısı konusunda bir şey söyler misiniz?

CEVAP: «Ayrıntılı Haber» olaydan birkaç saniye sonra, ben İncili Çavuş sokağında yerde yaralı yatarken o durumda resmimi çekebilmiştir. Bunu yalnızca başarılı gazeteciliğe bağlamak aymazlık olur. «Ayrıntılı Haber» bu resmi basmakla kalmıyor, saldıranın TEP'li olduğunu da iddia ediyor. «Hergün» gazetesi de aynı gün bu yönde yayın yapmıştır. Eğer ciddi bir kovuşturma yürütülecekse bu konu üzerinde de durulmalıdır. Böyle gülünç bir iddiayı yalanlamanın gereğini bile duymuyorum. Burada sözkonusu olan kasıtlı olarak hedef şaşırtmaktır. Bunu yapmakta «Ayrıntılı Haber»in ve «Hergün»ün ne gibi çıkarı olabilir, bunun üzerinde de durulmalıdır.

Hedef Şaşırtma Çabaları Boşunadır

7 Nisan 1979 Cumartesi günü, Mihri Belli TEP Genel Merkezine gitmek üzere Sultanahmet Meydanına bakan İncili Çavuş Sokağından geçerken, faşist terör örgütü mensuplarından birinin silahlı saldırısına uğradı. TEP Genel Başkanı Mihri Belli atik davranmasaydı suikast girişimi kesinlikle ölümle sonuçlanacaktı. Faşist saldırgan beş el ateş ettikten sonra Sultanahmet Camiine doğru kaçmış, kendisini kovalayan emniyet mensuplarının elinden kurtulmayı başarmıştır.

Mihri Belli, kaldırıldığı Cerrahpaşa Hastanesinde, ameliyata alınmadan önce savcıya verdiği ifadede, saldırganın faşist militanlardan Cengiz Ayhan olduğunu sandığını açıklamıştır. Ameliyattan sonra ise gösterilen çeşitli kişilerin fotoğrafları arasından Cengiz Ayhan'ı kesin olarak tanımıştır. Olay yerine yetişen ve saldırgan tarafından ayaklarına doğru ateş edilen polis de Cengiz Ayhan üzerinde durmaktadır. Fakat MHP yanlısı «Ayrıntılı Haber» ile «Hergün» gazeteleri ertesi günkü sayılarında tam bir hedef şaşırtma operasyonuna girişmişlerdir.

«Ayrıntılı Haber» gazetesi suikast olayını 1. sayfasında «M. Belli vuruldu, sanık TEP'li» başlığı ile vermiştir. Mihri Belli'nin olay anında çekilmiş, yerde yatan fotoğrafının da yer aldığı

haberde, «Cengiz Ayhan adındaki TEP mensubunun Belli'yi bir davada aleyhinde konuştuğu için vurduğunun sanıldığı», yazılmaktadır.

«Hergün» Gazetesi de suikast olayını, 1. sayfada, «M. Belli TEP mensubu militan tarafından vuruldu» biçimindeki baş manşette vermiştir. Bu gazetede olay yine gerçek dışı fakat daha ayrıntılı ve demogojik bir biçimde işlenerek haberin inandırıcılığı artırılmak istenmiştir. «Hergün» «görenlerden edinilen bilgiye göre» diye başlayarak şunları yazmaktadır: «Saldırgan önce «Bizi sattın yalan söyledin» diye bağırmış, sonra da tabancasını ateşlemiştir. Yere yıkılan M. Belli de, «Beni Türkiye Emekçi Partisi mensuplarından...» diyebilmiş gerisini tamamlayamamıştır.» Hergün Gazetesi, bu düzmece haberin sonunda, «olayı yorumlayan çevreler»den söz etmektedir. Bu malûm çevreler, «Mihri Belli'nin bir süre önce haklarında açılan dava sırasında arkadaşları ile ihtilafa düştüğünü ve mahkeme sırasında verdiği ifadeler yüzünden kendisine husumet beslediğini öne sürmektedirler».

«Ayrıntılı Haber», «TEP mensubu Cengiz Ayhan»dan söz etmektedir. «Hergün» ise saldırganın adından söz etmekten özenle kaçınmış, sadece bunun güya M. Belli'ye husumet besleyen bir TEP mensubu olduğunu yazmıştır.

Bütün bu gerçek dışı, demagoji ve yalana dayalı faşist propagandanın amacı, ilk anda kamuoyunun faşizme karşı kabaran tepkisini farklı yönlere çekerek azaltmak ve tahkikat için olabildiğince hedef şaşırtmaktır. Faşist terör örgütünün saldırılarında sık sık uyguladığı bir taktiktir bu. Aynı merkezler, Doğan Öz'ü solcuların öldürdüğü propagandasını yaymaya çalışmışlardı. Bu konudaki faşist demagoji ve yalan örneklerini çoğaltmaya gerek yoktur. Sadece geçen yıl, Bursa'da öldürülen TEP üyesi arkadaşımıza, bizzat Alpaslan Türkeş'in sahip çıkıp, «solcuların öldürdüğü ülkücü genç Mustafa Özkan» diyerek kantarın topunu iyice kaçırdığını hatırlatmakla yetinelim.

Suikast olayından bir kaç saat sonra ajans ve gazetelere telefon eden kişiler Mihri Belli'nin vurulmasını Esir Türkleri Kurtarma Ordusu (ETKO)nun üstlendiğini bildirdiler. Telefonlarda bunların dışında bir kaç gizli örgütün adı da veriliyordu.

Gizli örgütler adına açılan bu telefonlarda işlenen bayatlamış ama ilginç bir tema vardı: «CIA ajanı Mihri Belli'yi öldürdük.» Bilindiği gibi 12 Mart faşizmi döneminde piyasaya sü-

rülmüş ve bazı yılgın sol çevrelerde bir ölçüde tutmuş olan «CIA ajanlığı» hikâyesi, bizzat CIA'nın yerli şubesi tarafından uydurulmuş ve bir türlü ele geçirilemeyen Mihri Belli'yi yıpratmak için kullanılmıştır.

Bütün hayatıyla kendini Türkiye devrimi davasına adamış olan Mihri Belli, şimdi canına kastedilmek istenirken dahi karalanmaya çalışılmaktadır. Güneşin balçıkla örtülemeyeceği açık. Nitekim burada da bunu gördük. Ama gene de belki tutar diye çamuru savuruyorlar.

Tek başına bu haberlerin biçimi ile yapılan saptamalar dahi açıkça göstermektedir ki ortada kesinlikle teşhis edilen Cengiz Ayhan gibi «ülkücü» bir militan, bir profesyonel katil olmasına karşın, senaryoyu yazan, tüm faşist örgütlerin gerisinde ipleri oynatan ve kökü CIA'ya dayandığı kuşkusuz olan bir örgüt vardır. Ve hedef şaşırtmak için ilk anda ortaya atılan sarı basın, «M. Belli gebermedi» diye yas tutan parlamenter gibiler bu işin dışında sayılamaz. Bu, Ecevit'in iktidara geldiğinde üzerine gitmeye yeltenip sonra yüzgeri ettiği Kontr-Gerilla'dan başkası olabilir mi?

12 Mart faşizmi döneminde de yurtseverleri, devrimcileri bir bir katleden, işkenceden geçiren ve 12 Marttan sonra bir süre yedeğe alınıp tekrar tam istim çalıştırılan bu cinayet ve tedhiş örgütünün üstüne gidilmedikçe Türkiye'de en ilkel anlamda bir burjuva demokrasisinden bile söz edilemez.

İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş, 19.3.1979 tarihli konuşmasında aylardır ilerici ve devrimci kalemlerin yazdığı gibi, konuya doğru teşhis koymuş, fakat bu konuda henüz bir tek adım bile atılmamıştır. Güneş de «Son adamı, tetiği çeken kişiyi yakalayarak şiddet olayı ile savaşılamayacağını» kabul ediyor. «Asıl önemli olan, örgütü bulup çıkarmak ve yargılamaktır» diyor. Oysa faşist militanlar hâlâ adi suçlardan yargılanıyorlar, cinayet çetelerinin ikincil olanlarına bile el atılmadı. Oysa değil tetiği çeken faşist katillerle, ikincil durumdaki faşist terör örgütleriyle dahi uğraşıp vakit geçirenler, bir gün namlunun kendilerine de çevrildiğini görebilir ve faşist komplonun altında ezilip gidebilirler. Yakın tarih bunun dersleriyle doludur.

TEP MYK BİLDİRİSİ

TEP Merkez Yürütme Kurulu, suikast üzerine gerici basının ve faşist merkezin giriştiği hedef şaşırtma çabalarına karşı aşağıdaki basın bildirisini yayınladı:

«Genel Başkanımız Mihri Belli, dün bir faşist katil tarafından öldürülmek istendi. Faşist katil, Mihri Belli'nin önüne çıkarak «Mihri Belli Bey siz misiniz?» diye sormuş, ve bir anlık dalgınlıktan yararlanan katil, ceketinin içinden silahını çekerek ateş etmeye başlamıştır. Genel Başkanımız ancak bir taş öbeğinin arkasına sığınarak kendisini savunabilmiştir. Açıktır ki ateş eden katil, Mihri Belli'yi daha önce hiç tanımamıştır. Mihri Belli'ye olay yerinde beş el ateş edildiği kovanlardan saptanmıştır.

Faşizmin bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de planlı bir biçimde yürüttüğü bir taktik vardır. Cinayetleri işlemek ve olayları esasından saptırmak için demeç vermek ve kirli basınlarında bunu sergilemek. O kadar ki, dünkü bu tür gazetelerin bazılarında Mihri Belli'nin TEP üyesi bir militan tarafından öldürüldüğü yazılmış, bir başka gazetede ise, Taksim - Sariyer otobüsünden üç yurtsever öğrenciyi kaçırarak kurşuna dizen faşist katil Cengiz Ayhan'ın TEP militanı olduğu pervasızca yazılabilmiştir. Bu, faşizmin alçakça bir tertibidir. Yurtsever savcı Doğan Öz de öldürüldüğünde aynı merkezler, aynı biçimde yayın yapmışlar ve Doğan Öz'ün solcular tarafından öldürüldüğünü yazmışlar ve bunu ima eden bildiriler yayınlamışlardır. Bugün Doğan Öz'ün katillerinin faşistler olduğunu artık tüm kamuoyu bilmektedir. Halkımızın, faşizmin bu kandırma ve saptırmalarına karşı uyanık olduğu inancındayız.

Faşizm, propagandasını demagoji ve yalana dayandırır. Yalan ise her yerde kendini açığa vurur, ele verir. Genel Başkanımızın bir yandan, kendi arkadaşları tarafından vurulduğu yalanı yayılırken, öte yandan, faşist dört örgüt suikastı üstlenmiştir. Bir kişi tarafından işlenen bu olayı birkaç faşist örgütün üstlenmesi kamuoyunu olduğu kadar, tahkikatı da saptırmak maksadından başka bir şey değildir. Ve sürekli olarak bu faşist örgütlerin mensupları olduklarını söyleyen değişik kişiler, telefon ederek hastaneyi havaya uçuracaklarını ileri sürmektedirler.

Gerek faşistlerin gerçeği saptırmaya yönelik çalışmaları, gerek sistemli tehdit taktikleri, gerçekten, aynı merkez tarafından yürütülmektedir. Mihri Belli kendisini vuran katili teşhis etmiştir, görgü tanıkları bunu pekiştirmektedir. Bu gerçeği kimse saptıramayacaktır. Ayrıca Partimiz katili teşhis etmiştir. Ve katilin arkasındaki örgütleri de hiçbir kuşkuya yer vermeyecek bir biçimde bilmektedir. Bu saldırganın yakalanması

kesinkes siyasal iktidarın görevidir ve sorumluluğu siyasal iktidara aittir.

Ama bu katil, faşist örgütün görevlendirdiği bir militandan başka bir şey değildir. Bu saldırgan yakalanabilir, ama örgüt faaliyetine devam ettiği sürece, yeni katil adaylarını devreye sokacağı kuşkusuzdur. Ve bu faşist örgütlerin amacı bellidir. Bu amaç, anayasal demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmak ve yerine faşist bir iktidar kurmaktır. Bu faşist örgütler bellidir ve kim olduklarını dünya alem bilmektedir. Siyasal iktidar, bu siyasal cinayet örgütlerinin olduğu kadar, anayasal demokratik düzeni, demokratik hak ve özgürlükleri, demokratik kurumları ortadan kaldırmak isteyen faşist örgütlerin de, «örgüt» olarak üzerine gitmemekte, ve bu siyasal amaçlı cinayet sanıklarını, adi suç sanıkları gibi yargılama hatasını ısrarla sürdürmektedir. Siyasal iktidarı uyarıyor ve onu demokratik hak ve özgürlükleri, anayasal demokratik kurumları kararlı bir biçimde savunmaya, yalnızca katillerin üzerine değil, onları görevlendiren örgütlerin üzerine kararlı bir biçimde gitmeye ve bu örgütleri tüm yöneticileriyle birlikte yargı önüne çıkarmaya çağırıyoruz. Bu, yalnızca bizim TEP olarak talebimiz değil, devrimci halkımızın, tüm demokratik güçlerin talebidir. Kuşku yok ki, faşizme karşı kesin mücadeleyi, devrimci sınıfımız ve devrimci halkımız verecektir. Kendi özgürlüğünü kendisi koruyacak, kendisi kazanacak ve faşizmi kendisi ezecektir. Bu, varlığını anayasadan alan siyasal iktidarın görevini ortadan kaldırmaz. Yasal iktidarın faşizme ve faşist örgütlere taviz verme anlamını taşımaktan başka bir sonuç vermeyen, tutumuna kısa zamanda son vermesini istiyoruz.»

Suikast Olayına Tepkiler

7 Nisan 1979 cumartesi günü Mihri Belli arkadaşımızın hayatına son vermek üzere girişilen faşist saldırı üzerine çeşitli tepki ve protestolarda bulunuldu.

TEP Genel Sekreteri Şaban Ormanlar, olay sırasında bulunduğu Mimarlar Odası Genel Kurulu'ndan, basına şu demeci ulaştırdı:

«Genel Başkanımız Mihri Belli bugün saat 14.30'da Parti Genel Merkezine giderken faşistler tarafından silahlı saldırıya uğramış, üç kurşun yarası almıştır. Siyasal iktidarın, gizli, açık, faşist örgütler üzerine gidememesi, faşistleri sürekli olarak yüreklendirmektedir.

Kahramanmaraş katliamından beri yetkililerin, faşist örgütlerin merkezlerine gitmesi konusundaki vaatleri havada kalmaktadır. Bu durumdan siyasal iktidar sorumludur.

Emekçi halkımız siyasal iktidarın bu kararsızlığına artık 'Hayır' diyor.»

Başbakan ve İçişleri Bakanı'na gönderilmek üzere aşağıdaki telgraf, Mimarlar Odası Genel Kurulu tarafından oybirliği ile kabul edildi:

«Türkiye Emekçi Partisi Genel Başkanı Mihri Belli'nin bir saat kadar önce Partisinin Genel Merkezine giderken öldürülmek kastıyla faşistlerin silahlı saldırısına uğramış olduğunu ve yaralı olarak hastaneye kaldırıldığını öğrenmiş bulunuyoruz. Son zamanlarda Anayasamızda siyasal hayatımızın vazgeçilmez ögeleri olarak kabul edilen siyasal partilerin yöneticilerine karşı sürdürülen silahlı saldırılar artmış bulunuyor. Yurtsever, devrimci, demokrat aydınlara ve tüm halkımıza karşı, gizli-açık faşist odakların yürüttüğü siyasal cinayet ve katliamlara karşı yürüttüğü-

nüz kararsız mücadele saldırganları yüreklendirmekte devam ediyor. Uzun bir süreden beri tekrarlanan faşist odakların üzerine gitme vaadleri, en kısa zamanda hayata geçirilmeli ve bu hayasız saldırılar sona erdirilmelidir.»

Faşist saldırı olayı sırasında toplantı halindeki TÖB-DER Ankara şubesi ile Türkiye Ormancılar Derneği Genel Kurulları da olayı protesto ettiler.

Aynı gün, Başbakan Ecevit'in Mihri Belli'ye gönderdiği telgraf şöyledir: «Uğradığınız saldırı sonucu yaralanmanızdan derin üzüntü duydum. Bu insanlık dışı saldırının sorumlularını yakalamak ve adalet önüne çıkarmak için her çaba gösterilecektir. Biran önce tam sıhhate kavuşmanızı dileyerek saygılar sunarım.»

Bursa'da yapılan Marmara Bölgesi Valiler toplantısından çıkarken muhabirlerin sorularını cevaplandıran İçişleri Bakanı Fehmi Güneş şunları söyledi: «Aldığım habere göre saat 14.45 sıralarında Sayın Mihri Belli'ye Sabah Postası Gazetesi civarında bir kişi tarafından silahlı saldırı düzenleniyor bu saldırıda üç kurşun atılıyor. Mihri Belli hastaneye kaldırılırken kendisine kurşun sıkan şahsın ismini veriyor. Bu şahsın daha önce de kendisini tehdit ettiğini söylüyor. Mihri Belli'nin ismini verdiği saldırgana ait elimizde adresler vardı. Ve bu kişi aslında bizim tarafımızdan da başka nedenlerle aranan bir kişidir... Mihri Belli'nin doktorları müsaade ettiği takdirde gerek kişiler gerek fotoğraflar üzerinde teşhis yapılarak sanığın yakalanmasına çalışacağız. Çok üzüldüm... Bu tür saldırılar demokrasiye saldırıdır. Bunlar demokrasi düşmanıdırlar. Demokrasimizin sağlıklı işlemesi için, bunun kurumlarına yöneltilen bu tür saldırıları da bundan böyle önlemeye çalışacağız»

Ertesi günü Türkiye Emekçi Partisinde yapılan basın toplantısında, TEP Genel Sekreteri Şaban Ormanlar, şunları söyledi:

«Bugüne kadar binlerce yurtsever, faşist kurşunlara hedef oldu. Kahramanmaraş'da olduğu gibi emekçi halkımız kitlece soykırımlara tabi tutuldu. Bugün artık Parti Genel Başkanlarının canına kastetmeye kadar el atılmış bulunulmaktadır. Biz bu saldırıyı siyasal iktidarın faşist katillere karşı yürüttüğü kararsız mücadelenin bir sonucu olarak değerlendiriyoruz. Son zamanlarda yeni İçişleri Bakanının sıkça tekrarladığı faşist odaklara karşı mücadele vaadi yerine getirilmiş olsaydı son siyasi cinayetler işlenemezdi. İçişleri Bakanı yurtsever savcı Doğan Öz'ü öldüren katilin Doğan Öz'ü daha önceden tanımadığını açıklamıştır. Kendisinin de ifade ettiği gibi ortada kişisel bir husumet söz konusu edilemez.

Bütün siyasi cinayetlerde de durum budur. Bu saptama doğruysa yapılacak şey cinayet örgütlerinin militanlarıyla oyalanmak değil, doğrudan doğruya merkezlerine yönelmektir. Bu yapılmadıkça Türkiye'de bağımsızlık ve demokrasi mücadelesine karşı örgütlenmiş cinayet şebekelerine ödün verilmiş ve onlar sürekli olarak yüreklendirilmiş olacaklardır Bu silahlı saldırıyı dolaylı olarak destekleyen bir başka gelişme de sıkıyönetim ve baskı yasalarıyla oluşturulmaya çalışılan antidemokratik ortamdır.»

10.4.1979 günkü Cumhuriyet'te İlhan Selçuk, M. Belli'ye yapılan suikast ile ilgili olarak «Demokrasi Kurşunlanırken» başlığı altında yazdığı yazıda şu değerlendirmeyi yapıyordu:

«... Türkiye'de Batı demokrasisi yoktur. Siyasal Partiler Yasası, işçi sınıfının gerçek partilerini engeller; Ceza Yasası 141 ve 142'nci

maddeleriyle fikir ve örgütlenme yasakları koyar. Bunlar yetmiyormuş gibi şimdi Parlamentodaki partiler Seçim Yasasını da yeni engellerle donatmaya çabalıyorlar. Amaç: İşçinin, köylünün sınıfsal örgütleri Parlamentoya girmesin...

CHP de bu oyunun içinde.

Ve bu oyunun içinde Türkiye Emekçi Partisi (TEP) Genel Başkanı Mihri Belli'yi, partisinin Genel Merkezine girerken vuruyorlar. Üç kurşun sırtı-sıra

— Grav, grav, grav...

İşte bizim kanlı demokrasinin çizgileri böyle: Siyasal Partiler Yasasından, Ceza Kanununa değin, emekçiye yasaklar koy; yetmezmiş gibi Seçim Yasasını değiştirmeye çalış; bu arada TEP'i ağırceza mahkemesinde 141'inci maddeden yargıla; sonra da örgütün Genel Başkanını sokaklarda kurşunlasınlar.

Bu düzenin adı demokrasi mi?

Ülke nüfusunun yüzde 95'i işçi ve köylü! işçi ve köylünün çağdaş ideolojisini yasaklayıp çağdaşlaşmak olası mı? İşte Türkiye'nin bugün içine düştüğü çukur; işte yaşadığımız terör ve anarşi; işte çıkmazımız.»

Yine Cumhuriyet'te U. Mumcu'nun yazdığı yazıdan bir bölüm:

«... Bu gibi olayların bin an önce önüne geçilmesi gerekiyor. Bu olayların önüne geçmek için de öncelikle devletin istihbarat örgütlerine çeki-düzen vermek gerekiyor. Fakat bu *«karıncaezmez nezaketi», istihbarat örgütlerinde bir çivinin yerini oynatamıyor,* bir sandalyeyi şuradan alıp şuraya oturtamıyor.

Öyleyse nasıl önleyeceksiniz olayları?

Hakkında «öldürülecektir» diye ihbarları bulunan, milletvekillerini, eski bakanları, yazarları, gazetecileri, üniversite öğretim üyelerini, kapılarına bekçi dikerek, yanlarına polis vererek koruyorsunuz. Bu kez saldırganlar, çevrelerinde böyle önlen alınmayan kişileri hedef alıyorlar.

Evet nasıl önleyeceksiniz? Nasıl?

Terörün kaynağına inmek, öncelikle istihbarat örgütlerinin görevidir. Sağlıklı istihbarata dayanmayan önlem havada kalır, operasyon başarısızlıkla sonuçlanır.

Mihri Belli'yi ülkücü komando Cengiz Ayhan vurmuşsa, bu katilin, bugüne kadar İstanbul'da nasıl olup da elini kolunu sallayarak dolaştığını sormaz mısınız? «Karıncaezmez hükümet», bunu, İstanbul Valisinden, Emniyet Müdüründen, Siyasi Polisinden ve de MİT İstanbul Bölge Başkanlığından sormaz mı?»

Sormaz, belki ayır olur, sormaz...»

Olayın mahiyetini kavrayan sosyalist basın organlarında da suikast olayı değerlendirildi. Örnek olarak, «Emeğin Birliği»nin suikast olayı üzerine yazdıklarından bir bölümü aktarıyoruz:

«Faşistler TEP Genel Başkanı MİHRİ BELLİ'yi planlı bir saldırıyla öldürmek istediler. MİHRİ BELLİ Türkiye devrimci hareketi içinde uzun yıllardan beri yeralmış, devrimci mücadelesini inandığı görüşler doğrultusunda kararlılıkla sürdürmüştür. MİHRİ BELLİ'nin Türkiye devrimci hareketinde yer aldığı dönemden bu yana sosyalizmi savunan birçok kişi daha sonraları burjuvazi tarafından ya satın alınarak ya da sindirilerek mücadeleden vazgeçtiği halde, MİHRİ BELLİ saldırılara göğüs gererek devrimci mücadeleden kopmamıştır, vazgeçmemiştir. Bu bakımdan MİHRİ BELLİ'nin Türkiye devrimci mücadelesi içerisinde hakettiği saygınlığı vardır.

Uzun yıllar kararlılıkla mücadelesine devam eden MİHRİ BELLİ'yi satın alamayan, sindiremeyen

burjuvazi onun varlığını ortadan kaldırmak için, faşist saldırıyı tezgahladı. Bu saldırının kimler tarafından tezgahlandığını anlamak pek güç birşey değil. 12 Mart'ın faşist celladı Ali Elverdi, MİHRİ BELLİ'ye yapılan faşist saldırının hemen arkasından yaptığı konuşmada «MİHRİ BELLİ'yi vurdular ama gebermedi» diye kudurarak saldırıyı kimlerin planladığını ortaya açıkça koymaktadır. Dün eline geçiremediği üzerinde kalemini kıramadığı MİHRİ BELLİ'yi bugün faşist saldırıyla yok ettirmek için faşist örgütlerle elbirliği ile tezgahladığını çekinmeden açıklıyor.»

ANTİ-FAŞİST BİRLİK VE DAYANIŞMA

Türkiye Emekçi Partisi ve TEP Genel Başkanı Mihri Belli, çeşitli kişi ve kuruluştan, demokratik dayanışma ve geçmiş olsun anlamında sayısız telgraf aldı. Bunlar, Başbakan, bakanlar, Milli Birlik Grubu Başkanı, milletvekilleri, senatörlerden; TİP dışında sol partilerden, devrimci gruplardan, DİSK Merkezinden, DİSK, TÜRK - İŞ ve bağımsız sendikalardan, temsilciliklerden ve işçi gruplarından, TEP örgütlerinden; çeşitli meslek odalarından, diğer demokratik kitle örgütlerinden; gazete ve yayınevlerinden, yurt dışından, cezaevlerindeki devrimci arkadaşlardan geliyordu. Burada sadece bir bölümünü vermekle yetiniyoruz:

•

Sayın Mihri Belli,

Şahsınıza yapılan saldırı tüm anti-faşist anti-emperyalist ve sosyalist güçlere yöneliktir. Faşist güçlerin saldırı ve cinayetlerini bir siyasî partinin genel başkanına kadar vardırmış olmaları, tüm demokrasi güçlerince iyice değerlendirilmelidir. Bu tür saldırı ve cinayetler karşısında işçi sınıfı ve emekçi halk güçleri saflarını sıklaştırmalıdır. Aksi halde faşist terör ve yıldırma çabaları devam edecektir. Bu saldırı nedeniyle bir defa daha tekrarlıyorum: CHP ağırlıklı hükümet tetiği çeken saldırganın ve onun ardındaki gizli-açık faşist örgütlerin üzerine etkin bir şekilde gitmelidir. En içten duygularla geçmiş olsun dilerim.

Abdullah Baştürk
DİSK Genel Başkanı

○

MİHRİ BELLİ ARKADAŞA,

Faşist cinayet örgütlerince şahsınıza suikast girişiminde bulunulduğunu ve faşist katillerin attığı kurşunlarla ağır bir şekilde yaralandığınızı üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz.

Faşist canilerin suikast teşebbüsüne hedef olmanız faşist suikastların parti genel başkanlarını da hedeflemiş olduğu gerçeğine dikkatleri çekmektedir. Olay ülkemizde faşist güçlerin emekçi halkımıza, ilericilere, demokratlara ve devrimcilere yönelen saldırılarının ulaştığı boyutları göstermesi bakımından çok anlamlıdır.

Bu saldırı bütün anti-faşist güçler için faşizme karşı mücadele görevlerinin ciddiyetini bir kez daha hatırlatan bir alarm olmalıdır.

Mihri Belli arkadaş, faşist canilerin amacına ulaşamamış olmaları bütün anti-faşist safların yüreğine su serpmiştir En kısa zamanda

sağlığınıza kavuşmanız faşist canilere başlı başına bir darbe olacaktır. En kısa zamanda iyileşmeniz dileği ile geçmiş olsun der, devrimci selamlarımızı sunarız.

Devrimci Yol

●

«Partiniz Genel Başkanı Mihri Belli arkadaşa yapılan silahlı saldırıyı protesto eder, partinize ve kendisine geçmiş olsun dileklerimizle dostluk ve dayanışma selamlarımızı sunarım.»

Yalçın Yusufoğlu
TSİP Genel Sekreteri

●

«Partiniz Genel Başkanı Sayın Mihri Belli'ye yapılan faşist saldırıyı nefretle protesto ediyor, sayın Mihri Belli'ye en içten geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz.

Partiniz Genel Başkanı'na yapılan bu saldırı, faşist terör merkezlerinin tertip ve saldırılarının ulaştığı yüksek boyutun da bir göstergesidir. Bu faşist saldırıların gerçekten önlenebilmesi, faşist tehlikenin ve faşizmin yok edilmesi, işçi sınıfının asgari programını uygulayan gerçek bir demokratik halk iktidarı ile mümkündür; bu hedefe ulaşmak en acil görev olmaktadır.

Sayın Mihri Belli'ye bütün parti teşkilâtınıza geçmiş olsun dileklerimizi tekrarlar, saygılar sunarız.»

Vatan Partisi
Başkanlık Divanı

●

«Genel Başkanınız Sayın Mihri Belli'ye yapılan silahlı saldırıyı hepimiz derin teessürle karşıladık. Tesellimiz Mihri Belli'nin hayatta kalmış olmasıdır. Kendisine acil şifalar diler, saygılar sunarım.»

Mehmet Ali Aybar
Sosyalist Devrim Partisi
Genel Başkanı

●

TEP Genel Başkanı sayın Mihri Belli'nin şahsında tüm demokrasi güçlerine yöneltilen faşist saldırıyı nefretle kınıyoruz. Faşist saldırı ve terör, demokrasi güçlerini sındiremez, demokrasi mücadelesini engelleyemez. Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Demokrasi ve Sosyalizm Mücadelesi.

Emeğin Birliği Gazetesi Adına
H. Ali Özer

●

«Sayın Mihri BELLİ'ye yönelen saldırıyı şiddetle protesto ederiz. Bu saldırı Mihri BELLİ'nin devrimci kişiliğinde tüm devrimci harekete yönelmiş bir saldırıdır. Demokrasi güçleri bu tür saldırılardan yılmayacaklardır.

1 MAYIS'ın yaklaştığı bu günlerde, ilerici, devrimci hareket liderlerine yöneltilen bu tür silahlı saldırılar her türlü baskıyı hiçe sayan yüzbinlerin TAKSİM 1 MAYIS ALANI'na toplanmalarını engelleyemeyecek, devrimci hareketi zayıflatmak bir yana, mücadele azmini bileyecektir.

Mihri BELLİ'nin 1 MAYIS'ta ve sonraki devrimci mücadelede yerini tekrar alacağına inanıyoruz.

Devrimci selamlar!»

Kitle Gazetesi Adına
Mehmet AKÖZ

●

«Partiniz Genel Başkanı Mihri Belli'ye yapılan alçakça saldırıyı kınar, olaydan duyduğumuz derin üzüntüyü iletmek isterim. Saygılarımla..»

Faruk Aras
Özgürlük Yolu Dergisi Sahibi

●

«Faşist katillerin partiniz Genel Başkanı sayın Mihri Belli'ye yaptıkları silahlı saldırıyı nefretle kınar, geçmiş olsun dileklerimizi iletiriz.»

Sosyalist Gençler Birliği Gnl. Bşk.
Yaşar Yiğit

●

«Genel Başkanınız Mihri Belli arkadaşın faşistlerce yaralandığını

üzüntü ile öğrendik. Bu saldırılar bizleri yıldırmak değil, aksine faşizme karşı kararlılığımızı bilemektedir. Belli arkadaşa geçmiş olsun der, faşizme ve emperyalizme karşı mücadelenizde dayanışmamızı vurgularız. Faşizme karşı omuz a-muza..»

Avrupa Türk Sosyalistleri Birliği
(ATSB)

●

«Ömrünü bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesine adayan ve bu uğurda emperyalizme, kapitalizme ve her türlü gericiliğe karşı yorulmasız mücadele veren Türkiye Emekçi Partisi Genel Başkanı sayın Mihri Belli'nin faşist kurşunlara hedef olduğunu üzüntü ile öğrendik. Emekçi halkımızın dostu, önderi, büyük yurtsever Mihri Belli'ye ve T.E.P. camiasına geçmiş olsun. Onun savunduğu ilkeler ulusça gündemdedir. Emperyalizm kovulacak, faşizm yenilecek ve sömürünün kökü kazınacaktır.»

Hollanda Türkiye'li Emekçiler
Birliği (HOLTEB)

●

«Mihri Belli'ye faşist suikast girişimi, şiddet olaylarının esas kaynağını bir kez daha ve en açık biçimde açığa vurmuş bulunmaktadır. Herkese malûm olan bu faşist kaynaklara ve faşizme karşı kararlı ve sağlam bir savaşım verebilmek, devrimci hareketin birleşmesine ve bütünleşmesine bağlıdır. Mihri Belli'ye yürekten geçmiş olsun der, acil şifalar dilerken, ona sıkılan kurşunların, devrimci hareketin bütünleşmesi doğrultusunda tüm devrimcileri bir kez daha uyarmış olmasını diliyoruz.»

Vahap Erdoğdu
Muzaffer Erdost

●

«Mihri ağabey, faşistlerce pusuya düşürülmenizi ve hayatınıza yönelen saldırıyı lânetliyor, bir an önce iyileşip, gene yanımıza gelmenizi bekliyoruz. Hepimiz sizi sevgi ve saygıyla kucaklarız.»

Ertuğrul Kürkçü, Orhan Savaşçı, Osman Süleymanağaoğlu, Demir Küçükaydın, Dündar Erenler, Erhan Erdoğmuş, Oktay Kaynak

Niğde Cezaevi

●

«Faşist canilerin sizi hedef alan saldırısını nefretle protesto eder, geçmiş olsun dileklerimizi ve devrimci dostluk duygumuzu iletiriz.»

Yavuz Yıldırımtürk

●

«Sana, eşinize, çocuklarınıza, halkımıza, partinize geçmiş olsun. Faşizmin sana sıktığı kurşunları boşa çıkaran uyanıklığını selamlar, faşizmi lânetler, devrimci selam ve en iyi dileklerimi sunarım. Dostça sağlıklar.»

Ahmet Kızıler

●

Bir mahpustan Gelen Mektup :

«Mihri Arkadaş,

Uğradığın saldırı dolayısıyla üzüntümüz sonsuzdur. «Düşünmekten başka şeyi, düşünmekten başka işi» olmayan adam nasıl üzülmez.. Yaşaman tesellimizdir.. Ama sen yiğit bir adamsın. Demek oluyor ki «köpek başları» için tehlikeli görüldün, hedef olarak seçildin... Ama şu unutulmamalıdır ki, sana sıkılan kurşun —sıkılan demiyeyim, sıktırılan kurşun— tüm emekçi halkımıza ve bilhassa seni sevenlere sıkılmış demektir. Ben öyle kabul ediyorum.

«Öyle kabul ediyorum ki», «köpek başları» size kurşun sıkmakla «cami duvarına siğmişler»dir. Sen ulu çınar ağacına benzersin. İnsanlar fırtınalı günlerde ulu ağaçların dallarının altına sığınır; Güneşli günlerde onun dallarını keser... Denediler ama dallarını kesemediler.

Sen yürekli bir ağabeysin. Dökülen kanlarınız toprağa değil, seni sevenlerin yüreğine dökülmüştür. Seni sevenlerin günü de olur, harmanı da...»

•

«Bunu da atlatırsın yiğit kardeşim, seni kimse öldüremez gözlerinden öperim.»

Müntekin Ölçmen

ANTİ-FAŞİST TUTUM VE TİP

Faşizmin, kırk yıllık yorulmaz devrimci Mihri Belli arkadaşımıza boşalttığı silah, sadece Türkiye Emekçi Partisine değil tüm işçi sınıfı hareketimize ve demokrasi güçlerinedir. Bu nedenle faşist suikast girişimi üzerine tüm yurtseverler anti-faşist dayanışma tutumunu gösterdi ve olayı protesto etti. CHP ve solundaki tüm siyasal partiler, gruplar, demokratik örgütler TEP'e ve Mihri Belli'ye geçmiş olsun dileklerinde bulundular. Sol partiler içinde bir teki, Türkiye İşçi Partisi (TİP), bu dayanışma tutumunun dışında kaldı. Bir de şu «İlerlemeci» takımı.

TİP yönetimi, ne Mihri Belli'ye yapılan saldırıyı protesto etti, ne de TEP örgütüne ya da TEP Genel Başkanına en ufak bir mesaj yolladı.

Çeşitli eğilimde birçok partili, partisiz arkadaşlar, dostlar sorup durdular, hâlâ TİP yönetiminden bir ses yok mu, diye. Ne bir ses, ne bir nefes... O yönde hiç bir hareket yoktu. Bu kadarına da herkes şaşırıp kaldı. Bazı arkadaşlar şaşmayın, beklenirdi, dediler.

Kuşkusuz bu konu bir nezaket, ya da bir protokol gereği olarak ele alınamaz. Bu konu, en başta, faşizme karşı en basit bir demokratik dayanışma gereği olarak önemlidir. Eğilimi ne olursa olsun, soldaki parti ve gruplar arasındaki asgari diyalogtan bile kaçan bir anlayış, ancak sınıf düşmanının ekmeğine yağ sürer. Son 1 Mayıs'ta yaşanan dar grupçuluktan kaynaklanan acı deneyler ortada değil mi?

Ülke Dergisinin son sayısında, başyazının son iki paragrafı, anti - faşist dayanışmaya değiniyor. Konuyu bu alıntı ile bitirelim:

«Faşizm, bir kitle tabanını, yalnızca küçük-burjuva unsurlardan değil, gençlik kesiminden ve özellikle işçi sınıfının geri kalmış unsurlarından da sağlamaya çalışır. Yalnız işçi sınıfı içersinde bölünmeler yaratmakla kalmaz, proleter devrimci harekette de bölünmeler yaratmak ister. Faşizm, proleter devrimci hareketi, elbette ki bölmek ister; ne var ki, proleter devrimci harekette, esas bölünmeler bu hareketin kendi içersinde meydana gelmiş bölünmelerdir. Kapitalizmin gelişme hızının düşük olduğu ülkelerde, maksizm, daha yavaş özümlendiği gibi, tam olarak da özümlenmesi uzun yıllar alır. Dolayısıyla marksizmin «yalnızca *belli yönlerini*, yeni dünya görüşünün yalnızca *belli bölümlerini»* özümleyebilen ve «genel olarak burjuva dünya görüşünün ve özel olarak burjuva demokratik dünya görüşünün bütün alışkanlıklarından kesin bir biçimde kopamayan işçi hareketinin destekleyicileri» ortaya çıkar. Proleter devrimci harekette, şu ya da bu biçimde, şu ya da bu ölçüde yansıyan

bu ayrılıklar, marksizmin bir bütün olarak özümlenmesiyle, kuşkusuz giderilecektir. Ama bundan daha önemli, bundan daha ivedi tarihsel bir zorunluluk, tüm devrimcileri, bir noktada birleşmeye ve bütünleşmeye çağırıyor. Bu, ideolojik görüş ayrılıklarının, birbirlerine dayatılması, birbirlerince kabul edilmesi anlamında bir birlik değil, faşizme karşı bir birliktir. Eğer, bugün, sosyalist yelpazede yer alan siyasal partilerimiz, faşizm karşısında, faşizmin kurşunlarının açtığı yaralar karşısında birleşmeyi bütünleşmeyi bilemiyorlar, bunu içlerine sindiremiyorlarsa, bu kişisel tutkuların, devrimci dayanışmayı bastıracak kadar, demokratik birliği bastıracak kadar ön plana çıkmış olduğunu ortaya koyar ki, orada, küçük-burjuva bireyciliğinden başka bir şey kalmamış demektir.

«Faşizm, genç devrimcileri, en acımasız bir biçimde katlettiği zaman, bunu, demokrasiye ve işçi sınıfı hareketimize değil, yalnızca bu gençlerimizin bağlı bulundukları örgütlere karşı bir saldırı olduğunu söyleyebilmek ne denli yanlış ise, bir sosyalist parti genel başkanına saldırı olduğu zaman, bunu, yalnızca o partiye yapılmış bir saldırı olarak nitelemek de o denli yanlıştır. Biz, kişileri, kendi kişisel görüşlerinden, kendi kişisel davranışlarından soyutlamak, onları proleter devrimci yönleriyle, onları sosyalist yönleriyle ele almak zorundayız. Devrimci tutum budur, devrimci dayanışma budur. Hepimiz, şu ya da bu yönüyle de olsa, iyi ya da kötü de olsa, aynı amaca, yani işçi sınıfının ideolojisine hizmet ediyoruz, ve bizi birbirimize bağlayan tek bağ budur, kişisel erdemlerimiz ve kişisel kusurlarımız değildir. Faşizm karşısında, kendi aramızda, birbirimize, yalnızca bu açıdan bakmak zorundayız. Faşizm, karşısında, güçlü bir devrimci birlik, demokratların, ilericilerin, yurtseverlerin, devrimcilerin güçlü bir birliğini bulduğu zaman, ancak o zaman, önündeki yolların tıkalı olduğunu görür. Küçük-burjuva bireyciliğini, faşizme karşı geniş bir demokratik cephe içersine sokmak, faşizme karşı devrimci bir birlik oluşturacak sosyalistler arasına sokmak, faşizme karşı devrimci birleşmeyi engellemek demektir, faşizmin önündeki başlıca engeli kaldırmak demektir, yani faşizmin başarısının koşullarını yaratmaya yardımcı olmak demektir.»

Mihri Belli Kimdir?

Mihri Belli 1915 yılının 16 Aralık günü Silivri'de dünyaya geldiğinde, babası Ağır Ceza Reisi Mahmut Hayrettin Bey yedek subay olarak Galiçya'da savaşıyordu. Birinci Dünya savaşında Osmanlı Devleti'nin yenilgisinden sonra emperyalistler Silivri ve Çatalca yöresindeki Rum köylülerini silahlandırmışlar, çeteler kurarak Türk halkının üzerine saldırtmışlardı. Bu, Yunan işbirlikçilerinin megaloidea planlarının bir parçası idi. Onlar yalnızca Batı Anadolu'nun geniş topraklarını değil hem batı hem doğu Trakya'yı Yunanistan'a ilhak etmek istiyorlardı. Ve bu konuda özellikle Amerikan-İngiliz emperyalistlerinin onayını almışlardı. Savaşın son yıllarında birliği ile birlikte Galiçya'dan Filistin cephesine geçen üsteğmen Mahmut Hayret-

tin terhis olup da yargıçlık görevine yeniden başladığında görünüm buydu. Söz konusu olan bir Türk Trakya'nın var olup olmayacağı idi. Görev açıktı. Silahlı Rum çetecilerine karşı direnişi bir an önce örgütlendirmek. Yargıç Mahmut Hayrettin görevi yüklendi. Çatalca ve Silivri yöresinde Türk çete hareketini kuran odur. Türkler kısa sürede bölgede duruma hakim oldular. Rumlar silahlarını teslim ettiler ve Osmanlı yasalarına uymayı taahhüt ettiler.

O sırada (1919) Osmanlı Meclisi Mebusanına seçimler yapıldı. Yargıç Mahmut Hayrettin Bey Çatalca Milletvekili seçildi. Trakya-Paşaeli Müdafayı Hukuk Cemiyetinin kurulması da bu döneme rastlar. Mahmut Hayrettin Çatalca Milletvekili olarak bu örgütün kuruluş çalışmalarına katıldı ve Müdafayı Hukuk Cemiyetinin genel sekreteri seçildi. Ailesinin Silivri'den İstanbul'a göç etmesi 1920 yılı başlarında olmuştur. Meclisin İngilizlerce basılması üzerine M. Hayrettin illegale geçti. İngilizler birkaç kez evlerini bastılar.

M. Belli emperyalistlerin güdümünde bir hükümetin hafiyelerinin baskınlarına daha o zaman, henüz 5-6 yaşında iken tanık olmuş, hatta böyle durumlarda ne yapılması gerektiği konusunda kendine göre deneyler edinmişti.

Mihri Belli'nin anılarında derin izler bırakan bu çetin yıllar, yoksulluk yılları Cumhuriyete kadar sürer.

M. Belli her zaman «Kurtuluş Savaşı zaferi maddi sonuçları bakımından, özellikle toplumun bizim içinde bulunduğumuz kesimine yaradı» der. «Geniş köy ve kent emekçilerinin maddi yaşamında köklü bir değişiklik olmadı ama bizim için çok şey değişti. İşgal altındaki İstanbul'da okul dönüşü yediğimiz kahvaltı, üzerine tuz ve kırmızı biber serpilmiş kuru ekmekti, et yüzü görmezdik. Ama 1924'te göç ettiğimiz Özgür Edirne'de tereyağlı reçelli kahvaltı eder olduk ve et soframızdan eksik olmadı. Onun için «bağımsızlık» sözcüğü ile çocukların et, yağ, reçel yemesi benim söz dağarcığımda eşanlam taşır. Besbelli ki, bütün çocuklar için öyle olmadı. Ama bu eşanlamlılık gene de doğrudur. Çünkü sonucuna vardırılmış bir Ulusal Kurtuluş Savaşının ürünü olan sosyalizm yolunda tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir ülkede tüm çocuklara mutluluk yolu açılacaktır.»

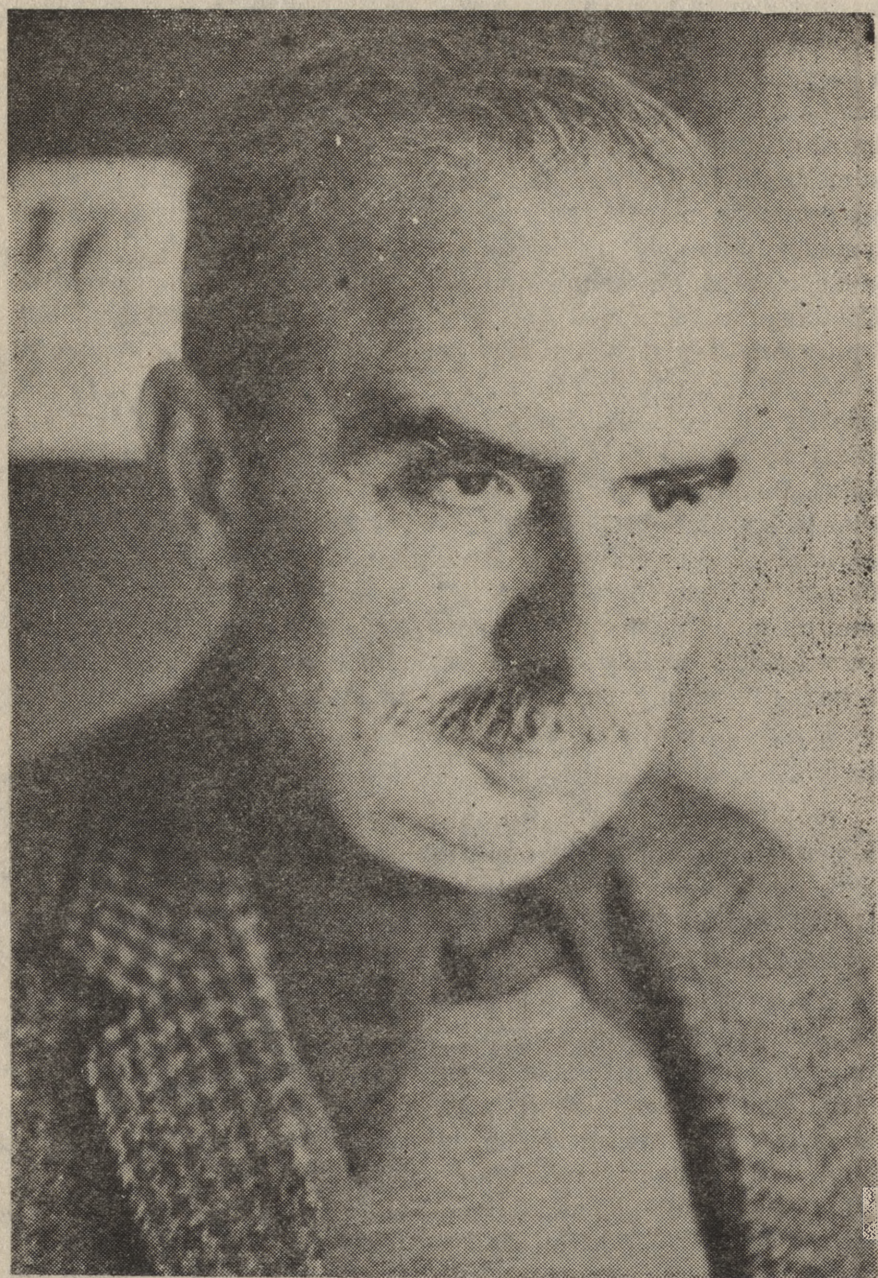
Mihri Belli ilkokulu Edirne'de okudu. Babaerkil ailenin sıkı disiplini altında idi. Kemalist Türkiye'de yabancı dil eğitimi son derece önemli sayıldığından M. Belli de daha ilkokul sıralarında özel hocaların da yardımıyla Fransızcayı öğrendi.

Orta eğitimi için gönderildiği İstanbul'daki özel okul da İngilizcede eğitim yapmakta idi: Bebek'deki Amerikan koleji. o dönemde Amerikan kolejinin oldukça eğreti bir durumu vardı. Kemalist hükümetin güttüğü ulusal eğitim politikası sonucu bu cins yabancı okullar her an kapatılma tehlikesi ile karşı karşıya idiler. Kolej yönetimi herhangi bir olaya neden vermemek için Türk öğrenci kitlesi karşısında önemli ödünler veriyordu. Bunun sonucu olarak bu okulda uzun boylu disiplin kalmamıştı. M. Belli bu koşullarda okul yönetimi ile en uyumsuz durumda olan öğrenci sayılabilirdi. O, bu dönemi için, bu uyumsuzluğu açık bir politik nitelik taşımamakla birlikte gene de özünde bir sömürülen ülke çocuğunun bir emperyalist ülke kurumu ile çelişki haline gelmesi biçiminde açıklar. Belli, okulun en haşarı çocuğu idi ama düzenli olarak sınıf geçerdi ve saygı duyduğu hocaların derslerinde özellikle başarılı idi. Ama bu dönemde asıl ilgi duyduğu alan ders dışı edebiyat yapıtlarıydı. Özellikle Fransız edebiyatının klasikleri ve romantikleri. Bu kitaplar Fransızca olarak okul kitaplığında vardı. O yıllarda konuları birbiri ardından yutarcasına okumak Belli'nin baş uğraşı oldu. Ayrıca daha o zamandan o, bağnaz bir Nazım Hikmet hayranı idi ve kendisini sosyalist sayıyordu. Özünde onun bilincini oluşturan şey derin bir ulusal gurur ile yakından tanımamakla birlikte çalışan insanlara duyduğu büyük sevgi ve hayranlığın birleşmesi sonucu meydana gelen sentezdi.

Belli, «sömürülen ülke insanı için marksizme giden en sağlam yol ulusal gururdur» der.

Belli, 1936 yılında eğitimini tamamlamak üzere Amerika'ya gitti. Henüz koleji bitirmesine bir yıl vardı. Bu zamansız yolculuk bir ölçüde okul yönetimi tarafından teşvik edilmişti. Haşarı öğrenciden kurtulmanın bir yolu onu daha çekici sayabileceği yönlere yöneltmekti.

Amerika'ya varmasıyla Belli dünya emperyalist sistemini çok daha somut olarak görme olanağına kavuştu. 1930'larda dünyanın dörtte birini elinde tutan bir İngiliz İmparatorluğu vardı. Emperyalizmin jandarmalığı görevini o yerine getiriyordu. Bu zengin kapitalist ülke ile ABD, Fransa, Hollanda, Belçika gibi sömürgeci ülkeler kader birliği durumunda görünüyorlardı. Nazi Almanya, Japonya gibi talandan payını alamamış emperyalist ülkeler hızla savaşa hazırlanıyorlardı. İlk sosyalist ülke Sovyetler Birliği dışında dünyanın geri kalan kısmı, ezilen halklar, genellikle sömürge ve yarı-sömürge durumunda idiler.

İlk ulusal kurtuluş savaşını zafere ulaştırmış olan Kemalist Türkiye'nin iktisaden içine kapanık, oldukça geri bir toplum olarak dünya ölçüsünde uzun boylu etkinliği olamıyordu. Yurt dışında geçirdiği dört yıl içinde, Belli, dünya pazarlarında yığınsal olarak satılan tek bir Türk ürünüyle karşılaşmadı. Dolaştığı dünya limanlarında Türk bandırasını dalgalandıran tek bir gemiye rastlamadı. Gördüğü dünyada Anglo-Amerikan egemenliği kesin bir gerçekti. Ve o, bir Türk'ün yetenekleri ne olursa olsun daha başından dünyanın ikinci sınıf vatandaşı olarak kalmaya mahkum edildiğini gördü. İkilem şuydu: ya bu gerçeği sineye çekmek ve emperyalizmin sofrasında boynu bükük çanak tutuculuğuna razı olmak ya da dünya düzenine baş kaldırmak ve tüm halkların eşit ve özgür yaşayabilecekleri düzen için savaşmak. Türkiye ve benzeri ülkeler için emperyalist dünya düzenini yalnızca kendi güçlerine dayanarak değiştirmenin olanağı yoktu. Ezilen halkların tarih sahnesinde doğal bir müttefiki vardı: dünya devrimci işçi hareketi. Onun için M. Belli bakımından emperyalizme karşı mücadele yolunu tutmak demek işçi sınıfının devrimci ideolojisini benimsemek ve bu ideoloji yolunda mücadeleye girişmek demekti. Belli'nin marksizme sarılması böyle oldu.

Belli'nin ilk örgütlü siyasal çalışmaya katılması 1937 sonlarında Güney ABD'de Missisipi'de oldu. Bu bölge en dayanılmaz ırkçılık ve sömürünün yer aldığı bir bölgeydi. Nüfusun yarısı zenciydi. Sömürüye uğrayanlar yalnız zenciler değildi, yoksul beyazlar da sömürü altındaydı.

Belli'nin bulunduğu Oxford ve yöresinde örgüt sorumlusu olarak iki kişiydiler: iki beyaz. 57 yaşında Danimarka asıllı duvarcı Gus Uth ve 21 yaşındaki Türkiye'li Mihri Belli, geri kalan örgüt üyelerinin tümü zenciydi. Burası belki de ABD içinde devrimci örgütlenme bakımından en tehlikeli bölge idi. Linç töresi hâlâ hüküm sürüyordu. Tüm çalışmalar illegaldi.

Duvarcı Gus ile Belli ahenkli ve verimli çalışan bir ekip oluşturdular. Belli ömrü boyunca Gus Uth'tan çok şey öğrendiğini söylemiş, onu hep derin sevgi ve saygıyla anmıştır. Devrimci örgütlenmede özellikle zenciler arasında çalışmalarda iki beyazın başı çekmesi henüz o dönemde olağandı. Bugün bu pek olağan değildir. Zenciler kendi işlerini kendileri görecek kadar bilinçlenmişlerdir.

Güneyden ayrıldıktan sonra Belli bir süre Şikago'da yaşadı ve sonra 1938 yılı sonlarında Missouri Devlet Üniversitesine kayıt oldu. Bir yıl sonra bu üniversiteden İktisat bölümünden Yük-

sek lisans derecesi alarak mezun oldu. Bu dönemdeki siyasal çalışmaları daha çok Amerikan öğrenci hareketi içindeydi.

Belli, yüksek lisans eğitimini tamamladığında İkinci Dünya Savaşı patlak vermişti. İngiltere ve Fransa, Nazi Almanya ve İtalya ile resmen savaş durumuna girdiler. İngiltere ve Fransa'nın müttefiki olan Türkiye'nin savaşa katılması kaçınılmaz görünüyordu.

Belli'ye mezun olduğu üniversiteden İktisat bölümünde asistanlık teklif edilmişti. Ayrıca o sırada fransızca hocalığı yapmaktaydı. Üniversiteden kendisine tam hocalık önerildi. Ayrıca Pittsbourg'da çelik sanayii işçileri sendikasında iktisadî araştırman ve danışman olarak çalışması söz konusuydu. Savaş patlak vermemiş olsaydı, Belli belki de bu sonuncu görevi kabul edecekti. Ama, o, o günlerin koşullarında şöyle düşündü: «Her devrimci kendi ülkesindeki devrimden sorumludur her şeyden önce. Türkiye'nin savaşa katılması kaçınılmaz görünüyor. Savaşta tarih çarkı çok daha hızlı döner. Çorbada bizim de tuzumuz olmalıdır.» Bu düşünceyle derhal Türkiye'ye dönmeye karar verdi. Atlantik yolu kapalı idi. Ve Belli, cebinde 8 dolar, beş ayı aşkın bir zaman sürecek, Japonya, Çin, Hindistan'dan geçen uzun bir «devr-i alem» yolculuğuna girişti. Geçtiği yerlerde doğrudan doğruya ya da dolayısıyla tanıdığı dostlar vardı. Onlar kendisine yardımcı oldular ve bu uzun yolculuk böylece gerçekleşebildi.

1940 yılı dünyası sol hareketin durumu bakımından bugününden çok farklı idi. Devrimci işçi hareketini marksist-leninist düşünceyi, bir tek merkez resmen ve fiilen temsil ediyordu: III. Enternasyonal. Onun dışında sapma niteliğinde şu ya da bu akım hemen hemen tümüyle etkisizdi.

Belli'nin yolculuğu bu koşullarda turistik nitelik taşımaktan uzaktı. Denebilir ki en aktif olduğu dönem yola çıktıktan sonra San Fransisko'da kaldığı bir ay olmuştur. Belli bu kadar kısa bir dönem içinde bile San Fransisko'daki devrimci harekete katkılarda bulunabilmiştir; kentin İtalyan mahallesinde düzenlenen sokak konuşmalarına o da katılmış, faşistlerin saldırılarını önlemek için savunma önlemlerinin alınmasında etkili olmuştur.

Bu sokak konuşmalarında, Belli, kalabalığa dünyadaki durumu açıklıyordu. Öteki iki arkadaşı sırası ile toplumsal ilgi taşıyan konularla iç politika konularını işliyorlardı.

Yurda dönüş yolculuğu ilginçti. Belli bir aya yakın bir süre Japonya'da kaldı. Bu, Çin'deki emperyalist istila savaşını

sürdüren Pearl Harbor arifesindeki Japonya'ydı. ABD toplumundan bambaşka idi.

Japonya'dan Şang Hay'a geçti. Çinliden gayri her emperyalist ülke vatandaşının haklara sahip bulunduğu, emperyalistler arasında mahalle mahalle bölünmüş kapitülasyonlar Şang Hay'ıydı burası. Açlık ve en derin yoksulluk ile, emperyalistler ve işbirlikçileri için bolluk ve zenginlik, burada yan yana aynı kent blokları içinde idi. Bu Belli'nin gördüğü ilk sömürge örneğiydi ve kendisinde derin izlenimler bıraktı. Yolda, dönüş yolunda Japon işgali altındaki Formoza'ya, İngiliz kolonisi Hong Kong'a, batı Emperyalistlerinin güney Asya'daki sözde güçlü savunma kalesi Singapur'a, İngiliz İmparatorluğunun birer parçası olan Seylan adası ve Hindistan'da Bombay kentine uğranıldı. İngiliz üssü Aden'den geçilerek gene İngiliz egemenliği altındaki Mısır'ın Port Said limanına varıldı. Ve son durak Türkiye oldu.

Belli Türkiye'ye varır varmaz, hareketle bağ kurmak için görüşmelerde bulundu. Amerika'dan marksist olarak tanıdığı ve o zaman her ikisi Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinde eğitim görevlisi bir çift vardı. Onları aradı, çevreleri ile tanıştı. Ötekilerin bir kısmı da aynı fakültede eğitim görevlisiydi. Bunlar, bir marksist grup olarak daha çok inceleme niteliğinde çalışmalar yapıyorlardı. Bir dergi çıkarmaya hazırlanıyorlardı. Bu dergi «Yurt ve Dünya» adıyla bir süre sonra yayınlanmaya başladı. İlerici nitelikte ama oldukça yüzeysel bir inceleme dergisi idi. Belli bu gruptaki arkadaşlara bu çeşit marksist gruplar olarak çalışmanın, işçi sınıfın henüz tarih sahnesinde yerini almadığı, örneğin 1880'ler Rusya'sında olumlu birşey olabileceğini, ama Türkiye'nin durumunun bu olmadığını söyledi ve kendileriyle ilişkiyi sürdürmekle birlikte gruplarında yer almadı.

Başka kanallardan yaptığı girişimler kısa zamanda sonuç vermiş ve hareket ile bağ kurabilmişti. Belli'nin 1940 Mayısında Türkiye'ye ayak bastıktan onbeş gün kadar sonra karşılaştığı ilk sorumlu kişi Reşat Fuat idi. Bu karşılaşma iki devrimcinin ancak ölümün son verebildiği yoldaşça ilişkinin ve en çetin koşullarda sürdürülen omuz omuza çalışmaların başlangıcı oldu. Belli 1940 güzünde askere alındı. Doğal olarak bu askerlik görevi ertelenmeliydi, ama o ve arkadaşları Türkiye'nin içinde bulunduğu koşullarda askerlik çağındaki bir devrimcinin yerinin ordu safları olması gerektiği görüşündeydiler ve bu

düşünceyle Belli bir an önce askere alınmak için girişimlerde bulundu, ve sonuç aldı.

Yedeksubay okulu kısa devresinden sonra 1941 yılı başlarında süvari asteğmeni olarak Trakya'da Bulgar hududunda göreve başladı. Askerlik 2,5 yıl kadar sürdü. Belli'nin son görevi bölük komutan vekilliği idi. O askerliği ciddiye aldı. Ve İkinci Dünya savaşı koşullarında Alman Nazileri ve Bulgar faşistleri Trakya sınırına dayanmış bulundukları bir sırada sınır bekçiliği yapmanın yurtseverliğin ve devrimciliğin gereği olduğu görüşünde idi.

1943 yılında sivil hayata döndükten sonra Belli illegal devrimci harekette bir sorumlu olarak çalışmalarını sürdürdü. Bir süre sonra İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesine asistan olarak girdi, burada kısa zamanda devrimci gençlerle bağlar kurarak İleri Gençlik Birliği adındaki anti-faşist gençlik örgütünü kurdu. 1944 yılları sonlarına kadar hem gençlik içinde hem öteki alanlarda yoğun faaliyet içinde oldu.

Belli'nin ilk tutuklanışı 1944 yılının Ekimindedir. Bu İleri Gençlik Birliği tevkifatıydı. Polis soruşturması Sansaryan han tecrit hücrelerinde dokuz ay sürdürüldü, sonra sanıklar askeri cezaevine naklolundular. Sonunda (1946) sıkıyönetim mahkemesi kendilerini mahkum etti. Belli'nin cezası iki yıl ağır hapis ve bir yıl Merfizon'da sürgündü.

1946 yılında cezaevinden çıkan Belli sürgüne gitmeyip yurt dışına çıktı ve kısa bir süre sonra bir iç savaşın patlak verdiği Yunanistan dağlarının yolunu buldu.

II. Dünya savaşı yıllarında Yunan halkı Alman, İtalyan ve Bulgar faşist işgalcilerine karşı en güçlü direniş hareketini örgütlendirmiş ve sürdürmüştü. Savaştan sonra İngiliz-Amerikan emperyalistleri çok kez eski işbirlikçilere dayanarak kendi sömürü düzenlerini Yunan halkına dayatmaya kalkıştılar. Yunan halkı bunu reddetti. Ve bu yeni koşullarda iç savaş başladı. Bir yanda nazi faşist işgaline karşı savaşmış olanların büyük çoğunluğu vardı, öte yanda kralcı faşist bir rejimi parlamenter kisve altında İngiliz-Amerikan hegemonyasıyla birlikte Yunan halkına dayatmaya kalkışan ve büyük bir kesimi eski vatan haini işbirlikçilerden oluşan bir askeri klik yönetimindeki gerici güçler vardı.

Belli üç yıl Yunanistan Demokratik Ordusu saflarında savaştı. Sorumlu görevlerde bulundu. Son görevi Alay komutanlığıydı. Kralcı faşistlerle çarpışmalarda iki kez ağır biçimde ya-

ralandı. Aylarca (Bulgaristan'da ve SSCB'nde) hastanede yatmak zorunda kaldı.

Bilindiği gibi bu iç savaş 1949 yılında Ulusal Demokratik Güçlerin yenilgisiyle sonuçlandı. Bu yenilgi İngiliz-Amerikan emperyalistlerinin müdahalesinin başarıyla sonuçlanması demekti.

1944'de yapılan Psotdam Anlaşmasında Yunanistan'ın Batı etkinliği altında kalacağı Sovyetlerce de kabul edilmişti. 1949'a kadar atom bombası Batı'nın tekelindeydi; Sovyetlerin bazı tavizlerde bulunması zorunlu görüldü. 1946-1949 Yunan iç savaşı boyunca atom bombası konusundaki Amerikan tekeli sürmüştür. Bunun sonucu olarak Yunan yurtseverleri sözü edilecek bir dış yardım görmediler. Ve ilkten İngiliz, sonradan Amerikan denetimi altında olan ve hemen hemen sıfırdan başlayarak yeniden kurulan kralcı faşist ordu sınırsız olanaklara sahipti. Savaşın sonucu değerlendirilirken bu gerçekler göz önünde tutulmalıdır.

Yunan iç savaşının bitiminden bir süre sonra Belli yurda döndü. 1950 seçimleri yapılmış, DP iktidar olmuştu. Çıkarılan Af Yasası'ndan o da yararlandı. Kısa bir süre hapislikten sonra serbest bırakıldı. 1940'ların sonlarına doğru en yetkili sorumlu arkadaşlar zindanda ya da yurt dışında olduklarından hareketin yönetimi ikincil derecede sorumlu bir iki kişinin elinde kalmıştı. Bunların yönetimde oluşu son derece olumsuz sonuçlar veriyordu. Sağlam kadrolar ancak bir ölçüde zararlarına engel olabiliyorlardı. Herkes Şefik Hüsnü'lerin, Reşat Fuat'ların Af Yasası'yla özgürlüklerine kavuşması sonucu durumun kökten değişeceğini ve işlerin bundan böyle iyi yürüyeceğini umuyordu, bunu bekliyordu. Tabanın bu özlemini vaktinde kavrayan Mihri Belli oldu. Ve öteki arkadaşların bu yolda harekete geçmesine o önayak oldu. Ancak 1947'den sonraki sorumlu durumda olanların gösterdikleri inanılmaz gaflet sonucu istihbarat, örgütün içine bir iki noktadan sızmıştı. Tuzak Af Yasası'ndan çok önce hazırlanmıştı. Düzenin koruyucusu kuvvetler harekete geçme anını 141 ve 142. maddelerin üçüncü kez şiddetlendirilerek bu maddelere ölüm maddesinin de konacağı zamana kadar ertelenmesini uygun görüyorlardı. Bazı raslantılar onları daha erken hareket etmeye zorladı. Ve 1951-53 tevkifatı başlatıldı. Bu dönem dünya çapında soğuk savaşın doruğuna ulaştığı dönemdi. Egemen güçler Kore'ye asker göndermiş, emperyalistlerin saldırgan paktı NATO'ya Türkiye'yi sokabilmişlerdi. Bu koşullarda polis soruşturmaları işkence esas tutularak en ağır biçim-

de yürütüldü. Belli ve bazı arkadaşları tam iki yıl işkencecilerin eli altında tecrit hücrelerinde tutuldu. Bunu sağlamak için Sansaryan hanı denen işkencehane resmen Askeri Tutukevi sayılmıştı. Bu şer'î hilelerle yasalar çiğneniyor, demokratik haklar baltalanıyordu.

Belli ve arkadaşları bu çetin sınavlardan devrimci onurlarına gölge düşürmeden geçebildiler. Öte yandan sonraları yurt dışında tarihsel «TKP» adını kendine yakıştırarak ortaya çıkacak olan kişi ve onun yakın çevresi teslim oldular. Polisin kendilerinden istediği bilgileri ona ayrıntılarıyla verme durumuna düştüler. Belli ve arkadaşları ağır tutukluluk ve mahpusluk yıllarında da askerî mahkeme önünde olsun, cezaevinde olsun gereken devrimci tutum ve davranışı gösterdiler.

1958 yılında Belli cezaevinden çıktı. Sürgüne gönderildi. O ve arkadaşları Türkiye'nin ABD emperyalistlerine adım adım peşkeş çekildiği o on yıllık karanlık Demokrat Parti döneminin hemen hemen tümünü zindanda ve sürgünde geçirmişlerdir.

27 Mayıs hareketi ona doğrudan doğruya katılanların düşüncelerini çok aşarak Türkiye toplumu için bir sola açılışın başlangıcı oldu. Şefik Hüsnü ölmüştü. Reşat Fuat sağdı. Belli ve arkadaşları polis ve emniyetin kendilerini en sıkı biçimde kıskaç altında tutmalarına karşın bu dönemde Türkiye'de devrimci hareketin fikriyatının oluşmasında kendilerine düşeni yaptılar. İlkten olanca içtenlikleriyle TİP'in güçlenmesine yardımcı oldular. Öte yandan radikal çevreleri marksist akımla birlikte ortak bir anti-emperyalist ve anti-faşist millî demokratik tutuma yöneltmek için gereken çabayı gösterdiler. Bu çalışmalarda ön plânda rol alan kişi Mihri Belli oldu. 1960'ların sonlarına doğru Milli Demokratik Devrim stratejisini benimseyen devrimci hareket henüz gerektiği gibi işçi ve köylü tabanına oturmamış olmasına karşın büyük etkinlik kazanmıştı. Belirleyici rol oynamaya başladı. Belli'nin başyazarlığını yaptığı «Türk Solu», «Aydınlık Sosyalist Dergi», «Türkiye Solu» adındaki dergiler yığınsal anti-emperyalist ve demokratik hareketin organları durumundaydılar. Bu iki yayın organı, denilebilir ki, o dönemin devrimci hareketine damgasını vurmuştur. Buna karşılık TİP yönetimi iyice yozlaşarak hareketi bir parlamenterist pasiflik içine sürüklemeye uğraşıyordu. Bu yüzden tecrit oldu ve etkisiz duruma düştü. Milli Demokratik Devrim hareketi yasalara uygun biçimde demokratik hak ve özgürlükleri son katresine kadar kullanarak bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi veriyordu. Ve sınırlı demokratik haklar alanını düzenin çitlerini göğüs-

leye göğüsleye genişletiyordu. Bu yoldaki mücadelede Belli de başka devrimciler gibi 1960 eylülünde, 1968 ve 1969 yıllarında üç kez tutuklandı. Aylarca zindanda yattı. Yargıtay'ın MDD'yi savunmanın suç olmadığını saptayan oybirliğiyle alınmış haziran 1969 tarihli kararı bu mücadelenin demokratik güçlerin lehine sonuçlar verdiğini belgeler.

Egemen güçler gidişin kendileri için kötüye bir gidiş olduğunu anlamakta gecikmediler. Devrimci hareket hızla gelişiyor ve emekçi yığınlar içinde de kök salıyordu. Bu durumda ABD emperyalizminin özellikle CIA'nın dünya ölçüsünde edinmiş olduğu deneylerden de yararlanarak illegal teröre başvurdular. Ve sol hareketi çaresizlik içinde bırakarak yasa dışı bireysel çıkışlardan medet umma durumuna düşürmek için tertipler düzenlediler. En çok korktukları şey solun birliğiydi. Bunu baltalamak için türlü oyunlara, provokasyonlara baş vurdular. İşe kiralık katilleriyle devrimcileri öldürtmekle başladılar. 12 Mart'ı hazırlayan koşullar böyle tezgâhlandı. Kuşkusuz bu arada devrimcilerin de önemli yanılgıları oldu. Olayları belki önleyemezlerdi ama 12 Martçılara karşı çok daha etkin bir direniş gösterebilirlerdi.

12 Mart açık faşizmi Türkiye'nin demokratik güçleri için bir yenilgi oldu. Bu yenilgiden bazı sol çevrelerde yaygın bir yılgınlığın doğması kaçınılmazdı. 12 Mart'ı izleyen yıllarda çeşitli oportünist akımların yeniden hortlamasının açıklaması buradadır. Öte yandan egemen güçler solun bölünmüşlüğünü sürdürmek ve yaygınlaştırmak için gerekli olanakları bu yılgınlık ortamında kolayca bulabildiler.

12 Mart açık faşizmi günlerinde kontr-gerilla, Belli'yi ele geçirmek için büyük çaba harcadı. Başaramadı. Ele geçirselerdi niyetleri kötüydü. Ya kendisini göstermelik bir yargılamadan sonra asacaklardı, ya da ona da gerek duymadan ele geçer geçmez kurşunlayacaklardı. Belli bu dönemde de yurt içinde çalışmalarını sürdürdü. Örneğin «Devrimci Hareketimizin Eleştirisi» adlı broşür bu dönemde illegal olarak yayınlanmıştır. Çevresini saran kontr-gerilla çemberi fazla daraldığında Belli iki kez geçici olarak yurt dışına çıktı. Dokuz ay FKÖ'nün konuğu oldu. Bir yıl kadar Batı Avrupa'daki Türk emekçileri arasında barındı.

Belli hiçbir zaman faşizmin çizmesi altında çiğnenen yurdundan uzakta, yabancı ülkenin güvenliği içinde bir mülteci hayatı yaşamayı devrimci onurla bağdaştırmamıştır. Mülteci grubuna gıcık olması özellikle bundan ötürüdür. Belli'ye göre, yabancı ülkeye çok zorunlu durumlarda ve ancak mümkün ol-

duğu kadar kısa bir süre içinde derlenip toparlanarak yeni mücadeleler vermek üzere yurda dönmek amacıyla gidilebilir.

Anayasa Mahkemesinin, siyasî mahkûmları 1974 Af Yasası'nın kapsamına alan kararından sonra Belli illegaliteye son verdi. Yeni koşullarda çalışmalarında solun bölünmüşlüğünün her şeyden önce sağın eseri olduğu gerçeğini göz önünde tutarak geniş bir sosyalizme yönelik anti-emperyalist ve anti-faşist program çevresinde soldaki tüm sağlam unsurları birleştirme çabasıyla harekete geçti. Belli ve arkadaşları TEP'i kurmadan önce örgütün en geniş çevrelerin katılmasıyla kurulması için yoğun çaba harcadılar. Bu çabalar kısa vadede sonuç vermeyince el altında TEP gibi bir örgüt bulunduğu takdirde aynı yolda mücadelenin daha etkili biçimde sürdürülebileceği inancıyla Parti'yi kurdular. Amaç fraksiyonlar arasında bir yeni fraksiyon yaratmak değildi. Ne kadar nicelik bakımından güçlü olursa olsun fraksiyon fraksiyondur ve hareketin birlik ve dayanışmasının anti-tezidir.

Egemen güçler Belli ve arkadaşlarının amacının kendilerinin solda oynadıkları oyunu bozmak olduğunu pek iyi biliyorlardı. TEP kurulur kurulmaz DGM'yi ona musallat ettiler. Ve denk getirip bu partinin Genel Başkanı Mihri Belli'yi zindana attılar. Tam bu sırada «MİT - CHP - İLERLEMECİ» üçlüsünün barış içinde bir arada yaşama kararı alması ve tepeden inme yöntemlerle mülteci grubunun DİSK içinde etkin olmaya başlaması çok ilginçtir. Emperyalizm ve işbirlikçileri 12 Mart döneminden sonra bir sola açılış kaçınılmaz olduğuna göre bunun provokasyona en açık, ayağı yurt toprağına basmayan «ilerlemeci» takımı etkinliğinde olmasını şerrin ehveni sayıyorlardı.

Belli, bütün bu dönen oyunların içinde gerçeği görebilen ve Türkiye emekçilerinin gerçek sınıf çıkarlarının emrettiği çizgiyi saptayabilenlerin başında gelir. Onun için kurşunlandı. Ama halkımızın düşmanları, vatan hainleri onu yok edemediler. Türkiye emekçileri Belli'den daha nice hizmetler bekliyor. Düş kırıklığına uğramayacaklardır.

TEP Davası

Cumhuriyet Başsavcılığı, geçen Mart ayı içinde Türkiye Emekçi Partisi (TEP) aleyhine, partinin kapatılması istemiyle Anayasa Mahkemesinde dava açmıştır. C. Başsavcılığı TEP Programında Anayasanın 57/1 ve Siyasal Partiler Yasasının 89. maddelerine aykırı hükümler bulunduğunu, yani Türkiye'de bir Kürt topluluğunun varlığından söz edilmekle bölücülük yapıldığını iddia etmektedir.

Açılan bu davanın dört yıllık bir geçmişi vardır:

1975 yılı başlarında TEP'in kuruluşundan hemen sonra İçişleri Bakanlığı hukuk müşavirliği TEP program ve tüzüğünde TCK. 141 inci maddesinin 1. ve 3. fıkralarının ihlal edildiği isnadını ileri süren ve yetkili mercileri harekete geçmeye çağıran bir yazıyı ilgililere göndermiştir. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi savcılığı bu yazı üzerine TEP kurucu ve yöneticileri aleyhine kovuşturma açtı. TEP yöneticileri böyle bir davanın kaçınılmaz olarak partinin kapatılmasına varacağını DGM'nin ise parti kapatma davalarına bakamıyacağını burada görevli adli merciin Anayasa Mahkemesi olduğunu ileri sürdüler, savcılığın sorularını cevaplandırmayıp diğer istemlerini yerine ge-

tirmeyi reddettiler. Bunun üzerine DGM TEP'i kendisini görevli merci saymağa zorlamak için bu partinin Genel Başkanına hapsen tazyik yöntemini uyguladı ve TEP'in baş sorumlusu Mihri Belli altı ay süreyle hapsedildi.

İtirazlara karşın dava açıldı. TEP DGM tarafından kapatılmak amacıyla yargılanan ilk ve son parti oldu. DGM önüne çıkarılan sanıklar ve avukatları iddianame okunmadan mahkemenin güvensizlik kararı alması istemiyle itirazlarını ileri sürdüler.

DGM'de iddianame okunamadan üç duruşma yapıldı. Son duruşmada DGM savcısı o güne kadar söylediklerinin tam tersi bir gerekçe ile bir siyasi partinin programından ötürü yargılandığı bu dava mahkumiyetle sonuçlandığı takdirde partinin fiilen kapatılmış olacağı, oysa parti kapatma davalarına ancak Anayasa Mahkemesinin bakabileceğini, Cumhuriyet Başsavcılığının durumdan haberdar olduğunu, Anayasa Mahkemesince C. Başsavcılığının açacağı bir davada bu mahkeme TEP'i kapatma kararı almazsa ortaya çelişik bir durumun çıkabileciğini ileri sürdü ve yargılamanın Anayasa Mahkemesinin kararına dek durdurulmasını istedi. DGM görev konusunda bir karar alamadan demokratik güçlerin dayanışma halindeki yığınsal direnişi sonucu, Anayasa Mahkemesinin tanıdığı bir yıllık süre içinde Meclis bu kurumu tekrar yasallaştıramadı ve bu özel mahkemeler kalktı.

TEP dosyası Ağır Ceza Mahkemesine devredildi. Uzun gecikmelerden sonra duruşmalar başladığında TEP'liler Ağır Ceza Mahkemesi önünde itirazlarını tekrarladılar. Bu mahkeme de, şimdiye kadar, görev konusunda herhangi bir karar almamıştır. Yani iddianame okunmamış ve yargılama fiilen başlamamıştır. Sıkıyönetimin ilanı üzerine dava dosyasının Sıkıyönetim Mahkemesine devredildiği öğrenildi.

DGM savcısının 1976'da DGM duruşmasında Cumhuriyet Başsavcılığıyla ilgili bu sözlerine karşın, aradan uzun yıllar geçmesine rağmen bu merciden ses seda çıkmadı. Şimdi (1979 Martı) davanın açıldığını basından öğreniyoruz.

Her ne kadar dava dosyası tarafımızdan henüz incelenmediyse de C. Başsavcılığının iddiasını TEP Programında yer alan iki ayrı paragrafa dayandırdığı anlaşılmaktadır.

Programın «Gerekçe» bölümünde şöyle deniyor:

«Bu devrim Demokratiktir, çünkü toplumun ileri atılımı önünde engel olan, gericiliği durmadan üreten feodalizm bata-

ğını kurutacaktır. Feodal ilişkilere son verecek köylülüğün demokratik hak ve özgürlüklerini gerçekleştirecektir. **Dil, ırk, din farkı gözetmeksizin toplumdaki bütün bireylerin eşitliğini demokratik hak ve özgürlüğünü sağlayacaktır. Emperyalizmin özellikle Kürt halkı ile ilgili olarak oynamağa çalıştığı «böl ve yönet» oyununu bozacak; nerede belirirse belirsin, gerçek yurtseverliğin karşıtı olan şoven eğilimleri etkisiz kılacak, bütün çağdışı uygulamaları (asimilasyon vb.) tasfiye edecektir. Her bakımdan eşit ve özgür Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları topluluğuna yükseltilen Türkiye emekçi halkının bütün kesimlerinin kardeşlik, birlik ve dayanışmasını perçinleyecektir.** Emperyalizmin ve onun hizmetindeki güçlerin anti-demokratik düzeni yerine bütün milli sınıf ve zümrelerin, örgütlü olarak, katılacağı ve toplumun kaderinin tayininde rol oynayacağı gerçekten demokratik düzeni kuracaktır.»

Programın istemler bölümünün «Ulusal Devrimci Kültür» Faslının 2. maddesinde ise şöyle deniyor:

«Ana dili Türkçe olmayan okul çağındaki T.C. vatandaşlarına Milli Eğitim Bakanlığı yönetiminde anadil ve kültür eğitiminin sağlanması (Anayasa, Madde 12)...»

Program gerekçesinde yer alan yukardaki satırlarda bölücülük değil, «Türkiye emekçi halkının bütün kesimlerinin kardeşlik, birlik ve dayanışması» savunulmakta olduğu açıktır. İstenen Emperyalizmin «böl ve yönet» oyununun bozulması için harekete geçilmesidir.

TEP programının istemleri içeren «Ulusal Devrimci Kültür» bölümünde ise Anayasanın 12'nci maddesinin uygulanması istem olarak ileri sürülüyor.

Burada SP yasasının 89 uncu maddesinin ihlal edilmediği açık. Ayrıca SPY 89 uncu maddesinin Anayasanın 12 inci maddesiyle çeliştiği de ortadadır.

Anayasa Mahkemesinin bu siyasi dava dolayısiyle bu çelişki üzerine de eğilmesi beklenmektedir.

«Kurtuluş'un Kuramsızlığı» Broşürü Üzerine

«Emeğin Birliği Yayınları»ndan, Şadi Doğan imzalı, **DEMOKRATİK DEVRİM ÜZERİNE («Kurtuluş»un Kuramsızlığı)** adlı bir broşür yayınlandı. Broşürün içeriği «Kurtuluş» dergisinin bu konudaki görüşlerinin eleştirisi olmakla birlikte, sık sık bize de taşlar atılmış. Bizim adımıza yorumlar yapılmış. Broşürü okuyan biri, bizim söz konusu sorunlardaki görüşlerimizin, yazarın, bizim adımıza kaleme aldığı biçimde olduğunu sanabilir.

Biz «Emeğin Birliği» ile demokratik devrim konusunu çeşitli yönleriyle tartıştık. O konulara yeniden dönsek söyleyecek pek yeni bir şeyimiz olmayacak. Fakat, broşürde sergilenmesi gereken öyle yanlışlar, çelişkiler var ki, bazı bölümleri eskisinin tekrararı olacak ama, broşürün sıkı bir eleştiriden geçirilmesi gerekiyor.

Bilindiği gibi «Üç Dünya Teorisi», yeni-sömürge ülkeler devrimlerinin kaderini, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle, Amerika'nın jandarmalığını yaptığı emperyalist dünya sistemi (yeni-sömürge ülkeler dahil) arasında çıkacak bir üçüncü dünya savaşına bağlıyor. Burada «Üç Dünya teorisinin» ayrıntılarına girmeyeceğiz, bunun cıcığı çıktı zaten. Fakat özü bu-

dur: Bizim gibi ülkelerin devrimleri, çıkacak bir üçüncü dünya savaşına bağlanmıştır, bu teoriyle.

«Emeğin Birliği»nden söz ederken, «üç dünya teorisi», üçüncü dünya savaşı gibi şeyler de nereden çıktı, demeyin «Emeğin Birliği» ya da yazarı da, yeni-sömürge ülkeler devrimlerini belki isteyerek-belki istemeyerek çıkacak bir üçüncü dünya savaşının sonucuna bırakıyor. Tabii, bu, bizim çıkardığımız sonuç. Bu sonuca nerden vardığımıza gelince: Bu arkadaşların, İkinci Dünya Savaşından sonra, bir-ikisi hariç, işçi sınıfı parti ve hareketinin devrim yapacak güçte olmadığı, esas rolü, bu ülkeleri Alman faşizminin işgalinden kurtaran Sovyetler Birliği Kızıl Ordusunun oynadığı, İkinci Dünya Savaşının diğer galipleri ABD emperyalizmi ve İngiliz emperyalizmiyle Sovyetler Birliği arasında geçen bir dizi ve sıkı pazarlıklardan sonra gerçekleşen Halk Demokrasilerini, bizim gibi ülkeler için geçerli bir devrim modeli olarak evrenselleştirmelerinden dolayı varıyoruz böyle bir sonuca.

Bu durumda, üçüncü bir dünya savaşının çıkmasını ve Sovyetler Birliği Kızıl Ordusunun gelip bizi kurtarmasını beklemek kalıyor bize. Bu arada da elimizden geleni yaparız elbet. Yok eğer beklemeyeceksek, çok özel bir durumun eseri olan halk demokrasilerini evrensel bir model alıp, kendimizi onlara uydurmaya kalkmayız.

Bu örneği, söz konusu broşürün, sıkı bir eleştiriden geçirilmesinin gereğini vurgulamak için verdik. Bu eleştiri, broşürü, paragraf paragraf izleyerek, ortaya çıkacak yeni bir broşürle de yapılabilir, bağımsız bir kaç yazı şeklinde de. Biz ikincisini yeğleyeceğiz. İlk olarak da, başta belirttiğimiz gibi Yazarın, bizim adımıza belirttiği bir iki noktayı ele alacağız. O halde konumuza girelim.

Yazar, «Kurtuluş» sayı: 28, s: 14-15'den bir aktarma yaptıktan sonra, altına şu yorumu eklemiş. Biraz uzun olacak ama, paragraflar ele alacağımız konuda birbirini destekleyen ve sorunu açan paragraflar olduğu için, aynen alacağız:

«Burada denmek istenen gayet açık, «Kurtuluş», kapitalizmin emperyalizmle işbirliği içinde olanının varlığına son verecek, 'emperyalizme bağımlılık yaratmayan kapitalist işletmeler devrimimizin bu aşamadaki hedefleri arasında olmayacaktır' diyerek, «bağımsızlıkçı» bir kapitalizmi yaşatmayı amaçlamaktadır. Peki şimdi TEP'in milli demokratik devrim muhtevası anlayışıyla «Kurtuluş»un 'bağımsızlıkçı anti-kapitalist devrim' muhtevası arasındaki fark nerede kalmış-

tır. Sadece isimleri değişik. Ama muhteva aynı. «Bağımsızlıkçı» bir kapitalizmin yaşatılabilmesi için herşeyden önce o ülkede milli burjuvazi ve milli sermayenin olduğunu iddia ve ispat gerekir. TEP ispat edemese bile bunu idda etmektedir hiç olmazsa. Ama «Kurtuluş» hem 'emperyalizmle bağımlılık yaratmayan kapitalist işletmeler'in olduğunu iddia ediyor, hem de Türkiye'de milli burjuvazinin olmadığını söylüyor. Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu. Bu kadar çelişkili bir siyasetin savunulması olanaksızdır. Eğer bir ülkede 'emperyalizme bağımlılık yaratmayan kapitalist işletmeler' varsa, bu işletmelerin sahipleri de vardır. Ve bunlar hiç kuşkusuz milli burjuvalardır. Ama 'Kurtuluş', hem emperyalizmin Türkiye'de bir «iç olgu» olduğunu söyler, hem işbirlikçi tekelciliğin gerçekleştiğini söyler, hem Türkiye'nin emperyalizmin 'yarı-sömürgesi' olduğunu söyler, hem Türkiye'de 'emperyalizme bağımlılık yaratmayan kapitalist işletmeler'in olduğunu söyler ve hem de Türkiye'de milli burjuvazinin olmadığını iddia eder. Buyurun cenaze namazına!? Şu yukardaki manzara karşısında insan ne söyleyeceğini bilemiyor doğrusu.

«Yarı-sömürge ülkelerde işbirlikçi tekelcilik gerçekleşir mi? Emperyalizmin bir «iç olgu» haline geldiği ve işbirlikçi tekelciliğin gerçekleştiği bir ülkede 'emperyalizme bağımlılık yaratmayan kapitalist işletmeler' olur mu? Bunlar olanaksız şeylerdir. Bir ülkede bir kez işbirlikçi tekelcilik gerçekleşince ve emperyalizm «Kurtuluş»un deyimiyle bir «iç olgu» haline gelince emperyalizmden ve işbirlikçi tekelcilikten bağımsız kalan en ufak bir sermaye bulunamaz o ülkede. Ülkenin en ufak sermayesini hiç olmazsa hisse senetleri yoluyla ve hisse senetlerinin değerini düşürerek de kontrol altına almak ve denetlemek, emperyalizm ve işbirlikçi tekelci sermayenin temel ve genel bir karakteridir. Emperyalizmle işbirlikçi tekelcilik bir ülkenin tüm sermayesini kontrol altına almadan ne siyasi ne de ekonomik egemenliğini kuramaz. Emperyalizmle işbirlikçi tekelciliğin temel yasası, kontrolsuz hiçbir sermaye bırakmayarak merkezî planlamayı gerçekleştirmektir. TEP bunu çok iyi bildiği için Türkiye'de komprador burjuvazinin olduğunu, işbirlikçi tekelciliğin gerçekleşmediğini iddia ederek hiç olmazsa zevahiri kurtarmaya çalışmaktadır. Ama «Kurtuluş», bu hileyi bile doğru dürüst düşünemeyerek, kafasının üzerine oportünizmin batağına doğru sürüklenmektedir.» (sayfa: 26-27-28)

Önce şunu teslim edelim ki, önümüzdeki devrim konusunda «Kurtuluş»un anlayışıyla bizim anlayışımız arasında esas-

ta bir ayrılık olmadığı doğrudur. Yazar «adları başka» derken haklıdır. Ayrıca ülkede emperyalizmle bağımlılık ilişkileri yaratmayan kapitalist işletmeler varsa, elbette bunların sahipleri de vardır ve bunlar milli burjuvazi dediğimiz burjuva kesimdir. Yazar bu bakımdan «Kurtuluş»u çelişkiyle suçlarken de haklıdır. Ve de «Kurtuluş» bizimle arasına ayrılık koyacağım diye, boşu boşuna kozlar verip konuşturmaktadır, adamı. Oysa broşür yazarının ideolojik düzeyiyle «Kurtuluş»un broşürde eleştirilen yazısının ideolojik düzeyi arasında «Kurtuluş» lehine dağlar kadar fark var. Hiç gereği yokken koz verip laf işitiyorlar.

Şimdi gelelim, şu bizim «zevahiri kurtarmak için» yaptığımız, «Kurtuluş»un beceremediği «hileye»! Hileyi becerememek bir yanıyla dürüstlüğün ifadesidir. Bu nedenle «Kurtuluş»a aferin diyeceğiz (biz yalnızca ayıp ediyorsun demeyiz), ama ne yazık ki ortada bir hile yok. Yalnızca bizim görüşümüz, bizim adımıza yanlış aktarılmış.

Komprador burjuvazi, kapitalizmin sömürgecilik döneminde ve emperyalizm aşamasının başlangıç dönemlerinde, bir başka deyişle yeni-sömürgecilik yönteminin henüz daha egemen olmadığı dönemde, sömürgelerle, sömürgeleştirilme yolunda geçici kategoriler olan yarı-sömürgelerin liman şehirlerinde ithalat ve ihracat alanında faaliyet gösteren emperyalizmle işbirliği halinde bir sınıftı. Broşür yazarı, bizim adımıza öyle koyuyor ki sorunu, sanki biz günümüz Türkiye'sinde böyle bir sınıf bulunduğunu ileri sürüyoruz. Ayıp bir şey!..

NASIL BİR SANAYİLEŞME?

Her fırsatta açıkladık yine açıklayalım: Türkiye'de en azından nüfusça 4 milyonluk bir proletarya var. Fabrika işçisi, yani sanayi işçisi. Demek ki, dört milyonluk bir işçi sınıfını istihdam edecek kapasitede bir sanayileşme olgusu söz konusu. Ancak bizim için her zaman önemli olduğunu söylediğimiz şey bu sanayileşmenin niteliği. Bu sanayileşmenin niteliği üzerinde hemen herkes birleşebilir ama, bu sanayileşme üzerine inşa edeceğin tahlillerde marksist terminolojiyi kullanırken, doğru kullanacaksın ki, saptadığın nitelik güme gitmesin, şeylerin gerçek karakteri gizlenmesin.

Biz, ülkede, bugünün gelişmiş kapitalist (tekelci kapitalist = emperyalist) ülkelerinin geçirdiği gerçek bir kapitalist sanayileşmenin olmadığını söylüyoruz. Bunun nedeninin de

daha önce gerçek bir kapitalistleşme sürecini yaşamış, emperyalist aşamaya ulaşmış gelişmiş kapitalist ülkeler olduğunu söylüyoruz. Bu nedenle de, kapitalizm dünya ölçüsünde emperyalist aşamaya ulaştıktan sonra (19. Yüzyıl sonları ve 20. Yüzyıl başları) daha önce bu süreci yaşamamış ülkeler için kapitalist yoldan kalkınma yolunun kapanmış, yani bu yoldan kalkınabilmek için trenin kaçmış olduğunu söylüyoruz. Bu yolu emperyalist sömürü tıkamıştır. Emperyalist aşamada meta ihracı ile birlikte varolan ama onun üstünde varolan sermaye ihracı aracılığı ile emperyalist ülkelerin, buralar kapitalizmlerini gerçek kapitalist sanayileşme yönünde değil kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirebilme olgusu tıkamıştır bu yolu. Bunun içindir ki, sanayileşmemiş ülkelere, 20. Yüzyıla girildiğinde, artık sanayi ülkesi haline gelebilmek için sosyalist sanayileşme yolundan başka bir yol olmadığını söylüyoruz.

Nitekim, kendi ülkemiz bunun en somut örneği. Nerede ise altmış yıldır kapitalist yoldan kalkınmaya çalışmışız sözde, şu halimize bakın ki, sanayileşip kalkınmak bir yana, gırtlağa kadar batmışız. Emperyalizmin kucağında kıpır kıpır kıpırdanıp duruyoruz. Onsuz ülke ekonomisinin bir adım atacak hali yok, çünkü dizginler ellerinde.

Peki nedir, bu dört milyonluk işçi sınıfını istihdam eden sanayileşmenin, şu fabrikaların, şu bacaların, şu reklamlarda boy boy izlediğimiz «Genç bankacılarımız»ın, «yeni bankacılarımız»ın, «eski dostlarımız»ın, «güvenilir bankacılarımız»ın anlamı? Besbelli, bir kapitalistleşme, bir sanayileşme var. Var ama, niye ülke ekonomisinin hali bu, niye enflasyonlar-devalüasyonlar birbirini izliyor, fiyatlar almış başını gidiyor, fabrikalar ya kapanıyor ya tam kapasite çalışamıyor, işsizler ordusu arttıkça artıyor, ham madde yok, yarı-mamul madde yok, yeni yatırımlar için makina yok. Çünkü hammaddesini de (senin ülkende bile çıksa, dışarda işlendiği için), monte edeceğin yarı - mamül maddeyi de, yeni fabrika kurmak için yatırım mallarını da, enerjini de ithal etmek zorundasın. Öte yandan öyle bir sanayileşme ki, hemen dişe dokunur hiçbir sanayi ürünü ihraç edemiyorsun. Dış ticaret açığı almış başını gitmiş. Dış borçlar gırtlağa kadar. Döviz yok. Onu da ithal etmek zorundasın. Yani onu da ihraç edecekler sana, emperyalizmin sermaye ihracının biçimlerinden biri olarak (ikraz sermayesi). Ee.. Ne menem bir sanayileşme bu. Esas olarak ithalata dayalı montaj ve ambalaj sanayii. Bu mu durum? Bu. Bu deyip geçme ama beş dakka aklında tut; lazım olacak!

NASIL BİR BURJUVAZİ?

Şimdi, şu sanayii elinde tutan bir burjuva sınıf düşünün? Ne denli gerçek bir sanayi burjuvazisi bu. Sanayileşme ne denli gerçek bir sanayileşme ise o denli değil mi? İşte tekelci burjuvazi diye önümüze sürdükleri burjuvazi bu.

Lenin'in emperyalizm kitabını hep okuduk. Tekellerin doğuşu, gelişmesi, keza tekelci sermayenin ve burjuvazinin oluşumu hakkında bir fikrimiz var. Tekellerin, tekelci sarmeye ve tekelci burjuvazinin işlevlerini faaliyetlerini hep biliyoruz. Kapitalizmin tekelci aşamasının emperyalizm aşaması demek olduğunu, tekelci burjuvazinin eşittir emperyalist burjuvazi olduğunu, tekelciliğin kapitalist yoldan gelişmenin ifadesi olduğunu... vb. hep biliyoruz.

Ya da şöyle diyelim: Bilimsel sosyalizmde, «tekeller ikiye ayrılır; bir emperyalist tekeller, iki emperyalist olmayan tekeller; tekelci burjuvaziler de ikiye ayrılır; bir emperyalist tekelci burjuvaziler, iki emperyalist olmayan işbirlikçi tekelci burjuvaziler... vb.» gibi zırvaların olmadığını biliyoruz.

O halde, ülkeye baktığımızda, bu anlamda bir tekelleşme, tekel ve tekelci sermaye ya da burjuvazi göremeyiz. Peki Lenin bu konuyu incelememiş olamaz mı? Ya da Lenin'den sonra oluşmuş, Lenin'in tekel ve tekelci sermaye dediği olguların işlevlerini taşımayan (bir başka nitelikte yani) tekel ve tekelci sermaye tipi olamaz mı? Bu soruya olabilir yanıtını verebilmek için, önce, ya Lenin'in bu konuyu incelemediğini, ya da bunun Lenin'den sonra ortaya çıkan bir olgu olduğunu kabul etmek gerekir.

Lenin'in bu konuyu incelemediğini söyleyebilmek mümkün değil. Emperyalizm kitabı baştan aşağı bu konuyu inceliyor. Ve biz oradan öğreniyoruz ki, sömürülen ülkeler olmadan emperyalizm olmaz. Yani emperyalizm, bir dünya sistemidir. Bir yanda sömüren emperyalist ülkeler, bir yanda sömürülen ülkeler: ama aynı sistemin içinde. O halde emperyalizmi inceleyip açıklayabilmek için, emperyalist tekellerin cirit attığı sömürülen ülkeleri ve tekellerin buralardaki faaliyetlerini gözden kaçırmak olanaksız. Ve zaten böyle bir şey söz konusu değil, kitap boyunca bu konuyu didik didik etmiş Lenin. Sömürge, yarı-sömürge, ve «bu çağın özelliği» olarak (emperyalizm çağının) koyduğu «görünüşte politik bağımsızlıklarına sahipmiş gibi olan, ama gerçekte, mali ve diplomatik bir bağımlılığın ağı içine

düşmüş değişik bağımlı ülke biçimlerini» tek tek incelemiş, buralarda emperyalist tekellerin faaliyetlerini sergilemiştir.

Örneğin, bağımlılık biçimleri içinde, bu çağın özelliği olarak belirttiği (ki bugün egemen bağımlılık biçimi haline gelmiştir: yeni-sömürgecilik) bağımlılık biçimine örnek olarak verdiği Arjantin'den sözederken şöyle diyor:

«Schilder, Buenos-Aires'teki Avusturya-Macaristan Konsolosunun verdiği bilgilere dayanarak, Arjantin'e yatırılmış İngiliz sermayesinin, 1909'da, sekiz milyar yediyüzelli milyon frank olduğunu hesaplamıştı. Bunun ise, İngiliz malî sermayesine (ve onun sadık dostu diplomasiye) Arjantin burjuvazisiyle ve bu ülkenin bütün iktisadî ve siyasî hayatını yöneten ortamla, ne sağlam bir ilişki ortamı hazırladığı açıktır.» (**Emperyalizm,** s. 101, Sol Yayınları)

Dikkat edin, bir yanda İngiliz MALİ SERMAYESİ, diğer yanda Arjantin BURJUVAZİSİ! Bu terminoloji bilinçsizce mi kullanılmıştır? Elbette hayır. Adam tutmuş, yüz sayfa, tekel şudur, tekelci sermaye budur, işlevleri şunlardır, faaliyetleri bunlardır dedikten sonra, kendi tanımladığı tekellerin ve tekelci sermayenin Arjantin'i sömürmesine aracılık eden ve bu sömürüden bir pay alan Arjantin burjuvazisine TEKELCİ Arjantin burjuvazisi mi desin? Eğer Arjantin burjuvazisi tekelci bir nitelik taşısaydı, derdi. Hiç kuşkusuz olmasın.

Peki bu yeni tip tekelcilik, Lenin'den sonra mı oluştu? Buna da evet demek olanaksız. Kapitalizmin emperyalist aşamaya ulaşmasından itibaren, emperyalist burjuvazi (uluslararası mali oligarşi), emperyalist sistemin yalnızca sömüren emperyalist ülkeler safında değil, sistemin tümünde yani sömürülen bağımlı ülkeler safında da tekelci faaliyetlerde bulunuyordu artık. Sistemin tümü onlar için bir dünya pazarı oldu.

Böyle olunca, emperyalist aşamayla birlikte, sömürülen bağımlı ülkelerde bir serbest rekabetçi kapitalizm aramak boşuna olur. Yirminci Yüzyıl'a girildiğinde serbest rekabetçi kapitalizm dünya ölçüsünde tarihe karışıyordu artık. Çeşitli biçimlerde emperyalizme bağımlı sömürülen ülkelerde üretimi ve fiyatları belirleyen, pazarı denetleyen, bizzat buralarda geliştirilen kapitalizmi yönlendiren emperyalist tekellerdi.

Bütün bunlar Lenin'in gözünden kaçmış şeyler değildir. Tersine ondan öğreniyoruz. O halde Lenin, çeşitli biçimleri üzerinde ayrı ayrı durduğu, (emperyalizmin buralardaki kapitalizmi ister istemez geliştireceğini söylediği) bağımlı sömürülen ülke kapitalizmlerini neden tekelci kapitalizm olarak nite-

lemedi dersiniz? Değildi de ondan. Önünde, İngiltere de vardı Arjantin de. Tekelci kapitalizm de vardı, bağımlı ülke kapitalizmi de. Birincisi, gelişmiş sanayi ülkesi kapitalizmiydi, Lenin, tekelci kapitalizm eşittir emperyalizm demişti, ötekinde kapitalizm ne denli geliştirilirse geliştirilsin (ne menem bir geliştirilme olacağını biliyordu), birincisinin durumuna yükselme olanağı kalmamıştı. Zaten **Emperyalizm** adlı yapıtıyla Lenin, emperyalist sistem içinde sömürülen ülkeler için, kapitalist yoldan kalkınma, gelişmiş sanayi ülkesi olma (ki bunun anlamı tekelci kapitalizmdir) olasılığının kalmadığını, kalkınmak, gelişmiş sanayi ülkesi olabilmek için, sosyalizm yolunu tutmaktan başka yolları olmadığını, bunun için de devrim yapmaktan başka çareleri bulunmadığını ve devrim rüzgarının artık, bu ülkelere kaydığını kanıtlamış oluyordu. Bu da marksizme, leninizmin kesin eklenmesi demekti.

Yaşam, Lenin'i doğruladı, doğruluyor. Devrimler bu ülkelerde gerçekleşti, gerçekleşiyor. Emperyalizm sömürdüğü ülkelerdeki kapitalizmi geliştirdi, işte! İşte, ülkemiz Türkiye! 4 milyonluk proletarya, fabrikalar, bacalar... Nereye vardık. Kalkındık, gelişmiş sanayi ülkesi mi olduk? Var mı en ufak bir olasılık olabilmemiz için? Türkiye'nin bugünkü durumunu kavrayan kişi, bağımlı kapitalizmin ne demek olduğunu kavrar.

Hani nerde senin «tekelci» burjuvazin? Emperyalist tekeller (gerçek tekeller) durdu mu o da duruveriyor. Tekeller ne kadar yürütürse o kadar yürüyebiliyor. Ne yöne yürütürse, o yöne yürüyebiliyor. Adamlar biraz yatırım sermayesi ihraç etmişler ve istedikleri alanlara yatırmışlar, istedikleri patenti, istedikleri teknolojiyi ihraç etmişler, daha çok ikraz sermayesi ihracını seçmişler —kredi yani—, onun da nerelere yatırılacağını kendileri belirlemişler; onlarsız, kıpırdayabilirsen kıpırda bakalım.

Önümüze «tekelci» diye sürülen bizim işbirlikçi burjuvazinin faaliyeti, uluslararası gerçek tekellere öylesine bağlanmış ki, çıkarları da (sömürüsü de) bu tekellerin çıkarlarına (sömürüsüne) bağlı hale gelmiş. Bir başka deyişle varlığı ülkede emperyalist sömürünün varlığına bağlı, ülkenin emperyalist dünya sistemi içinde kalmasına bağlı. Bunların kendi çıkarlarını koruması demek, emperyalizmin çıkarlarını korumaları demek. İşte, «içsel olgu - miçsel olgu» diye uyduruk terimlerden anlaşılması gereken budur.

Böyle bir ülkede, üretimi ve pazarı denetleyen kim? Tekel fiyatlarını saptayan? Şu bizim, «tekelci» dedikleri, işbirlikçi burjuvazi mi? Türkiye'nin içinde bulunduğu şu durumda bunu an-

lamayacak ne var. İMF heyetleri geliyor gidiyor, ardından neler oluyor besbelli değil mi? İşbirlikçiler bağırıp durmuyorlar mı, İMF'nin tüm koşullarının derhal uygulanması için? AET elini cebine atmak için İMF'nin şartlarının gerçekleşmesini beklemiyor mu? Çünkü onun şartları da aynı. «Tekelci» denilen yerli egemen burjuvazi, gösterse ya tekelciliğini! Devam etse ya yoluna. Vazgeçtik dünya pazarında rol oynamasından, kendi üretimine, kendi pazarına egemen olsa ya...

Bu yalnızca bizim için mi böyle? Hayır! Emperyalist sistemin tümü bir dünya pazarıdır. Ve bu pazarda, tekellerin, tekelci burjuvazilerin (uluslararası finans-oligarşi) borusu öter; belirleyici onlardır. İşbirlikçiler değil. Uluslararası tekelci burjuvazi, bu dünya pazarının her yerinde faaliyet gösterebilmek, emperyalist sömürüsünü gerçekleştirebilmek için, sistemin bizim gibi ülkelerinde, işbirlikçi burjuvaziler oluşturur.

Sistemin bir yanı tekelci kapitalist ülkeler ve uluslararası tekelci burjuvazi, diğer yanı bağımlı kapitalist ülkeler, işbirlikçi burjuvaziler! Hikaye budur.

Demek ki biz, broşür yazarının dediği gibi «Türkiye'de komprodor burjuvazinin olduğunu, işbirlikçi tekelciliğin gerçekleşmediğini iddia ederek zevahiri kurtarmaya» çalışmamaktayız. Böyle bir «hilemiz» yok. Hele Türkiye'de serbest rekabetçi kapitalizm olduğuna dair bir iddiamız yok ve hiçbir zaman olmadı. Emperyalizmi bir dünya sistemi olarak yeterince kavrayan adam, böyle birşey ileri süremez. Ama işbirlikçi tekelcilik, yerli tekelci burjuvazi ya da bazılarının yaptığı gibi «yerli finans-kapital» «oligarşi» vb. gibi uyduruk terimlere başvurmaz. Emperyalist sistemin her yerinde tekelci sömürünün kimler tarafından gerçekleştirildiğini bilir. Bu sömürünün kendi ülkelerinde gerçekleşmesine aracılık eden bir başına kendi pazarına bile egemen olamayan, kendisi denetleyemeyen, gerçek karakteri işbirlikçilikten başka bir şey olmayan burjuvazileri «tekelci» diye önümüze sürmez.

MERKEZİ PLANLAMA VE EMPERYALİZM

Şimdi gelelim «Emperyalizmin bir «iç olgu» haline geldiği ve işbirlikçi tekelciliğin gerçekleştiği bir ülkede 'emperyalizme bağımlılık yaratmayan kapitalist işletmeler' olur mu?» sorusuna. İşbirlikçi tekelcilik meselesini tartıştık. Onu bir yana bırakalım. Emperyalist tekellerin, işbirlikçileri eliyle tekelci sömürüde bulunduğu bir ülkede diye ele alalım biz sorunu. Ama, yazarın ne dediğine biraz daha göz atalım. «... Bir ülkede bir kez

işbirlikçi tekelcilik gerçekleşince ve emperyalizm «Kurtuluş»un deyimiyle bir «iç olgu» haline gelince emperyalizmden ve işbirlikçi tekelcilikten bağımsız kalan en ufak sermaye bulunamaz o ülkede. Ülkenin en ufak sermayesini hiç olmazsa hisse senetleri yoluyla ve hisse senetlerinin değerini düşürerek de kontrol altına almak ve denetlemek, emperyalizm ve işbirlikçi tekelci sermayenin temel ve genel bir karekteridir. Emperyalizm, işbirlikçi tekelcilik bir ülkenin tüm sermayesini kontrol altına almadan ne siyasi ne de ekonomik egemenliğini kuramaz. Emperyalizmle işbirlikçi tekelciliğin temel yasası, kontrolsuz hiç bir sermaye bırakmayarak, merkezî planlamayı gerçekleştirmektir...» Bilgiç bilgiç edilmiş bir yığın lâf. Ama en basit ekonomi-politik bilgilerden habersiz. Bırakın merkezî planlamanın emperyalizmin temel yasası olması saçmalığını, tersine, kapitalist üretimin temelinde anarşi ve rekabet yatar, yani planlanamamak olgusu yatar. Bu nedenle tekelci aşamada ve tekelci kapitalist (emperyalist) ülkelerde bile kapitalist ekonomi tam olarak planlanamaz. Çünkü, tekelci aşamada bile rekabet, serbest rekabetçi döneme göre azalsa da, ortadan kalkmaz. Tekellerin kendi içinde, tekellerle tekeller arasında, tekelci sermaye ile tekel-dışı sermaye arasında sürer gider. Öyle ki, bu aşamada da durum serbest rekabetçi dönemle aynı olmasa da, merkezî plânlama gerçekleştirilemez. Durum emperyalist ülkelerde bu iken, bizim gibi bir ülkede merkezî plânlamanın gerçekleştirilmesinden sözetmek iyice gülünç olmaktır. İyice gülünç olmaktır, çünkü adam, böyle lâflar etmeden önce, yaşadığı ülke ekonomisinin hâl-i pür melâline şöyle bir bakar. Ne zaman plânlanabilmiş, ya da uyduruk plânlar ne zaman uygulanabilmiş? Burjuva iktisatçılar bile kabul ediyor bu gerçeği.

Zaten kapitalist üretimin temelinde anarşi ve rekabet olmasaydı, yani plânlanabilseydi, hiç değilse tekelci aşamada merkezî plânlama gerçekleştirilebilseydi, kapitalizm, burada ayrıntılarına girmeyi gereksiz bulduğumuz bir çok problemini çözümlerdi. Marksist bir yazar olarak ortaya çıkıp da bu basit ekonomi-politik yasaları atlamak, ciddiyet örneği değildir. Merkezî plânlama ancak sosyalist üretimde başarılabilir; ancak orada.

EMPERYALİZME BAĞIMLILIĞI ORTA BURJUVAZİ Mİ YARATIYOR?

Bu böyle, ama bu emperyalist tekellerin gerek kendi ülkelerinde, gerekse, sistemin sömürülen ülkelerinde ekonomiye egemen olmadıkları, buralarda tüm sermayeyi kontrol edemedikle-

ri anlamına gelmez. Çünkü kapitalist üretimin su başlarını tutmuşlardır, para, kontrolleri altındadır, kredi mekanizması ve bankalar ellerindedir, hammadde kaynaklarına egemendirler, ağır sanayi (üretim araçları üreten sanayi) onların elindedir, teknoloji üretirler... vb. Sömürülen bir ülkede kendisi de emperyalist tekeller tarafından yönlendirildiği halde, işbirlikçi burjuvazi çıkarlarını emperyalizmin ülkedeki çıkarlarına uydurduğundan ya da bağladığından, emperyalist tekellerin ülke ekonomisini yönlendirmesi, tüm sermayeyi kontrol edebilmesi, zaman zaman çelişseler de onun da yönlendirme ve kontrolü anlamını taşır. Esas belirleyicinin emperyalist tekeller olduğunu unutmamak koşuluyla bu doğrudur.

Evet, en küçük sermayedara kadar orta burjuvazi, önce emperyalizme dolayısıyla işbirlikçi burjuvaziye bağımlıdır. İşleyeceği maddeyi onlardan emperyalist tekellerin belirlediği fiyattan alacaktır. Kendi işletmesinde işlenen malı onlara satacaksa fiyatın belirlenmesinde yine aynı şey olacaktır. Hatta daha önce, fabrikasını kurabilmek için makinelerini onlardan onların saptadığı fiyattan alacaktır. Keza verdikleri kadar krediyi de... vb. Bu bağımlılık mıdır? Bağımlılıktır. Burda, broşür yazarının orta burjuvazi dediği burjuvaziyle, emperyalizm ve işbirlikçi («tekelci») burjuvazi arasında çıkar birliği, dolayısıyla gönüllü bir işbirliği var mıdır? olabilir mi? Olamaz.

Bir orta burjuva, fabrikasında işleyeceği maddenin yirmibeş kuruşa mal edilmiş olduğunu bilecektir, ama kendisine yüzelli kuruştan dayadıkları zaman, mecburi alacaktır. Ya da kendi işletmesinde işlediği malı, işbirlikçilere satacaksa, yine istediği fiyattan satamıyacaktır, çünkü fiyat kendi dışında saptanmıştır; ya o fiyattan satar, ya da fabrikasını kapatır. Oysa her kapitalistin, tek amacı, daha fazla kâr, daha fazla üretim, büyüme, yayılma. Orta burjuvazi için bu yol tıkanmıştır. Bunu, emperyalizmle işbirliği halinde ekonomiye ve politikaya egemen olan büyük burjuvazi tıkamıştır. Besbelli ki, gönüllü bir bağımlılık söz konusu değil, zorunlu bir bağımlılık söz konusudur.

Orta burjuvazi, emperyalizm ve işbirlikçilerine zorunlu olarak bağımlıdır, ama emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi ittifakının dışındadır. Ülke ekonomisine ve siyasetine emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi egemendir, aralarında üçüncü bir müttefik olarak orta burjuvazi yoktur.

Böyle olunca emperyalizmden başlayan dümdüz bir çizgi çizip orta burjuvaziyi de işbirlikçi burjuvazi gibi bu çizginin üzerine yerleştiremezsin. Emperyalizmle işbirlikçi («tekelci») bur-

juvazi egemen ittifakına bu zorunlu bağımlılık, orta burjuvazinin bunlarla çelişkisinin kanıtıdır. Bu çelişki egemenle, egemenlik altında olanın çelişkisidir. Egemenle egemen arasında, ya da egemenlerden birinin kendi içinde bir çelişki değil.

Emperyalist ülkelerde bile tekelci burjuvazi ile tekel dışı burjuvazi arasında çelişki vardır. Tekel dışı sermaye, tekelci sermayeye bağımlıdır ama ikisini de bir çizgide birleştirip, ya da aynı kefede değerlendirip ikisi de emperyalist burjuvazidir diyemezsin. Dersen gülerler.

Aynı biçimde emperyalizme bağımlı sömürülen bir ülkede, emperyalizme sırtını dayıyarak, onunla ittifak halinde ekonomiye ve siyasi iktidara egemen olan işbirlikçi burjuvaziyle, bu ittifakın dışındaki orta burjuvaziyi aynı kefeye koyup ikisi de işbirlikçidir, ya da ikisi de gayri millidir diyemezsin.

Broşür yazarının ağzıyla konuşacak olursak, eğer ülkede emperyalizmin işbirlikçisi bir tekelci burjuvazi varsa, bir de emperyalizmin işbirlikçisi ve tekelci olmayan burjuvazi var demektir. Zaten yazar da, orta burjuvazi dediği kesimi işbirlikçi tekelci burjuvazinin dışında tutmaktadır.

Bu burjuvazi istese de işbirlikçi tekelci burjuvazinin içinde değil dışındadır. Ve de adı üstünde, emperyalizmle ittifak halinde olan işbirlikçi tekelci burjuvazidir.

Durum bu olunca, bizi emperyalizme bağımlı kılan burjuvazi hangi burjuvazidir? Hangi kapitalist işletmelerdir? İşbirlikçi burjuvazi (ya da «işbirlikçi tekelci burjuvazi») değil mi? Bunların emperyalizmle birlikte ya da emperyalizmin tayin ettiği alanlarda yaptıkları yatırımlar değil mi? Bunlar dururken, emperyalizme bağımlılık yaratan başka kapitalist işletmelerden ve orta burjuvalardan söz edilemez.

Evet, emperyalizm ve işbirlikçi burjuvazi ülke ekonomisine egemendir. Kendi denetimlerinde bağımlı bir kapitalizm oluşturmuşlardır (ya da «işbirlikçi tekelcilik») dolayısıyla bu ikili ittifakın dışında kalan ufak kapitaliste kadar her kapitalist onların belirlediği koşullar altındadır. Kapitalist üretim ya da ticarette bulunan küçük burjuvazi de bu zorunlu bağımlılık içinde bu koşullar altında faaliyette bulunur. Küçük-burjuvazi bir yanıyla emekçi olmakla birlikte, bir yanıyla da kapitalisttir, sermaye sahibidir. Bu durumda, bağımlılık yaratan işletmeler zincirini buralara değin uzatmak gerekir. İşbirlikçi ya da gayrı-milli sınıflar içine küçük-burjuvaziyi de katmak gerekir, bu sakat mantıkla.

Emperyalizme bağımlı bir kapitalizm var ülkede. Ve kapitalist üretimde bulunan işletmeler olarak işbirlikçi burjuvazi («tekelci»), orta burjuvazi ve küçük-burjuvazinin elindeki işletmeler var. Proletarya, sosyalizmi, tümünün varlığına son verdiği (yani toplumsallaştırdığı) zaman gerçekleştirmiş olacaktır elbet. Ama emperyalizme bağımlı sömürülen bir ülkede, proletaryanın sosyalizme geçebilmek için ilkin emperyalizme bağımlılığa son vermesi gerekiyor. Öyleyse emperyalizmi kapı dışarı edebilmek için kapitalist üretimde bulunan bu üçlüden öncelikle hangisinin (ya da hangilerinin) elindeki işletmeleri toplumsallaştırması gerekir.

Broşür yazarının sakat mantığıyla bakarsak, ülkede bağımlılık yaratmayan kapitalist işletmeler ve de millî burjuvalar olmadığına göre, proletaryanın iktidarı alır almaz tümünü toplumsallaştırması lâzım. (Herhalde bir kararnameyle halleder bu işi!) Yazar küçük-burjuvaziyi gayrı-millî sınıfların dışında tutmuş, bu işletmeleri de bağımlılık yaratan işletmeler içine sokmamış, ya bunlar emperyalizm ve «işbirlikçi tekelci»lerin denetim ve kontrolleri dışındadır, ya da büyük bir ihsanda bulunmuş! Öyleyse biz de toplumsallaştırmanın dışında tutalım bu sınıfı. O zaman proletaryanın, iktidarı alır almaz bağımlılık yaratan tüm kapitalist işletmeleri elinde tutanlar olarak işbirlikçi burjuvazi ve orta burjuvazinin varlığına son vermesi gerekir. Orta burjuvaziyi toplumsallaştırmanın dışında bırakırsan, gayrımillî bir sınıfı ve emperyalizme bağımlılık yaratan işletmeleri dışarda bırakmış olursun ki, tam bağımsızlık sağlanmış olamaz. Ya da bağımlılığı yaratan bu burjuvazi ve işletmeleri değildir.

Fakat yazara göre, proletarya ve müttefikleri iktidarı aldıkları zaman, orta-burjuvazi iktidarın dışında tutulmakla birlikte, onun elindeki kapitalist işletmeler hemen toplumsallaştırılmayacak. Emperyalizme bağımlılık yarattığını söylediği bu kapitalist işletmeler, sosyalizm hedeflendiğinden, süreç içinde toplumsallaştırılacaklar.

PROLETARYA VE İKTİDAR ORTAKLARI

Biz, ne yapmayı düşünüyoruz? Ona göre biz, millî burjuvazi dediğimiz için bu kesime ve de millî demokratik devrimi savunduğumuz için, iktidarda yer vermeyi ve bu kapitalist işletmeyi yaşatmayı düşünüyoruz. Çünkü, millî demokratik devrimlerde öyle olurmuş; iktidarda millî burjuvaziye de yer vermezsek, millî demokratik devrimi savunamazmışız. Hay sen aklınla bin yaşa!

Devrimlerde ittifaklar, sınıfların devrime karşı tutumlarından, devrimci mücadeleye katılıp katılmamalarından doğar. Proletarya, devrimde ilkin hedef aldığı güçleri belirler. Yani egemen sınıf ya da sınıfları, devleti elinde bulunduran sınıf ya da sınıfları. Sosyalizme geçebilmek için, onlardan sıyasal iktidarı almak ve bununla da yetinmeyip, mülkten tecrit etmek zorundadır. Proletarya, bu işi kimlerle yapabileceğini saptamak için, egemen sınıflar dışında, toplumda geri kalan sınıf ve tabakaları değerlendirir. Bunu yaparken de bu sınıf ve tabakaların egemen sınıflarla olan çelişkilerini değerlendirir. Bu çelişkilere göre, temel ittifaklarını, dolaylı ittifaklarını, yanına çekemese bile nötralize edebileceği tabakaları saptar. Asgarî programını, strateji ve taktiklerini bu saptamalara göre ayarlar. Proletarya için ittifaklar sorunu, yani hedef aldığı güçleri mümkün olduğu kadar tecrit etme sorunu hayatî bir sorundur. Bu nedenle, proletarya tüm bu saptamaları doğru yapmak zorundadır. Devrim başarıya ulaşıp, iktidar alınınca, proletaryanın iktidardaki müttefikleri kimler olacaktır? Bu sorunun tek karşılığı vardır: devrim süreci içinde proletaryanın yanında devrim mücadelesine kimler katılmışsa onlar. Yoksa, proletarya, buyur sen de gel, iktidardaki yerini al demez, devrim mücadelesine katılmayan sınıf ya da tabakalara. Tersine, karşı-devrim saflarında yeralanlar devrimin hedef aldığı sınıfların akibetine uğrarlar.

Ama, proletarya için, tek bir kural vardır. İktidardan alaşağı edeceğin sınıfları edebildiğince tecrit etmek. Millî burjuvazi devrime katılmazsa ve devrimden sonra iktidarda olmazsa, o devrim millî demokratik devrim olmaz görüşüne gelince, bu tam bir zırvadır.

Ve ülke ekonomisini gözden geçirdiğinde, proletaryanın yanında devrim saflarına ağırlığını koyacak, öyle ki, devrimden sonra proletaryayla birlikte iktidarda yeralacak güçte bir millî burjuvazi saptayamazsın. Bizim millî dediğimiz, yazarın ortaburjuvazi dediği bu burjuva kesim, bizim devrim anlayışımıza göre de proletarya, sosyalizm yolunda ilerlerken süreç içinde toplumsallaştırılacaktır. Yoksa, sosyalizm yolunda nasıl ilerlersin?

«YANYANA İKİ AYRI KAPİTALİZM» TAHRİFATI

Gelgelelim bizim «marksist yazarımız» «Kurtuluş» ve tabii bizim için bir şey icat edivermiş. Devrimden sonra «bağımsızlıkçı bir kapitalizmi», ya da «bağımsız kapitalizmi» yaşatmak, korumak, hatta bir ölçüde geliştirmek! Çok akıllı ya, «Kurtuluş»un

bir zaafından yararlanarak sözümona farkedilmeyecek bir tahrifat yapıyor! «Kurtuluş» millî burjuvazi demekten çekinince, sorunu «emperyalizme bağımlılık yaratmayan kapitalist işletmeler» diye formüle etti ya, kurnazımız da, bundan hareketle «Kurtuluş» adına (ucu bize de dokunuyor), ülkede bağımlı kapitalizmin (ya da «işbirlikçi tekelciliğin») dışında bir de «bağımsızlıkçı kapitalizm» ya da «bağımsız kapitalizm» diye ayrı bir kapitalizm daha olduğu sonucuna varıyor. O kadar doğal davranıyor ki, sanki «Kurtuluş» sorunu böyle koymuş, ülkede yanyana ve birbiriyle ilgisiz iki ayrı kapitalizm olduğunu iddia etmiş. Görüyor musunuz ne kadar akıllı! Ondan sonra başlıyor, bir de ayrıca «bağımsız kapitalizm» olmadığını kanıtlamaya. Kendi yarattığı şeylerle boğuşmaya giriyor. Bin dereden su getiriyor. Ve kanıtlıyor da! Göbeği çatlıyor çocuğun ama kanıtlıyor sonunda! Meğerse, «... tekelcilik bir kez gerçekleşince, ülkenin bütün ekonomisi üzerinde bir egemenlik kurar; meta değerlerini tekel fiyatlarına dönüştürerek, merkezî plânlamayı gerçekleştirir...» vb. Biz bunu nasıl atladık arkadaş! Meğerse neler oluyormuş! Öyleyse «Kurtuluş» yazarı, biz nasıl «yaşatacağız», «koruyacağız» hele hele «nasıl geliştireceğiz» şu «bağımsız kapitalizmi?» Söyler misin bana! Neyse!

Merkezî plânlamaya hiç girmeyelim. İşbirlikçi tekelciliğe de. Emperyalist sistemin dünya pazarında kimlerin belirleyici olduğunu, kimler aracılığıyla olduğunu, yani, işbirlikçilerin rolünü hep tartıştık.

Peki, broşür Yazarı, ülkede iki ayrı sermaye, «işbirlikçi-tekelci sermaye» ve «tekel-dışı» sermaye olduğunu söylediğin zaman, niye ülkede, biri «işbirlikçi-tekelci kapitalizm», diğeri «tekel-dışı kapitalizm» diye iki ayrı kapitalizm olmuyor? Biz işbirlikçi sermaye ve millî sermaye ya da «Kurtuluş»un deyimiyle, emperyalizmle bağımlılık yaratmayan işletmeler deyince, niye ülkede iki ayrı kapitalizm olduğunu iddia etmiş olalım.

AKIL DIŞI SORULAR!

Broşür yazarı, «Kurtuluş»tan bir alıntı yaptıktan sonra şöyle diyor: «Görüldüğü gibi, bizim sayın yazar, kapitalist üretim ilişkilerinin esas temsilcisi ve egemen gücü olan işbirlikçi-tekelciliği ortadan kaldırıyor ve bunların yerine 'sosyalist üretim ilişkileri'ni geçiriyor, ondan sonra da nasıl yapıyorsa, Türkiye'de 'bağımsızlıkçı' bir kapitalizmi yaşatabiliyor!..» Sonra ekonominin yasalarından dem vuruyor, ekonomi-politik bilgilerini döktürüyor, şu artık yakından tanıdığımız merkezî plânlamasına va-

rıyor, bu merkezî plânlamaya bağlı olarak dağıtım şebekeleri, istasyonlar, ulaşım şebekeleri vs. ile «tekel dışı sermayeyi denetim altına alırken, bir yandan da, hisse senetleri ve kredi sistemini yaygınlaştırarak, ülkenin tüm iktisadî yapısını etkiler ve şekillendirir. Tekelciliğin gerçekleştiği ülkede artık bir tek yasa vardır, o da tekelci sermaye yasasıdır. Metaların kendi değerine değil, tekel kârlarına göre değerlendirilmesidir.» Çocuk derya!

Ondan sonra çok haklı olarak soruyor tabii; sorar o!

«Bu kısa açıklamadan sonra soralım şimdi sayın yazara, böylesine merkezileşmiş bir sermayeyi 'sosyalleştirirken', yazarın kendi deyimiyle 'sosyalist üretim ilişkileri' içine geçirilirken, bu sermayenin bugünden denetlenmiş olduğu ve sizin de adına 'bağımsız kapitalizm' dediğiniz (ne zaman dedi arkadaş! - E.) sermayeyi bundan ayırdederek nasıl geliştireceksiniz?» Bu soruyu sorduktan sonra, yukarıda verdiği ekonomi-politik bilgilerini bir kez daha hatırlatıp gene soruyor; (soracak tabii, öyle kolay kolay yakayı kurtarmak var mı?)

«... Bu tekelci denetimi devletin eline verdiğiniz zaman, yani, demokratik halk devletinin eline ve yazarın kendi deyimiyle 'proletaryanın asgari programı çerçevesine' aldığınız zaman, bu tekelci sermayenin denetimi altında olan diğer sermayeleri demokratik halk devletinin denetimi ve 'sosyalist üretim ilişkileri' denetimi dışında nasıl tutacaksınız?»

Hadi bakalım, gösteri marifetini «Kurtuluş», nasıl edeceğiz de biz bu adamları, demokratik halk devletinin, sosyalist üretim ilişkilerinin denetimi dışında tutacağız! Tutamazsak ayıp olacak adamlara, çünkü bunlar bizim amcalarımız, dayılarımız, eniştelerimiz!

DEVRİMDEN SONRA ORTA BURJUVAZİ NE OLACAK?

Bu soruları sorabilmek için, adamın aklından zoru olması gerek. Kim diyor bunları, demokratik halk devletinin, sosyalist üretim ilişkilerinin denetimi dışında tutacağız diye? Sonra nıye tutalım? Bunlar bizim devletimizin sınırları içinde faaliyette bulunmayacak mı? Niye denetim dışında tutalım? İktidarı aldıktan sonra, sosyalizmin inşasına koyulduğumuzda, zorunlu olarak bir süre faaliyette bulunacaklar. En sıkı biçimde denetleyeceksin elbet, bunun da olanağı var; siyasî ve ekonomik iktidar elde olacak.

Peki siz ne yapacaksınız? İşbirlikçilerle aynı kefeye koyup, emperyalizmle bağımlılık ilişkilerine yol açıyor diye orta burjuvazinin elindeki kapitalist işletmeleri toptan bir çırpıda sosyal-

leştirecek misiniz? Bazen ne dediğiniz belli olmuyor, buna örnek vereceğiz, ama yeri gelince de, iktidarın dışında tutmaktan ve sosyalizmi inşa ederken, süreç içinde toplumsallaştırmaktan söz ediyorsunuz. Demek ki, bu sermayeyi kontrol eden işbirlikçi «tekelci» sermayeyi toplumsallaştırdıktan sonra, kontrol ettiği «tekel-dışı sermaye» emperyalizmle bağımlılık ilişkileri yarattığı halde demokratik halk iktidarının denetimi altında bir süre daha faaliyette bulunacak!

Şu bölük pörçük ama, koskoca Türkiye sosyalist hareketi içinde, iktidarı aldıktan sonra, ilk adımda toplumsallaştıracak kapitalist işletmelerin dışında kalacak olan işletmeleri, denetlemeyi ve süreç içinde toplumsallaştırmayı broşür yazarı bile becerecek de biz mi beceremeyeceğiz! Vah başıma gelenler!

Bazen, orta-burjuvaziyi ne yapacakları belli olmuyor dedik. Örnek verelim: Aklınca, millî demokratik devrimlerdeki durumu açıklarken, «... Yabancı sermaye ve komprodor burjuvazinin sermayesi sosyalleştirilirken, millî sermaye bundan etkilenmez ve bu sosyalleşmenin dışında kalabilir, bunun için de varlığını sürdürebilir...» diyor, broşür yazarı.

Peki senin dediğin devrimlerde sosyalleştirmenin dışında kalmıyor mu? Bir süre daha varlığını sürdürmüyor mu? Ya dışında kalıyor ya kalmıyor, geveleme!

Bu konudaki kem-kümlerine devam edelim:

«... Ama tekelciliğin gerçekleştiği bir ülkede orta sermayenin en azından yüzde seksen veya yüzde doksanı tekelci sermayenin güdümüne girmiş, onunla sıkı bağlarla birbirine bağlanmış ve onun denetimi altına girmiştir. Tekelci sermaye ile bu kadar ilişki içersine girmiş ve onun denetiminde olan bir sermayeyi tekelci sermayenin sosyalleştirilmesine rağmen yaşatmak olanaksızdır. Çünkü o sermaye tekelciliğe bağlı olmuş olduğu bağların aynısıyle 'sosyalist üretim ilişkileri' ve sosyalist plânlamaya bağlanacaktır. Nasıl ki, daha önce tekelci sermaye bu sermayeleri çekip çevirmişse, tekelci sermayenin yerine 'sosyalist üretim ilişkileri'nin geçmesiyle birlikte bu sermayeyi çekip çevirmek 'sosyalist üretim ilişkilerine' düşmektedir. Başka türlü olmasının olanağı yoktur. Tekelci sermaye nasıl ki bir merkezî plânlamayı gerçekleştirirse, 'sosyalist üretim ilişkileri' de kendine has bir şekilde merkezî plânlamayı gerçekleştirecektir. Böyle olunca, yazar, bu durumda hâlâ 'bağımsız' bir kapitalizmi nasıl yaşatacaktır?».

Söyle bakalım «yazar» arkadaş, nasıl yaşatacaksın şu «bağımsız kapitalizmi»?

Daha önce yaptığımız alıntıda, «bir ülkede bir kez işbirlikçi tekelcilik gerçekleşince ve emperyalizm «Kurtuluş»un deyimiyle bir 'iç olgu' haline gelince, emperyalizmden ve işbirlikçi tekelcilikten bağımsız kalan en ufak bir sermaye bulunamaz o ülkede...» denmişti. Dikkat edin, en ufak bir sermaye bulunmaz. Sonra, «... Emperyalizmle işbirlikçi tekelcilik bir ülkenin tüm sermayesini kontrol altına almadan ne siyasî ne de ekonomik egemenliğini kuramaz. Emperyalizmle işbirlikçi tekelciliğin temel yasası kontrolsuz hiçbir sermaye bırakmayarak, merkezî plânlamayı gerçekleştirmektir» denmişti. Buradaki «tüm sermayenin kontrolu», «Kontrolsüz hiç bir sermaye bırakmamak» sözlerine dikkati çekelim. Durum bu iken, daha sonra kontrol edilen sermayede % 10-20 arasında bir tenzilât yapıldığını görüyoruz, son alıntıda. Bunun boşuna olduğunu mu sanıyorsunuz? Hayır değil. Bu kaçış aralığıdır. Manevra alanıdır. Yazarımız, pek kurnaz ya, kendine hareket alanı sağlıyor.

Bir defa, milli demokratik devrimleri (sözüm ona) açıklarken, «...Yabancı sermaye ve komprador burjuvazinin sermayesi sosyalleştirilirken, milli sermaye bundan etkilenmez ve bu sosyalleştirmenin dışında kalabilir, bunun için varlığını sürdürebilir» dedi. Yani kendi devrim anlayışlarına göre «işbirlikçi tekelci burjuvazi» sosyalleştirilirken, orta-burjuvazi bu sosyalleştirmenin dışında kalamaz. Ya da onunla birlikte sosyalleştirilir.. «Tekelci sermaye ile bu kadar ilişki içersine girmiş ve onun denetiminde olan bir sermayeyi, tekelci sermayenin sosyalleştirilmesine rağmen yaşatmak olanaksızdır» dedi. Yani, «tekelci sermaye» ile birlikte onlar da ölür; bir başka deyişle sosyalleştirilir. Ama tam da bunu savunmuyor. Ondan sonra tuttu, «...Çünkü o sermaye tekelciliğe bağlı olmuş olduğu bağların aynısıyla 'sosyalist üretim ilişkileri' ve sosyalist planlamaya bağlanacaktır. Nasıl ki, daha önce tekelci sermaye bu sermayeleri çekip çevirmişse, tekelci sermayenin yerine 'sosyalist üretim ilişkileri'nin geçmesiyle birlikte bu sermayeyi çekip çevirmek 'sosyalist üretim ilişkilerine' düşmektedir. Başka türlü olmasının olanağı yoktur. Tekelci sermaye nasıl ki bir merkezi planlamayı gerçekleştirirse, 'sosyalist üretim ilişkileri' de kendine has bir şekilde merkezî plânlamayı gerçekleştirecektir...» diye geveledi. Önce sosyalleşmenin dışında kalamaz, tekelci sermaye ile birlikte sosyalleştirilir de, sonra sosyalist üretim ilişkilerinin dışında bir öğe olarak sosyalist üretim ilişkileri tarafından çekilip çevirilmekten bahset. İşte %10-20'lik tenzilat bundan. Ayrıntıda bir tartışmaya girersen, çekilip çevrilen bölümü

olduğunu da söyleyecek, «tekelci sermaye ile birlikte sosyalleştirilen» bölümü olduğunu da. Oportünizmin dik alâsı.

Bitirmeden bir-iki şeye daha dikkati çekelim. Devrimden sonra, orta-burjuvazi ya da sermaye, yazarın deyişiyle «tekelciliğe bağlı olmuş olduğu bağların aynısıyla sosyalist üretim ilişkilerine ve sosyalist planlamaya» bağlı olmayacak. Kıyaslanamayacak kadar değişik ve sıkı bir bağ ve denetleme olacak bu. Çünkü, «Tekelci sermaye nasıl ki bir merkezî plânlamayı gerçekleştirirse, sosyalist üretim ilişkileri de kendine has bir şekilde merkezî plânlamayı gerçekleştirecektir» değil. Asla değil! Merkezî plânlama yalnızca ve yalnızca sosyalist ekonomide gerçekleştirilebilir. Arif olan anlar!

Ulusal Çıkarlar Dolarla Trampa Edilemez

EMPERYALİSTLER VE İŞBİRLİKÇİLERİ SALDIRIDA

Egemen sınıflar, Ecevit iktidarını daha da sağa itebilmek ya da devirebilmek için durmadan yeni iktidar seçeneklerini gündeme getiriyor. Washington'un baskısı, geniş tabanlı hükümet kurma girişimleri, büyük patronların son muhtırası, AP ile MHP'nin saldırıları ve bunların tümüne paralel olarak arttırılan faşist provokasyonlar açıkça gösteriyor ki emperyalistler ve işbirlikçileri Ecevit iktidarından çok daha fazla ödün istiyorlar. CHP örgütü ve ona umut bağlamış kitleler bugün daha iyi anlamış olmalılar ki emperyalizme ödün vermenin sonu yoktur.

Geçen nisan ayı boyunca CHP yönetimi, içinden ve dışından yapılan saldırılarla kendi sağındaki güçlere teslim oldu. Kontak kapama girişimi, Demirel ve Türkeş'in mitingleri, altı bağımsız bakanın muhtırası, üç CHP milletvekilinin istifası ile yapılan bölücülük ve antikomünizm propagandası karşısında, 25 Nisanda Sıkıyönetimin Güneydoğu Anadoludaki daha altı ilde yaygınlaştırılması kararı alındı ve geleneksel 1 Mayıs gösterisi yasaklandı.

Özellikle Güneydoğu Anadoluda ve büyük şehirlerdeki ge-

niş işçi ve emekçi kitlelerin desteğine ters düşen bu ödünlere karşın, başta Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçi sermaye şimdi iktidardan tam teslimiyet istiyor, ya da 12 Mart faşizmi benzeri bir çözümü gündeme getirmeye çalışıyor.

ÖDÜNLERİN SONU YOK

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TUSİAD)'nin çarşaf gibi paralı ilanlarıyla dile getirdiği dilekler, kuşkusuz bugüne kadar emperyalist mali kuruluşların dilekleridir. Bunların bir çoğu CHP ağırlıklı iktidar tarafından adım adım yerine getirilmiştir ve bir bölümü için de yerine getirilme vaadi verilmiştir. Örneğin IMF'nin direttiği devalüasyon karşısında Başbakan, üçte-bir Senato seçimlerinden sonrası için söz vermiştir. Bir türlü gelmiyen taze para karşılığında IMF ve büyük patronların istediği istikrar programındaki önlemlerin bir çoğu gerçekleştirilmiştir. Kalkınma hızının yavaşlatılması, gereken zamların yapılması, taban fiyatları ile ücretlerin yavaşlatılması için çeşitli önlemler alınmış ve alınmaktadır. İşçi sınıfı ve yandaşı emekçi sınıfların siyasal ve demokratik mücadele olanaklarını sınırlamak ve böylece baskı ve sömürüyü artırmak için gereken adımlar atılmaktadır. Üstelik bu iktidar yönetiminde, 1978 yılında, işbirlikçi sermaye, son yılların en yüksek kâr oranlarını sağlamıştır.

Fakat bütün bu ödünler yetmemektedir. İki ay kadar önce Ecevit'in yanında DİSK ve Türk-İş ile birlikte görünmeyi kabul eden büyük sanayiciler, bugün saldırıya geçerken, ABD emperyalizmi ile tam bir uyum içine girmişlerdir. Metin Toker ve benzeri Amerikancı politikacıların çabalarıyla geniş tabanlı hükümet formülleri ile sürekli gündeme getirilen şey, başta ABD'nin ve NATO'nun Türkiye üzerindeki acil çıkarlarıdır. Bunlar bugün ABD için ertelenemez sorunlar haline gelmiştir.

Bir aylık bir hükümet bunalımı döneminden sonra 1 Mayıs'ı da yasaklayarak egemen güçlere güvence vermek ve tek iktidar seçeneği olduğunu kanıtlamak isteyen Ecevit, ABD'nin başvurusu ile bir hafta içinde Başkan Carter'in temsilcisi ile masaya oturdu. Aynı zamanda Dış İşleri Bakan Yardımcısı olan Cristopher'a ve heyetine, tarihi Guadelope doruğundan dört ay geçmesine karşın, «ivedi dış yardım»ın sonuç vermediği anlatıldı. Buna yuvarlak sözlerle, ABD'nin bu konuda olumlu bir tavır içinde olduğu yanıtı alındı. ABD'nin istediği şey, Türkiye'nin, Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına dönüşünü engellemesi ve Türkiye ile ABD arasındaki Savunma

İşbirliği Anlaşması konusundaki çalışmaların hızlandırılmasıdır. Ayrıca somut olarak da, U-2 uçaklarının Türkiye topraklarında uçmasına izin verilmesi talep edilmiştir.

Kısaca, 1978 yılında Ecevit hükümetinin verdiği bir kararla açılmış olan Amerikan üslerinin geçici statüsünün sona ereceği 1979 Ekim başına kadar, Türkiye'den yeni bir askeri ödün istenmektedir. Bu tarihe 4 ay kalmıştır. Ayrıca Salt 2 Anlaşması gündemdedir. Bu nedenle acele edilmelidir.

Bu gelişmelere paralel olarak harekete geçilmiş, geniş tabanlı hükümet söylentileri ile birlikte TUSİAD muhtırası gündeme sokulmuştur. ABD istekleriyle askeri ve ekonomik yardım arasında bir pazarlık gücü oluşturmaya çalışan Ecevit, büyük sermaye çevrelerinin bu çıkışını, hükümetin arkadan bıçaklanması olarak değerlendirmiştir. Gerçekten de muhtırada patronlar «Pazar ekonomisinden gitgide uzaklaşan bir davranışla ve Batı dünyasında hakettiğimiz yeri, ve yeterli kredileri ve de yatırımlar için gerekli dış sermayeyi bulabiliriz» diyorlardı. Büyük patronlar mayıs ortasına kadar iki hafta Türkiye'de kalan IMF heyeti ile görüşmüşlerdi ve ABD'ye tam teslimiyeti öneriyorlardı. CHP ağırlıklı iktidar ise vereceği ödünlerin bedelini yükseltmeye çalışıyor, kitlelerin anti-emperyalist özlemlerine tümüyle ters düşmemeye çabalıyordu.

Aradaki fark pek büyük değildir, burjuvazinin sert ve yumuşak yüzleri arasındaki bir aile kavgasıdır bu, ama halkın seyirci bırakılmaya çalışıldığı hırçın bir post kavgasına dönüşmektedir.

14 Mayısta ABD'nin U-2 uçakları konusundaki somut istekleri, bir Dışişleri Bakanlığı bildirisiyle kamuoyuna resmen açıklanmıştır. Bir gün sonra da Ecevit, Washington'un isteklerini yorumlarken, paralı muhtıralarla hükümetin düşürülemiyeceğini belirterek büyük sermaye çevrelerine ve bu hükümet ölmüştür diyen Demirel'e sert bir dille çattı. Bu sert çıkışların nedenlerinden biri, CHP Kurultayı öncesinde örgütten gelecek sol eleştirileri dengelemektir.

ECEVİT U-2'LERE KAPIYI ARALIK TUTUYOR

Başbakan Ecevit, U-2 konusundaki ABD istekleri üzerinde yaptığı açıklamada Türkiye'nin Salt-2 Anlaşmasına taraf bir ülke olmadığını bu nedenle ABD'nin isteğine karşı Sovyetler'in ne karşılık vereceğini bilmediğini, Sovyetler'in tavrı belli olduktan sonra dünya barışına ve yumuşamaya katkıda bulunacak bir karar verilebileceğini, söylüyor.

İki büyük devlet arasındaki denge politikası tutumu ile Ecevit'in bu konuda baştan kesin bir tavır takınmaması, kapıyı aralık tutma anlamına gelir. Türkiye'nin taraf olmadığı bir anlaşmada, 30-40 bin metre yükseklikte uçacak U-2 uçaklarına uçuş izni konusunun tartışılması bile anlamsızdır. Bu ABD isteği baştan reddedilmeliydi. Çünkü Türkiye'nin bu uçaklardaki aygıtların hangi amaçla kullanılacağını denetlemesi olanaksızdır.

Amerika'dan gelen son haberlere göre, Cristopher, Türkiye'nin U-2 casus uçaklarını Sovyetlerin kabulüne bıraktığı haberi doğru değildir demiştir. Bu, Türkiye Dışişleri Bakanlığının son resmî açıklamasının yalanlanması anlamındadır. Ecevit ve Ökçün buna ne cevap verecektir. Yine son günlerde Brüksel'de yapılan NATO toplantısında, Savunma Bakanı Akmandor, ABD Savunma Bakanı Brown ile U-2 konusunu görüşmüştür. NATO çevreleri, bu görüşmede, 3 milyar dolarlık bir silah listesinin Amerika'ya sunulduğunu açıkladıklarına göre, bu yöndeki hızlı gelişmeler halkımızdan gizlenmektedir.

Washington, Türkiye U-2 uçuşlarına izin verirse, SALT-2 kurtarılacakmış gibi bir hava vermek istemektedir. Bilindiği gibi ABD ile SSCB arasında imza aşamasına gelen Nükleer Silahları Sınırlandırma (SALT-2) anlaşması konusu, Carter yönetiminin gündemindeki acil maddelerden biri haline gelmiştir. ABD Başkanı Carter SALT-2 konusunu, gelecek yılki başkanlık seçimleri için bir başarı olarak gerçekleştirmek kararındadır.

Anlaşılan Carter yönetimi, önce SALT-2 Anlaşmasını Amerikan kongresinden geçirebilmek için Ortaasyadaki Sovyet nükleer denemelerinin, Türkiye topraklarından İran'da olduğu kadar kesinlikle denetlenemiyeceği iddialarına karşı, U-2 uçakları ile havadan kontrola da özel bir önem verme çabasındadır. CIA Başkanı Turner'in de içinde olduğu grup, Türkiye ile Sovyet füze deneme istasyonları arasında, Kafkas Sıradağları gibi bir coğrafi engelden söz ederek havadan kontrolu savunmaktadır. ABD uzmanlarına göre uzaydan kontrol ise henüz istenen etkinliğe varabilmiş değildir. Bir başka görüşe göre ise Sovyetler'i denetlemek için Türkiye'deki tesislerin yerini zaten uydular dolduramaz.

Ecevit U-2'ler konusunda yaptığı açıklamada, İran Devriminin söküp attığı Amerikan casusluk üslerinin Türkiye'ye yerleştirilmesi isteklerinden söz etmemiştir. Oysa ABD'nin Ortadoğu gündeminde asıl bu konu vardır. Carter'ın özel temsilcisi Cristopher belki bu konudan açıkça söz etmemiş, fakat

ABD-Türkiye arasındaki Savunma İşbirliği Anlaşmasının 4 ay içinde imzalanmasını istemekle dolaylı olarak bu Amerikan isteğini dile getirmiştir. Bu konuda kimsenin kuşkusu yoktur. CIA Başkanı Turner, ABD'nin İran'da kaybettiği haber alma tesislerinin yerinin 1984 yılına kadar doldurulamıyacağını birkaç hafta önce açıklamıştı.

ABD dinleme ve casusluk faaliyetleri kuşkusuz sadece Türkiye'den yapılacak değildir. Ama ABD için en uygun ülkelerden biri olarak Sovyetler Birliği çevresinde Türkiye kalmıştır. Yunanistan'a yeni üsler kurma konusunda hazırlıklar vardır. Kıbrıs'taki İngiliz Akratur üssünü ABD'nin U-2 uçakları için kullandığı bilinmektedir. Hatta ABD, Çin Halk Cumhuriyeti ile siyasal yakınlığından yararlanarak orada da Sovyet'leri gözetleme ve dinleme üsleri kurmayı planlamaktadır.

ABD VE NATO'NUN TÜRKİYE PLANLARI

Kuşkusuz emperyalist sistemin bu yoğun askeri hazırlığı, dünya halklarına SALT-2 Anlaşması adı ile dünya barışına katkı kılıfıyla sunulmaktadır.

Oysa geçen Nisan ayının birkaç haberine gözatmak Avrupa ve Ortadoğudaki NATO ve Amerikan planlarının iğrençliğini daha açık olarak ortaya koyacaktır.

Bunlardan birincisi, 26.4.1979 tarihlidir. NATO Savunma Bakanları prensip anlaşmasına göre, Sovyetler Birliği'nde geliştirilen SS-20 orta menzilli füzeler nedeniyle, NATO «artan bir tehdit altındadır» (!) «Bu nedenle Batı Avrupadaki üslerden Batı Rusya'yı vuracak şekilde Persling ya da Cruise füzelerinin» kullanılması düşünülmektedir. Norveç, topraklarında düşünülen füze üslerine karşı çıkmıştır. Federal Almanya ise Sovyetler'le olan ilişkilerinin bozulmaması için bu silahların Türkiye'ye yerleştirilmesini ABD'ye önermiştir. Buna karşılık Türkiye'ye «yardım» konusunda daha etkin bir tutum vaad etmektedir.

Emperyalizmin Türkiye üzerindeki kirli hesaplarına yönelik, 29.4.1979 tarihli iki haber daha var. Bunlardan biri, ABD Savunma Bakanı H. Brown'un açıklaması: Yine Sovyetler Birliği'nin üstünlüğü gerekçesiyle «Lance füzelerinin kuvvetli radyasyon başlıklarıyla donatılacağı.» Uzmanlara göre bu, «Lance füzelerinin nötron bombası başlıkları ile donatılması» anlamına geliyor. Amerikan militarizminin insanlık dışı planlarından biri de bu.

Yine aynı tarihli bir başka haber, ABD emperyalizminin Ortadoğu çıkarları için Türkiye'yi atlama tahtası olarak kul-

lanmak istediğini gösteriyor. Amerika'nın en ciddi yayın organlarından sayılan «Fortune» Dergisince, ABD Ortadoğu'daki zenginlikleri korumak için oluşturacağı yüzbin kişilik bir özel ordunun bölgeye sevkedilmesinde Türkiye'yi üs olarak kullanmayı planlamaktadır. Yazıda şunlar açıklanıyor: «Başta petrol olmak üzere pek çok doğal zenginliğin bulunduğu Ortadoğunun korunması için oluşturulacak ordunun bölgeye sevkedilmesinde Türkiye üs olarak kullanılacak. Amerika, Kuzey Carolina'daki askeri üslerde özel olarak yetiştirdiği birlikleri, Türkiye üzerinden Ortadoğu'ya göndermenin planlarını yaptı...»

Yazı ayrıntılı olarak Ortadoğu'ya Türkiye'den müdahalenin dört ayrı planını anlatmakta ve üslerin kullanılması halinde 920 nakliye uçağı yerine 234 uçağın yeterli olacağının hesaplandığını nakletmektedir. Dergi, yazının sonunda bir pürüzden söz etmektedir(!): «Türk Hükümetinin konuyla ilgili haberi olmadığından, habersiz yapılacak böyle bir girişim, Türk-Amerikan ilişkilerinin ciddi bir şekilde sarsılmasına neden olabilecek»

Bu konuda Ecevit ve Dışişleri Bakanlığı, hâlâ hiçbir etkimizin olmadığı SALT-2 konusunda, uluslararası yumuşamaya ya da dünya barışına katkıdan söz edebilir mi? Açıkça Türkiye'den istenen şey, ABD'nin atlama tahtası olmak ve Ortadoğunun jandarmalığı görevini sürdürmektir. Bunun yanında Anadolu'daki üsleri nükleer başlıklarla donatarak, kararını Türkiye'nin veremiyeceği bir harpte, yurdumuzu yangın yerine çevirmektir.

Bu konuda ABD, Türkiye Hükümetinden henüz resmen bir istekte bulunmuş olmıyabilir. Ama önümüzdeki Savunma İşbirliği Anlaşması görüşmelerinde bu konu gündeme gelecektir. Ya da yeni üsler konusunda ödünler verilirse ABD, 100 bin kişilik özel ordunun Türkiye'den geçişini bir emrivaki olarak gündeme getirmeye çalışacaktır.

Türkiye'nin sömürüsünü daha da yoğunlaştıracak olan «yardım» karşılığında yeni üsler vermek, ulusal çıkarların dolarla trampa edilişi demektir. Buna Anti-emperyalist güçler göz yumamaz.

ABD'NİN YENİ POLİTİKASI: DOĞRUDAN MÜDAHALE

ABD emperyalizminin Vietnam yenilgisinden sonra Washington bir yandan Çin Halk Cumhuriyeti ile ilişkilerini geliştirirken diğer yandan Ortadoğu çıkarlarını ön plana almıştı.

Uzun süre bizzat Amerikan halkının savaşa karşı tutumu nedeniyle, ABD, siyasal ve askeri varlığını asgaride tutarak, Ortadoğudaki çıkarlarını gerici İsrail-Suudi Arabistan-İran eksenı aracılığı ile savunma yoluna itilmişti. Buna Nixon Doktrini deniyordu.

Oysa o dönemden bu yana ABD, Teng yönetimi ile anlaşarak 1 milyarlık Çin pazarına kavuşmuş ve Ortadoğuda da Sedat Mısır'ı ile anlaşırken koskoca İran'ı elden kaçırmıştı. Etyopya ve Afganistan'ın da emperyalist sistemden kopmasıyla ABD yönetimi şiddetli eleştirilere hedef oldu. Eski Dışişleri Bakanı Kissinger, geçen sonbaharda artık ABD'nin bir cezalandırma yöntemine başvurmak zorunda olduğunu savunmaya başladı.

Başkan Carter'in Güvenlik Danışmanı Brzezinski açıkça «ABD, hayati çıkarları bulunan bölgelerde, gerektiğinde doğrudan müdahele edecektir» demeye başladı.

Bu nedenle ABD-Türkiye arasında önümüzdeki dört ay içinde imzalanmaya çalışılan Savunma İşbirliği Anlaşması ile Türkiye, ABD'nin Ortadağuda tam bir atlama tahtası ve bekçisi haline getirilebilirse, Türkiye daha etkin bir Amerikan politikasıyla karşılaşacaktır. Bunun geriye dönüşü yoktur. ABD yönetimi, Ecevit iktidarının Arap ülkeleriyle ve sosyalist ülkelerle çekingen bir biçimde sürdürmeye çalıştığı «çok yanlı» ilişkilerini bile kuşkuyla izlemekte ve Türkiye'den açık bir tercih beklemektedir. Emperyalist sistem içinde sömürülen bir ülkeye, daha şimdiden gösterilen bu tür bir kuşku, ilerde hayati çıkarlar için rahatça bir askeri müdahaleye kadar gidebilir. Öyleyse Türkiye teslimiyet sınırına itilinceye kadar sürekli olarak istikrarsızlaştırma operasyonuna tabi tutulmalı, hükümet bunalımları, mezhepçilik, ayrılıkçılık hareketleri kışkırtılmalı, faşist saldırılar, katliamlar arttırılmalı, bunlarla askeri yönetime geçiş hazırlıkları sağlanmalı ve faşist komplo ortamı bir seçenek olarak elde hazır tutulmalıdır.

Başta ABD emperyalizmi ile işbirlikçilerinin Türkiye için tezgâhladıkları sömürü ve baskı ortamı budur. Önümüzdeki günlerde de Türkiye'nin dış ve iç politikasını birinci derecede yönlendirecek olan etkenler bunlardır.

Ekonomik ve siyasal bunalım içindeki emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin Türkiye'ye yüklemeye hazırlandıkları yeni askeri ve ekonomik görevler, emekçi halkımıza yönelik tüm saldırılara kaynaklık etmektedir. Açık faşizmden sivil sıkıyönetime kadar halkımıza reva görülen yönetim biçimlerinin tek

bir hedefi var: işçi sınıfımızı ve yandaşı emekçileri, özellikle siyasal plânda olduğunca örgütsüz bırakmak, örgütlü ise, parçalamak. Böylece onları burjuvazinin sert ve yumuşak yüzü arasındaki aile kavgalarının pasif bir seyircisi durumuna getirmek...

Bu oyun sabırlı bir mücadeleyle her düzeyde bozulmalıdır.

ÇİN'in ABD'ye Dostça Önerisinin Düşündürdükleri

Pekin yönetimi, Angola'da, Sovyetler'in desteklediği marksist MPLA'ya karşı, CIA tarafından, mücadele içine dikkat dağıtıcı bir unsur olarak sokulan ve ancak yeni-sömürgeci bir çözüme varabilecek olan UNİTA'ya arka çıkmıştı. Şili'de faşist Pinochet yönetimini, dünya halklarının baş düşmanı ABD ile birlikte ilk aklayan yine Çin olmuştu. İran halkının kasabı faşist Şaha karşı halkın mücadelesinin şahlanma döneminde, gönderdiği dostluk elçileriyle, yaptığı binbir cilveyle Şah'ın yanında olduğunu göstermişti. Sovyetlerce desteklenen her ilerici rejime karşı çıkmış, Sovyetler'e karşı olan her hareketi, her yönetimi desteklemişti. Dünya savaşının kaçınılmazlığından hareketle, yumuşama politikasına karşı çıkmış, Sovyetler Birliği «tehlikesi»ne karşı NATO'nun güçlendirilmesini savunmuş, militarizme açıkça göz kırpmıştı.

Sosyalist bir ülkenin dış politikasıyla bağdaşamayacak bu tutumların son açmazı geçtiğimiz aylarda meydana gelen Vietnam'a askerî saldırı. Vietnam'a Kamboçya olayını bahane ederek, «ders vermek» hayaliyle yaptığı askerî saldırı sonunda, şanlı bir geleneğe sahip Vietnam halkından, Pekin yönetiminin aldığı ders yetmemiş olacak ki, Çin'li liderler, geçtiğimiz gün-

lerde BM Genel Sekreteri Kurt Waldheim'e «gerekirse Vietnam'a bir kez daha ders verebileceklerini» söyleyecek kadar ileri gittiler. Dahası, ABD'ye de «bir dost olarak» «Küba'ya ders vermesini» önerdiler.

Pekin yönetimi ve dünya gerici basını, Çin'in Vietnam'a karşı giriştiği askerî saldırısını, Vietnam'ın Kamboçya'daki «askerî harekâtına» karşı bir misilleme olarak göstermeye çalıştılar. Gerçekte Kamboçya'da olan, kanlı Pol Pot rejimine karşı Vietnam'ın desteklediği bir halk hareketiydi. Bu olguyu iyi kavrayabilmek için, Kamboçya'nın geçmişine kısaca değinelim.

Kamboçya Komünist Partisi içindeki sürtüşmeler 1960'lara kadar dayanır. Bu çekişmeler, KP Genel Sekreteri Çea Şa Mut'-un esrarengiz ölümünün ardından 1963'te Pol Pot kliğinin partiyi ele geçirmesine kadar sürmüştü. Aynı yıllarda Sihanuk rejimi sürekli CIA'nın hedefi oluyor ve Sihanuk ABD emperyalizmine karşı bir politika izliyordu. Tüm bu gerçeklere karşın Pol Pot, Sihanuk'u baş düşmanı saymaktan geri durmuyordu. 1965-66 yıllarında Pol Pot'un Pekin'e gitmesiyle yerine parti yönetimine geçen Nuon Çea, Sihanuk'un tüm anti-emperyalist girişimlerine, reformcu politikasına arka çıktı, Vietnam'da emperyalizme karşı savaşan Viet-Kong'u olanca gücüyle destekledi. Pekin'deki Pol Pot'un istediği Çin'deki «kültür devrimi»nin kayıtsız şartsız onaylanmasını kabul etmedi. Pol Pot Kamboçya'-ya döndükten sonra, Kamboçya'da yaşayan ve hemen hemen tüm ticareti elinde tutan Çin asıllılar, Sihanuk rejimine karşı tavır takınınca, Sihanuk bunlara karşı önlemler aldı. Bu da Çin-Kamboçya ilişkilerinin bozulmasına yol açtı. Pol Pot, o sıralarda Amerikan emperyalizmine karşı yiğit bir savaş veren Vietnam'lıların davasına ihanet olabilecek bir harekete girişti. Sihanuk'a karşı silahlı savaşı başlattı. Bu hareket yığınsallaşma olanağına sahip olmadığı için başarısızlıkla sonuçlandı, ne var ki, 1970'te bir faşist darbeyle Kamboçya'ya kukla Lon Nol iktidarının yerleşmesine dayanak sağladı. Faşist Lon Nol diktatörlüğüne karşı, Komünist Partisi önderliğinde, Ulusal Birleşik Cephe'nin verdiği mücadele Vietnam'ın yardımı ve aktif desteğiyle beslendi. Beş yıl süren çetin bir savaştan sonra Lon Nol rejimi 1975'te devrildi. Ne var ki, yeni yönetim (Pol Pot kliği) Çin'de uygulanan «kültür devrimi»nin bir kopyasını Kamboçya'da da uygulamaya kalkıştı. Geçmişle olan bütün bağların koparılması adına, yeni bir insan tipi yaratılması adına, halkın bağlı olduğu gelenekler silinip atıldı, insanlar arasındaki eski ilişkiler parçalandı, halkın inançlarına karşı amansız bir baskı

uygulandı, küçükten büyüğe herkes ağır koşullar altında zor kullanılarak çalıştırıldı. Bütün bunların yanısıra ülkede yaşayan azınlıklara karşı şoven bir politika izlendi. Dış politikada da barışçı olmayan bir tutum takınıldı. Halkın içerde uygulanan baskı ve terör politikasına karşı tepkisi, dış siyasette yayılmacı ve saldırgan tutumla, dikkatler bu yöne kaydırılarak bertaraf edilmek istendi. Pol Pot kliğinin bu saldırgan tavrı Çin yönetimince alabildiğine desteklendi. Güney-doğu Asya halklarının ortak düşmana karşı ortaklaşa dayanışma içinde yürüttükleri şanlı savaş geleneği, kader birliği, Kamboçya'nın Vietnam ve Laos'a karşı takındığı düşmanca tavırla bozulmuş oluyordu. Pol Pot yönetimi, Kamboçya devriminin gerçekleşmesinde Pol Pot'un da ifade ettiği gibi büyük payı olan Vietnam'a karşı saldırgan tutumunu toprak istemeye kadar vardırdı. ve bu sürtüşmeler silahlı çatışmalara kadar vardı. Ülke içersinde kanlı yönetime karşı halkın muhalefeti güç geçtikçe artıyordu. Yığınların direnişi Ulusal Kurtuluş İçin Kamboçya Birlik Cephesi'nin oluşmasında somutlaştı. Ve nihayet bu cephe Vietnam'ın da desteği ile iktidarı ele geçirdi. Yeni yönetimin Vietnam ve Laos'la dostluk ilişkilerini geliştireceği, bölge barışını güvence altında tutacak bir politika izleyeceği açıktı. Sosyalizmin bu bölgede güçlü bir biçimde yerleşmesi emperyalizmin işine gelmezdi. Onun için emperyalizmin sözcüsü gerici dünya basını Kamboçya'daki halk hareketini görmezlikten geldi. Ve bu olayı Vietnam'ın Kamboçya'yı ilhakı olarak göstermeye çalıştı. Çin için ise, bölgede barışın sağlanmasının ve kardeş ülkelerin birbiriyle ve Sovyetler Birliği'yle dostluk ilişkilerini geliştirmelerinin tek anlamı vardı: O da «Sovyet sosyal-emperyalizmi»nin «yayılmacı» politikasının gün geçtikçe azgınlaşması. Pekin yönetimi Vietnam'ı «doğunun Küba'sı» olarak tanımlıyordu. Ve «Sovyet sosyal-emperyalizmi»nin «uydu»su bu «doğunun Küba'sı»na, bir ders vermek amacıyla malûm askerî harekâta girişmişti. Şimdi de verdiği bu «ders»i pek yeterli görmeyip ikinci bir «ders»e hazırlanıyor. Dostu, müttefiki Amerika'ya da gerçek Küba'ya aynı biçimde bir «ders» vermesini öneriyor.

Ekim devriminden sonra emperyalist dünya sistemine indirilen ikinci büyük darbe Çin devrimi, yazının başında kısaca somutladığımız durumlara ve son olarak da Vietnam açmazına nasıl geldi?

Marksizm-leninizmin evrensel gerçeği ile ülkedeki devrimin somut pratiğini birleştirerek, Mao, bir köylü ülkesi olan Çin'in özgül koşullarında, köylülüğün devrimdeki büyük ağır-

lığını saptamıştı. Yarı-sömürge, yarı-feodal Çin'de, işçi sınıfının çok cılız olduğu bu ülkede köylülük devrime damgasını vurmuştu. Devrim gerçekleştiğinde, oldukça zayıf bir sanayie sahip olan Çin'in, sosyalizmi inşa edebilmek için büyük-ölçekli sanayie olan ihtiyacı dış yardıma dayanıyordu. Bu yardımı da kardeş sosyalist ülke Sovyetler Birliği sağlıyordu. Ne var ki, Stalin'in ölümünden sonra Kruşçev yönetiminin başlattığı de-stalinizasyon hareketine, Çin'in karşı çıkmasıyla başlayan, iki ülke arasındaki çatışma, 1960'da Sovyetler'in Çin'e yaptıkları yardımı kesmelerine neden oldu. Böylece, Çin, sanayileşmeye yönelik girişimlerde tek başına kaldı. Çin koşullarına özgü değişik ekonomik çözümlemeler getirilerek ekonomik alanda bir takım başarılara ulaşılmakla birlikte, ekonomik planda izlenen bu siyasete paralel olarak geliştirilen «kültür devrimi» başarısız sonuçlar verdi. Sosyalizmin başlıca sorunlarından olan, ekonomideki elverişli konumlarından yararlanarak partiye ve devlet yönetimine egemen olup, sosyalizmin gelişmesini engelleyen teknokrat-bürokrat zümre tehlikesine karşı geliştirilmişti, kültür devrimi. Ama bu uygulamayla bürokratlaştığı iddia edilen bazı parti yöneticileri, sapmalara kayabilen bilinç düzeyleriyle partisiz gençlik kitlesi kullanılarak tasfiye edildi. Parti içi demokratik-merkeziyetçilik işletilmedi. Kültür devrimiyle Çin'in bütün kapıları dış dünyaya kapatıldı. Lider putlaştırılmasının en uç örneği verildi. Mao'ya peygamber kisvesi, Mao'nun sözlerini toplayan Kızıl Kitap'a da kutsal kitap payesi verilerek, Çin toplumu, bağnaz bir tarikat topluluğu haline getirilmeye çalışıldı. Başta de-stalinizasyon hareketine gürültülü karşı çıkışlar, Stalin'e «yüzde otuz yanlış, yüzde yetmiş doğru» yakıştırmasına dönüştü. Bundan sonra da Çin politika sahnesi, çeşitli fraksiyonların birbiri ardına parti yönetimini ele geçirmesini yaşadı. Tez anti-tezini doğurdu ve Mao'nun izleyicileri «dörtlü çete» parti yönetiminden tasfiye edildi. Artık Mao için de yüzdeli yanlış doğru cetveli kullanılıyordu.

Sovyetler Birliği ile girilen sürtüşme, doğal olarak dünyadaki diğer sosyalist ülkelerle (Arnavutluk hariç) de gergin ilişkilere neden olmuştu. Pekin-Moskova çatışması, sosyalizm adına konuşan iki merkez çıkarmıştı ortaya. Çin'in ortaya attığı «Sovyet sosyal-emperyalizmi» teorisiyle, Sovyetler Birliği'nin arka çıktığı dünyadaki tüm ulusal kurtuluş hareketleri, ne olduğuna bakılmaksızın, salt Sovyetler'in desteğini aldıkları için, Sovyetler'in yayılmacı politikası olarak görülüyor; enternasyonalist dayanışma ruhunun emrettiği biçimde, dünyanın çeşitli

yörelerinde, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı savaşan insanların yanında omuz omuza mücadele veren sosyalist ülkelerin savaşçıları «paralı askerler» olarak nitelendiriliyordu.

Daha sonra, —Arnavutluk'un da Çin çizgisinden ayrılmasına neden olan ve böylece Çin'i tümüyle yalnız bırakan— «Sovyet sosyal-emperyalizmi» tezinin bir üst aşaması olan «Üç Dünya» teorisi, Pekin yönetimince ortaya atıldı. Birinci dünyayı «iki süper devlet»in —Amerika ve Sovyetler'in—; İkinci Dünyayı gelişmiş kapitalist ve sosyalist ülkelerin; Üçüncü Dünyayı ise, kapitalist ve sosyalist ülkeler içinde yeralan gelişmekte olan ülkelerle, bloklar dışı politika izleyen gelişmekte olan ülkelerin oluşturduğu bu teori leninizmin ilkeleriyle taban tabana zıttı. Pekin yönetimi, önce, Birinci ve İkinci Dünyaya karşı, Üçüncü Dünyanın bir blok ve mücadele cephesi oluşturması gerektiği saptamasını yaptı. Bu, Milliyetçi Cephe yönetimindeki bir Türkiye'nin, ya da faşist Şah yönetimindeki bir İran'ın, «İki süper güç»e —Amerikan emperyalizmiyle «Sovyet sosyal-emperyalizmi»ne— ve gelişmiş kapitalist ülkelerle —örneğin Fransa'ya ya da Japonya'ya—, gelişmiş sosyalist ülkelere —örneğin Bulgaristan'a— karşı mücadele bayrağı açması demekti! Bu teori, Çin yönetiminin Şili'deki faşist Pinochet rejimini tanımasını, eli İran halkının kanına bulanmış Şah'la kucaklaşmasını anlaşılır kılıyor.

Daha sonra, Üçüncü Dünyanın Birinci ve İkinci Dünyaya karşı blok oluşturması gerektiği saptaması değiştirildi, ve bu kez, Üçüncü Dünyayla birlikte gelişmiş kapitalist ülkelerin oluşturacağı blokun Birinci Dünyaya karşı mücadelesi saptamasına varıldı. «En büyük tehlike» olan «Sovyet sosyal-emperyalizmi»nin «yayılmacı» ve «saldırgan» politikasına karşı etkin önlemler gündeme getirildi: NATO'nun Sovyet «tehlikesi»ne karşı güçlendirilmesi. Doğal ki, bu da Amerika'sız yapılamazdı. Böylece, Sovyetler'i baş düşman olarak gören zihniyetin, Sovyetler'e karşı bir güç oluşturmak için, Amerika'yla balayısı başlıyordu. Dünya halklarını ezen, sömüren, katleden Amerikan emperyalizmine, 1940'ların Çin'inin gerçekleştirdiği devrimle tattırdığı o kocaman tokadın acısını, günümüz Çin yönetimi, kurduğu dostluk ve müttefiklikle unutturma yolunda. Bunun için de, son zamanlarda ABD'nin yanısıra diğer emperyalist güçlerle de yapılan bir dizi anlaşmalarla, ülkenin işgücü, pazarı, doğal kaynaklarının (özellikle petrol rezervleri) emperyalizme sunuluyor olması her halde yeterlidir. Dahası, Amerikan emperyalizminin uykularını kaçıran sosyalist Güneydoğu As-

ya ülkelerine, Amerika'nın yapamadığını, cüretkâr Çin yapmıştır. Bölgedeki etkinliğini artırmak için, yüce önder Ho Şi Minh'in sosyalist Vietnam'ına saldırmıştır. Zaten, Çin, aynı nedenle, yani bölgedeki etkinliğini artırmak amacıyla, sınır komşularıyla sürekli bir çatışma halindedir. Buna paralel olarak, çevredeki ülkelerde yaşayan Çin asıllılar yüzünden Pekin yönetiminin güttüğü politika, bu ülkelerle sürtüşmeye neden olmaktadır. Çin'in Vietnam'a saldırısının altında yatan asıl neden bölgedeki kendi etkinliğini korumak ve geliştirmek olmakla birlikte, Vietnam'da yaşayan Çin asıllılar sorunu da önemli etken olmuştur. Vietnam'da yaşayan Çin asıllıların önemli bölümü savaş vurguncusuydular. Ticaretin bir kısmıyla, karaborsa ve uyuşturucu madde kaçakçılığı bu unsurların elindeydi. Ve Vietnam'da uygulanan toplumsallaştırma hareketinin kapsamında bu unsurlar da vardı. Ama Çin, koruyucu baba edasıyla bu savaş vurguncularının hamîliğini yüklendi. Aslında koruduğu kendi çıkarlarıydı. Çünkü bu unsurlar Çin'in önemli bir döviz kaynağıydılar. Vietnam Çin'i kızdırmamak için sosyalizm gereklerini yerine getirmemezlik edemezdi. Nitekim etmedi de. Devrimini, belirleyici unsurun herşeyden önce devrimi yapacak halkın özgür iradesi olduğunu bilerek ama uluslararası destek ve yardımın gereğini de yadsımadan gerçekleştiren Vietnam, uluslararası planda hiçbir ülkeyi ve partiyi, takındıkları her tavırda körü körüne izleme yolunu seçmemiş, hiçbir ülkeyi ve partiyi eleştiri üstü tutmamıştır. Ve Vietnam izlediği doğru politikayla tüm sosyalist ülkelerle iyi ilişkiler kurmayı yeğlemiştir. Ne var ki, Pekin güdümündeki Kamboçya'daki Pol-Pot iktidarı toprak istemleriyle sürekli olarak Vietnam'a karşı saldırgan tavra girmiştir. Ve doğaldır ki, içte halka karşı baskı ve terör politikasını sürdüren, dışta da saldırgan tavır takınan Pol-Pot rejimine karşı oluşan halkın direniş hareketi sosyalist Vietnam'dan destek görmüştür.

Devrimler tarihinin en yiğit, en şanlı savaşını veren Vietnam halkının, ABD'nin dostu ve müttefiği Çin yönetiminden alacağı bir ders olamaz. Japon emperyalistlerini, Fransız emperyalistlerini, Amerikan emperyalistlerini, suratlarına tüküre tüküre vatanlarından söküp fırlatan bu çilekeş Vietnam halkından Çin yönetiminin alacağı sayısız dersler vardır ama. Aynı şekilde, Amerika'nın burnunun dibinde devrimini gerçekleştiren ve sosyalizmi başarılı bir biçimde uygulayan Küba halkından, Amerikan emperyalizmi ikinci bir ders almak istiyorsa eğer Çin'in bu «dostça önerisi»ne uyarak «ders» vermeğe girişebilir.

6 Mayıs 1972'nin Anlamı

12 Marta doğru, Türkiye, sınıf çelişkilerinin keskin boyutlara ulaştığı çalkantılı bir dönem yaşıyordu. Ekonomik bunalım işçi sınıfının sırtına dayanılmaz kamburlar yüklüyordu. İşçi sınıfının ekonomik mücadelesi o zamana dek görülmedik boyutlara ulaşıyor, her yerde şanlı grevler, direnişler patlak veriyordu. Sömürüye, patron zulmüne ve sarı sendikacılığa karşı mücadelede onlarca fabrika işgal ediliyordu. Devrimci sendikaları ortadan kaldırmak ve Amerikancı sarı sendikacılığı korumak için getirilen yeni sendika kanununa karşı işçi yığınlarının direnişi sokaklara taşıyordu. 1970'in 15-16 Haziranında yüzbin işçi yekvücut barikatları yararak, sel gibi yürüyordu. Çay üreticileri, fındık, tütün üreticileri fabrikaları işgal ediyor, kitlesel mitingler yapıyorlardı. Topraksız köylüler elliyi aşkın köyde ağa zulmüne karşı çıkıyor, toprak işgallerini gerçekleştiriyorlardı. Üniversite gençliğinin hareketi akademik mücadele boyutlarını aşıyor, amerikan emperyalizmini ve işbirlikçilerini hedefleyen ses getirici eylemler çığ gibi büyüyordu.

Anti-emperyalist, anti-feodal mücadelenin bu şahlanış döneminde egemen güçler için tek çıkar yol açık faşizmi tezgâhlamaktı; balyozu indirdiler. 12 Mart faşizmi, patron sömürüsü-

ne karşı direnen işçilerin, toprak için mücadele veren yoksul köylülerin, halkın kurtuluşu davasına kendini adamış devrimci militanların karşısına insan avıyla, zindanla, işkenceyle çıktı. Ve faşizmin cellatları 6 Mayıs 1972'de üç proleter devrimciyi idam ettiler.

İnandıkları yolda kararlılıkla mücadele eden ve ölümü gözüpeklilikle kucaklayan Deniz Gezmiş, Yusuf Arslan, Hüseyin İnan Türkiye devrimci gençliğinin mücadelesinde başından beri yer almışlardı. Deniz Gezmiş, İstanbul Üniversitesine girişinden itibaren tüm gençlik hareketlerinde aktif olarak rol oynamıştı. 12 Haziran 1968 İstanbul Üniversitesi işgalini yönlendiren Devrimci Hukuklular Örgütü'nün kurucularındandı. 1968 ve sonrası dönemin, gençliğin anti-emperyalist, anti-faşist mücadelesini yönlendiren Devrimci Öğrenci Birliği'nin (DÖB) başkanlığını yapmıştı. O dönemde, liderliğini Deniz Gezmiş'in yaptığı gençlik hareketi, gençlik kitlesinin somut demokratik taleplerini doğru biçimde saptayarak, doğru ve etkin mücadele veriyor, bu mücadeleyi aşarak, halkın özlemlerini simgeleyen aktif kitle hareketlerini gerçekleştiriyordu. Ve Deniz Gezmiş başkanlığında DÖB, bu çığ gibi büyüyen mücadeleyi yönlendiriyor, doğru hedeflere kanalize ediyordu. Başarılı üniversite işgalleri gerçekleştiriliyor, Amerikan 6. Filosuna karşı eylemli protestolar yükseltiliyor, şanlı Dolmabahçe hareketi hayata geçiriliyordu. Somut hedeflere vuran, anın koşullarının zorladığı gençliğin bu anti-emperyalist mücadelesi, Deniz Gezmiş'in tüm gençliği birleştirebilen tek bir yumruk gibi şahlandırabilen liderlik yetenekleri ve etkileyici kişiliğiyle yönlendirildiğinde, Amerikan emperyalizmi ve işbirlikçilerinin yürekleri korkuyla doluyordu.

Daha orta öğrenim çağında devrimci fikirlerle beslenen, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'ne girer girmez TİP'e ve SFK'ne üye olan Hüseyin İnan, gecekondu bölgelerinde, işçi mahallelerinde, Anadolu'nun bir çok köylerinde yığınları bilinçlendirme çalışmaları yapıyor, Vietnam kasabı diye anılan Amerikan elçisi Commer'in makam arabasının yakılması eylemini örgütlüyordu.

Yine ODTÜ öğrencisi olan Yusuf Arslan da İzmir'de NATO binası önünde, devrimci gençliğin gösterisini yönetiyor, Ankara'daki Commer'in arabasını yakma eylemine katılıyor ve bundan dolayı tutuklanıyordu.

Kısacası, THKO'nun merkezini oluşturacak bu üç devrimci, daha 1968'lerde Amerikan emperyalizmine ve işbirlikçilerine

karşı verilen aktif mücadelede önemli görevler yüklenerek, egemen güçlerin boy hedefi olmuşlardı. Ve, faşizmin verdiği idam fermanı hiç de raslantı değildi; aksine, plânlı saldırının bir halkasıydı.

12 Mart muhtırasının arifesine dek, sonradan THKO'yu oluşturacak olan kadronun proleter devrimci hareketimizle ideolojide ve pratikte birlikteliği söz konusuydu. Ancak, 12 Marta gelindiği sıralar, bu kadroyla hareketimiz arasında, anın gerektirdiği devrimci mücadele biçimi konusunda ayrılık çıktı. Ve, Ankara'da, devrimci gençliğin mücadelesinde başı çeken ODTÜ'lü devrimcilerle, İstanbul'daki kadro THKO'yu oluşturdu.

Deniz'leri THKO gibi bir örgüt kurarak, yığınsallaşamayan, o anda yığınsallaşma olanağı olmayan silahlı mücadele vermeye iten, 12 Marta öngelen ekonomik, siyasal koşulların kendisiydi. 12 Mart faşizmi, egemen güçlerin içine düştükleri ekonomik ve siyasal bunalım sonucu tezgâhlandı. Ağır ekonomik koşullar altında ezilen işçi sınıfı, örgütsüzlüğüne ve yeterli olmayan bilinç düzeyine karşın, mücadele bayrağını yükseltiyordu. Ama, bu mücadele, ekonomik şartların zorlamasından kaynaklanıyor ve kendiliğinden gelme hareketin boyutlarını aşamıyor, ekonomik mücadele çerçevesi içinde kalıyordu. Çünkü, işçi sınıfı örgütlü değildi, siyasal iktidara yönelecek bilinç seviyesinde değildi. Bu kendiliğinden gelme hareketi, iktidarın hedeflenmesine yöneltecek, ekonomik mücadeleyi siyasi mücadeleye bağlayacak işçi sınıfının güçlü partisi henüz tarih sahnesinde yerini almamıştı. Köylülüğün yaptığı çıkışlar için de aynı şeyler geçerliydi. Bu kesimin mücadelesini belirleyen temel öğe de ekonomik istemlerdi. Yani 12 Mart öncesi dönemde ne örgütlü yığınlardan ne de onların siyasi iktidarı hedefleven mücadelesinden bahsedilebilirdi. İşçi sınıfının ve köylülüğün mücadelesine yer yer siyasal içerik kazandırılmadı değil, ama belirleyici olan işçi sınıfının ve köylülüğün, birlikteliği sağlanamayan mücadelesinin, ekonomik olmasıydı. İşbirlikçi burjuvazi, içine düştüğü bunalım yüzünden, ve bunalımdan kaynaklanan toplumsal muhalefet yüzünden, artık eski yöntemleriyle iktidarını yürütemez duruma gelmişti. Kendine yeni bir yönetim biçimi bulmak zorundaydı. Ve, açık faşizm, Amerikan emperyalizminin dünyanın her yerinde faşist darbeleri plânlama ve yönetmede ustalaşmış CIA'sının güdümünde Türkiye topraklarında sahneye konuldu. Ve pervasızca, emekçi yığınlar üzerinde, devrimciler üzerinde cinayetlerini, işkencelerini uygulamaya koyuldu. THKO, 12 Mart öncesi gençliğin yığınsal ve aktif

mücadelesinde parlayan devrimci militanların, gelişen bu yeni koşullar içinde, bir çıkış yolu araması olarak, savunma zorunluluğundan doğmuş bir örgüt olarak değerlendirilmelidir. Ne var ki THKO'nun giriştiği silahlı mücadele, bu mücadele biçimine henüz hazırlanmamış yığınların desteğini alamazdı. Kitlelere siyasal bilinci kazandıracak olan, onları iktidarı hedefleyen silahlı mücadeleye hazırlayacak olan siyasi mücadele, 12 Mart Türkiye'sinde yeterince gerçekleştirilememişti. Bu koşullarda, yığınların desteğinden uzak silahlı mücadele başarısızlıkla sonuçlandı.

Her ne kadar THKO'nun 12 Mart dönemi için saptadığı mücadele biçimi yanlışsa da, ideolojisinin belirleyici genel öğeleri doğruydu. Ve en önemlisi Deniz'leri faşizmin boy hedefi durumuna getiren bu doğru ideolojiydi, bu doğru ideolojiden kaynaklanan 12 Mart öncesi doğru eylem biçimleriydi. Toplumsal muhalefetin patlama noktasına vardığı o dönemde, Amerikan emperyalizmine karşı mücadelede etkin olan kişilikleriydi. Daha o zamandan imzalanmıştı ölüm fermanları.

Amerikan emperyalizmi yığınların yükselen direnişini engellemek, işbirlikçi burjuvaziyi tekrar kolay yönetebilir hale getirmek için tezgâhladı 12 Mart açık faşizmini. Halkın mücadelesini engellemek, kabaran, taşma noktasına gelen seli durdurmak, önüne set çekebilmek için astı Deniz'i, Yusuf'u, Hüseyin'i.

Onların yanlışlarını eleştirerek, dersler çıkararak, ağır basan doğrularını günümüz mücadelesine bağlamak devrimci görevdir. Ölümü küçümseyerek, halkımızın kurtuluşu davasına kendini adayan, bağımsızlık-demokrasi mücadelemizin inançlı, kararlı, gözüpek şehitlerinin anısı, zulme baskıya inat, mücadelede kararlılığımızı pekiştirecek, azmini bileyecektir.

Türk-İş Genel Kurulu

Türk-İş'in onbirinci Genel Kurulu geçtiğimiz ay toplandı. Bir hafta boyunca gergin bir havada geçen kurul, sağcı kanadın yengisiyle sonuçlandı. 19'lar diye anılan, sosyal demokrat sendikaların oluşturduğu hareket, beş kişilik icra kuruluna bir tek adayını sokabildi, ama sağcı kanadın yengisi küçük bir oy farkına dayanıyordu. «Demokratik Hareket»in, Türk-İş gibi bir konfederasyonda, yönetimi bu denli zorlaması şaşırtıcı gibi görünebilir. Şaşırtıcı gibi görünebilir, çünkü Türk-İş çeyrek asırı aşkın bir süredir, Türkiye'de amerikancı sendikacılığı temsil etmekte, işçiler adına egemen sınıfların çıkarlarını savunmaktadır. Böyle bir kuruluşun içersinde, «sınıf sendikacılığı», «işçiler siyaset-dışı bırakılamaz» gibi sloganlar ortaya atabilen bir hareket nasıl yeşermiş ve nasıl gelişmiştir? Sorunun yanıtından önce, Türkiye işçi sınıfı hareketinin ve Türkiye'de sendikacılığın bugün vardığı noktayı, tarihsel gelişimi içersinde yerli yerine oturtalım..

Yıl 1946. Şefik Hüsnü önderliğinde kurulan Türkiye Sosyalist Emekçi Köylü Partisi (TSEKP), ve sosyalistlerin denetiminde kurulan sendikalar, egemen güçlerin ummadığı, hızlı bir gelişme gösterir. İstanbul, İzmir, Ankara, Kocaeli, Eskişehir, Sam-

sun, Zonguldak'ta, yaklaşık kırk işkolunda kurulan sendikalar yerden biter gibi, ileri bir örgütlenme düzeyine erişir. Ama, aynı yıl egemen sınıflar bu hareketi boğar. Aralık 1946'da TSEKP ve sendikalar kapatılır. 1947'de çıkartılan sendikalar kanunu ile sendikacılık «milliyetçiliğin» tekeline alınır. Ve bu «milliyetçiliğin» gereklerine uygun olarak 1952'de, ABD emperyalizminin ajanı uzmanların denetiminde Türk-İş tezgâhlanır!

Halil Tunç, «Türk-İş'e egemen olacak görüş, sendikacılık felsefesine uygun görüş olmalıdır. Yani, herhangi bir kişinin, herhangi bir siyasi kuruluşun değil, sendikacılığın tarihten gelen görüşü egemen olmalıdır» diyor. Bu «sendikacılık görüşü»nün geldiği tarih 1881, geldiği yer ise Amerika Birleşik Devletleri'dir. Bu tarihte Amerikan İş Federasyonu Genel Kurulunda, Federasyonun asla bir siyasal partinin boyunduruğuna girmeyeceği karar altına alınmıştır. 88 yıl sonra 1969'da da benzer bir maddeyi Türk-İş onuncu Genel Kurulu kabul etmiştir: «Türk-İş partiler karşısında mutlak bağımsızlığını koruyacak, hiç bir siyasal partiyi desteklemeyecektir.» Türk-İş'in sendikacılık anlayışı, 1952'de de 1979'da da aynıdır: siyaset dışı kalmak. Peki işçilerin hakları nasıl savunulur? Ücretleri yükseltme mücadelesi vererek! ABD'nin Türkiye'ye figüranlarıyla birlikte ihraç ettiği bu «sendikacılık» elbette özünde tarafsızlık adına «sınıflararası dengeyi korumak», «egemen sınıflarla koalisyon», daha da önemlisi işçi sınıfı adına namuslu bir sendikacılık tehlikesini bertaraf edebilmek işlevini taşır. İşçi eğer bir takım ekonomik talepler uğruna mücadele edecekse, önünde Türk-İş vardır. Yani, işçi sınıfı kendi mücadelesi sonucu elde ettiği birtakım hakları değil, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin ihsan ettiği «hak»ları kabul etmek durumundadır.

Ama, işçi sınıfı büyümekte, bilinçlenmekte, örgütlülük düzeyi artmaktadır. 1955'te toplam iktisaden faal nüfus içinde oranı %13,3 olan ve sayıca 1,5 milyonu aşan işçi sınıfı, 1974'te %32,6'lık bir oranla 4,5 milyonu geçmiştir. Bugün işçi sınıfı 5 milyonluk bir kitle oluşturmaktadır. Bu hızlı gelişme elbette işçi sınıfı içersine sürekli olarak, işçi sınıfına yabancı unsurları getirmekte, bu unsurların proleter bilince ulaşmaları belirli bir mücadele dönemini gerektirmektedir. İşçi sınıfına bu yoğun katılımlar, —yeri gelmişken belirtelim— işçi sınıfının içinde en gericisinden sosyal demokratına, sosyalistine kadar tüm siyasi hareketlerin belirli ölçülerde taban bulabilmelerini olanaklı kılmaktadır. Yeni katılımların, proleter bilince sahip olması süresince bir takım küçük-burjuva akımlara, hatta faşist

partilere bel bağlaması anlaşılır bir şeydir. Ama yine de en önemli gerçek, gelişen işçi sınıfı ve günden güne emekçi halkla daha sıkı bağlar kuran devrimci harekettir. 1963'teki bir milyon sendikalı işçiye karşılık bugün sendikalı işçi sayısı 2 milyonu aşkındır. Ve 1963'teki tek sendika Türk-İş'e karşılık bugün bir de DİSK vardır. 1967'de Türk-İş'ten ayrılan sendikalarca kurulan DİSK, bugün hiç kuşkusuz, Türk-İş'e bir alternatif oluşturmaktadır. Ve DİSK kendilerine sosyalist diyenlerin yönetimi altındadır ve namuslu sendikacılığı temsil etmektedir.

İşçilerin hızla büyümesi, genişlemesi bir yandan, devrimcilerin siyasal arenadaki etkinliklerinin sürekli artması ve DİSK'in ekonomik-siyasal mücadelesi öte yandan, Türk-İş tipi sendikacılığın sonunu yaklaştırmaktadır. Artık, işçilerin örgütlenmesi adına ortaya çıkan bir örgüt, işçileri siyasete sokmamayı ilke edinip, görevini sadece ücretleri yükseltmek olarak saptayamaz; «sınıflararası denge»nin adını tarafsızlık koyamaz. İşçi sınıfı bu oyunun perdesini indirecek bilinç düzeyindedir. Türk-İş'in zamanını doldurduğu ve dağılma dönemine girdiği açığa çıkmaktadır. Nasıl ki son DİSK Genel Kurulunda yönetime gelen CHP'liler, devrimci işçi tabanına sahip DİSK'te CHP'lilik yapamıyorlarsa, Türk-İş de 1950'lerin, 1960'ların sendikacılığını bugün yapamamaktadır. Koşullar değişmiştir.

ŞİMDİ gelelim, yazının başındaki sorunun yanıtına.

Kongre boyunca, sosyal demokrat sendikaların «siyasetdışı kalmak» tavrını eleştirdiğine tanık olduk. 19'lar, Türk-İş'in şimdiye değin izlediği tavırdan, elbette daha ileri bir çizgiyi temsil ederler. Ama örneğin kongrede 1 Mayıs'ın Türk-İş tarafından işçi bayramı olarak kutlanması gerektiğini ileri süren sözcünün bağlı olduğu sendikanın, niçin hâlâ Türk-İş'ten ayrılıp DİSK'e geçmediği sorulursa, bir gerçek ortaya çıkar: 19'lar DİSK'e geçemez. Eğer Türk-İş'ten ayrılırlarsa bağımsız kalacaklardır. Çünkü DİSK sosyal demokrat değil sosyalist olma savında bir konfederasyondur. Ve sosyal demokrat ideolojinin kendi konfederasyonu yoktur Türkiye'de. Burada, burjuvazinin DİSK'i geriletmek için en azından CHP'li sendikaları burada etkin kılmak yolunda, bazı sendikaları küçük küçük (bağımsız) muhafaza ederek güçsüzleştirme yolunda oyunlarını gözden kaçırmamak gerektiğini belirtelim. Başlattıkları «demokratik» hareketle kongrede önemli oy toplayan 19'lar hareketi, işçi tabanının zorlaması sonucu, tabanın özlemlerine cevap vermek

zorunluluğundan ortaya çıktı. Bu tabandan gelen bir zorlamadır. İşçiler dayatmaktadır. Sanırız sorunun yanıtı buradadır.

Yönetimleri son kongrelerinde ilericileşen 8 sendika ve diğer 11 sendikanın oluşturduğu birliğin, kongre öncesinde 200'e yakın delegesi olduğu söyleniyordu. 32 sendikadan, 1 milyon üyeyi temsilen 313 delegenin katıldığı kurulda bu elbette önemli bir rakamdı ama, bu 200'ün içinden aynı doğrultuda oy kullanmayacak olanların varlığı da bir gerçekti. Türk-İş'in üç büyükleri diye anılan Tek-Gıda İş, Maden Federasyonu ve Teksif'den, sırasıyla ilk ikisinin başkanları Denizcier ve Özer genel başkanlığa adaylıklarını koydular. Denizcier sağ kanat tarafından, Özer sosyal demokratlarca desteklendi. İcra kurulu adaylarının teker teker oylandığı ve başkanlık için ilk iki turda üçte iki çoğunluğun arandığı oylamada, Denizcier ile Özer arasındaki oy farkı ilk turda 8 (157'ye 149), ikinci turda 21 (163'e 141), üçüncü turda 32 (165'e 133) olmuştur. Bu, diğer icra kurulu üyeleri için yapılan oylamada da, —üç tur boyunca istisnasız sosyal demokratların oylarında bir azalma, sağ kanat oylarında bir artma şeklinde— aynı doğrultudadır. İcra kurulu şu şekilde oluşmuştur: Genel Sekreter: Sadık Şide (Şeker-İş), Teşkilatlanma sekreteri: Erçelik (Tes-İş), Eğitim sekreteri: Özdemir (Türk-Metal-Sen), Mali Sekreter: Ergün (DYF-İş). İcra kurulunda Erçelik dışındakiler, değişmemiştir ve sosyal demokratların desteklediği tek aday Ergün'dür. Yönetimde değişen ikinci kişi, başkan Denizcier'dir. Tunç'un kongrede sağ kanata karşı tavrını ve MHP hakkında söylediklerini, MHP eğilimli sendika sözcüleri ile tartışmalarını anımsayanlar için, bu çevrelerin desteklediği Denizcier'e kıyasla daha az olumsuz bir çizgide olduğu ilk bakışta görülebilen bir şeydir. Oysa yıllardır geleneğinde işbaşındaki hükümeti desteklemek olan Türk-İş için, şu dönemde CHP'den yana (o da, sürekli CHP-AP koalisyonu isteyerek) tavır koymak, pek şaşırtıcı olmasa gerekti. Ama, Türk-İş, bu kongreyle bunu da yapamayacak duruma gelmiş, CHP'nin de gerisine düşmüştür. Yani yönetimin daha da sağa kaydığını söyleyebiliriz. Kongreye katılmayan Demirel'in gidip yönetim kurulu üyelerini tebrik etmesi, sadece bir protokol gereği değildir. Yalnız, sosyal demokratların da eğer aday olsaydı destekleyecekleri Tunç'un, fazla geri gitmeye gerek yok, son demeçlerine bakarsak, Türk-İş yönetimindeki değişimin aslında yüzeysel bir değişim olduğunu anlarız. Çalışma Raporu'nda şöyle deniyor: «Ülkemizi ve ulusumuzu bölme girişimleri kesinlikle önlenmelidir. Bu ancak en azından iktidar

ve ana muhalefet partileri ana ilkelerde birleştiği an önlenebilir. Yasa değişiklikleri yetersizdir, polisin dernek kurması yasaklanmalı, gerekiyorsa Anayasa'da değişiklik yapılmalıdır». Bu tam da, işveren çevrelerinin ağzıdır. Ya, Tunç'un kurulu açış konuşmasında «Türk-İş komünizme de faşizme de karşıdır. doktrinimiz Atatürkçülüktür» safsatası altında «gardrop Atatürkçülüğü» tavrı, hangi çevreyi temsil etmektedir?

Türk-İş adı ile birlikte, Amerikan emperyalizminin çıkarları doğrultusunda, sermayenin safında, ama işçi sınıfı içinde örgütlenmek kavramları yanyana anılacaktır. Türk-İş'in, son zamanlarda CHP yanlısı gibi görünebilen başkanı da bu oyunun içindedir elbet. Ama Tunç'a kalırsa «Türk-İş adı ile sorumlu sendikacılık kavramı birbirlerinden hiç ayrılmadı». Ne sorumluluğu? Hangi sorumluluk? Kime karşı? İşçi sınıfına mı?.. Emperyalizmin ve işbirlikçisi egemen sömürücü sınıfların çıkarlarının sorumluluğu olmasın!

Emekçi Yayınları

30 lira